Št. 31 (2033) Leto XXXIX
NOVO MESTO četrtek, 4. avgusta 1988
Cena: 800 din
13. februarja 1975 je bil list odlikovan z redom ZASLUGE ZA NAROD S SREBRNIMI ŽARKI

DOLENJSKI LIST

YU ISSN 0416-2242

DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
VSAK ČETRTEK

Tobaka ni več

V Črnomlju vse manj zanimanja za pridelovanje

ČRNOMELJ — V tukajšnji kmetijski zadrugi so upali, da jim bo Kolinska ponudila zanimiv program pridelovanja vrtnin za njihove kooperante, a so se v Kolinski oz. njenem črnomaljskem tozdu Belsad odločili le za kumarice in rdečo peso. Zanimanje za ti dve kulturi pa v črnomaljski občini močno upada, kajti pridelovalci vedno najprej vprašajo za odkupno ceno, ta pa je navadno prenizka.

Za rdečo peso je pospeševalcu sicer uspelo pritegniti nekoliko več kooperantov, toda zataknilo se je pri semenu. Kolinska ga je obljubila 30 kilogramov, dala pa ga je le 8 kilogramov, tako da so morali v zadrugi nekaj pridelovalcev odkloniti. 10 kooperantov prideluje rdečo peso le na dveh hektarih. Še slabše je s kumaricami, ki rastejo le na enem hektaru, prideluje pa jih 8 ljudi.

Letos v Beli krajini prvič po šestih letih niso zasejali tobaka. Predstavniki tobačne tovarne iz Ljubljane so namreč povprašali po odkupni ceni morebitne pridelovalce, a se jim je zdela predlagana cena previsoka, zato so tobak, ki so ga zadnja leta toliko propagirali, raje »zbrisali« iz Bele krajine.

ADLEŠIČI VABIJO

ADLEŠIČI — Sekcija internirancev in vojnih ujetnikov ter krajevna organizacija ZZB NOV Adlešiči organizirata vsako prvo nedeljo v avgustu tradicionalno srečanje internirancev, vojnih ujetnikov, borcev NOV, njihovih družin in mladine, ki bo tokrat 7. avgusta. Kulturni program, ki ga pripravlja domače prosvetno društvo »Božo Račič« bo ob 15.30. Za prijetno razpoloženje bo poskrbel ansambel Zrelo klasje iz Ptuja, da ne boste žejni in lačni, pa gasilsko društvo. V soboto, 6., in nedeljo, 7. avgusta, si boste v šoli Adlešiči lahko ogledali razstavo slik Zlatka Jurejevčiča iz Črnomlja.

V nuklearki letos prvič domače gorivo

Od 19. avgusta do 29. oktobra daljši remont JE Krško — Izboljšave

KRŠKO — V JE Krško bodo od 19. avgusta do 29. oktobra izvajali redni remont, ki bo letos nekaj daljši, ker bodo natančno pregledali reaktorsko posodo in uparjalnika. Kot napovedujejo, bodo opravili kontrolno preizkušanje reaktorske posode in cevi v uparjalnikih, ob tem pa bodo opravili preventivne posege na reaktorskih in drugih črpalkah ter armaturi v primarnem delu elektrarne. Poleg tega načrtujejo generalni remont generatorja in zahtevnejši preizkus turbine v sekundarnem delu elektrarne, kjer bodo sicer strokovnjaki opravili pregled, kontrolo in preventivna dela ter delna popravila. V času remonta bodo v JE Krško zamenjali slabo tretjino gorivnih elementov. Uporabili bodo pravkar prispelo pošiljko jedrskega goriva iz ZDA, v kateri je tokrat prvič tudi obogaten uran z Žirovskega vrha. Zamenjano gorivo, v katerem so torej prvič tudi domači gorivni elementi, bo JE Krško omogočalo obratovanje naslednjih deset mesecev.

Z letošnjimi temeljitimi vzdrževalnimi deli, ki jih bo opravilo poleg strokovnjakov iz JE Krško ter iz domače industrije in znanstvenih ustanov le manjše število tujih strokovnjakov, bodo izvedli nekaj izboljšav in manjših sprememb. S tovrstnimi posegi naj bi JE Krško z izboljšanimi lastnostmi tudi v bodoče obratovala varno in zanesljivo. Nuklearna elektrarna Krško bo, kot napovedujejo, kljub daljšemu remontu poslala v omrežje 3,9 milijarde kilovatnih ur električne energije, kolikor je njen letošnji proizvodni načrt. Že pred pričetkom vzdrževalnih del je proizvedla 3 milijarde kilovatnih ur.

Sveže sape zapihale iz Posavja

Mladina si želi povezano Posavje in Dolenjsko — Domača regija je zanjo preveč pasivna, premalo pripravljeno za skupen nastop v republiki

BREŽICE — Za regijsko sodelovanje mladih je predsednik medobčinskega sveta ZSMS Posavje Jože Piltaver prepričan, da je najbolj spontano in brez pridržkov in da se marsikaj premika prav zaradi njih, vsaj kar zadeva skrb za okolje pred gradnjo elektrarn, cest, plinovodov in daljnovodov, čeprav je regija v nastopu do republike še preveč pasivna.

Mladi zahtevajo oživitev posavskega gospodarstva, ki se je marsikje omejilo samo na tozde. Vanje se strokovnjaki po šolanju ne vračajo, ker tozdi nimajo programov, brez programov pa ni zaposlovanja. Možnost za nova delovna mesta si obeta mladina v majhnih družbenih in zasebnih enotah, v kooperaciji z velikimi delovnimi organizacijami, te pa za sedaj ne kažejo zanimanja zanjo.

V Posavju vidijo velike možnosti predvsem v boljšem kmetijstvu. Regija pridela dve tretjini pridelkov za druga območja, zato po zagotavljanju mladih ni prav, da mora sama iz svojih skladov pospeševati razvoj, ker ji to ne zadošča niti za najnujnejše, čeprav plačujejo v teh občinah višji prispevek v kmetijske sklade kot drugod po Sloveniji. Posavski mladinci se zavzemajo tudi za sodelovanje z dolenjsko regijo, predvsem v mlekarstvu in živinoreji, pa tudi v sadjarstvu in poljedelstvu.

J. T.

• Medobčinskemu svetu ZSMS je žal, da Posavje do Slovenije ni bolj agresivno in da daje mladim premalo podpore v dejanjih. Piltaver meni, da njihove ideje spremljajo v občinah zelo pasivno, čeprav je marsikaj danes aktualnega vzniknilo na kongresih v Novem mestu in Krškem in čeprav se je porodila ideja o kmečki zvezi v njihovih aktivih mladih zadružnikov. Ti so najbolj delavni del mladine razen srednješolcev, medtem ko v delovnih organizacijah ZSMS pretežno miruje z izjemo večjih kolektivov, kot je Celuloza, kjer imajo tudi o čem odločati. V tozdih tako ali tako nihče nima možnosti kaj spreminjati, zato se mladina raje drži ob strani.

PEKARNA SE ŠIRI

ČRNOMELJ — V tukajšnji pekarni so že pet let tarnali zaradi utesnjenosti, končno pa se je le našlo dovolj denarja za razširitev. Dogradili bodo 180 kv. metrov, v novih prostorih pa bodo uredili slaščičarno, ki se sedaj stiska na borih 15 kv. metrih, ohlajevalnico kruha in pakirnico trajnih kruhov.

DELA PO NAČRTIH — Mila zima je bila graditeljem HE Vrhovo naklonjena, zato tudi niso imeli nikakršnih resnih težav s terminskim planom izgradnje. Še največji problem je bil, kje dobiti dovolj tehnološke in pitne vode. Na desnem bregu Save so naredili vrtino in tehnološko vodo, ki je zaenkrat uporabna tudi kot pitna voda, speljali prek novo zgrajenega mostu do gradbišča. Kasneje je predvideno zajetje na loški strani, od koder bi pitno vodo dobili tudi Vrhovčani. Na gradbišču so postavili dve betonarni, ki lahko pripravita do 70 kubikov betona v eni uri, uredili so separacijo itd. HE bo končana v 37 mesecih. Na sliki so kmetijci in predstavniki elektrogospodarstva po prevzemu analize, ki naj kmetom po gradnji prvih treh elektrarn omogoči še nadaljnje uspešno kmetovanje. Več na 3. strani. (Foto: P. Perc)

DELAVNICE ZA PRIZADETE?

RIBNICA — Poročali smo že, da se v ribniški občini prizadevajo za ustanovitev delavnic pod posebnimi pogoji, se pravi za duševno prizadete. Pravega uspeha doslej še niso imeli, zato so na zadnjem sestanku društva za pomoč duševno prizadetim ustanovili dve komisiji. Prva bo zbrala podatke, koliko bi veljala novogradnja takih delavnic, druga pa o možnosti za preureditev ene izmed starih stavb v delavnice in stroških za to.

Tlačenka zastrupila 688 delavcev

Vzrok okužbe je po vsej verjetnosti iskati v Kočevju

NOVO MESTO — Epidemija s hudo zastrupitvijo, do katere je prišlo pred dnevi v tovarniški menzi novomeške IMV, se na srečo umirja. Število 450 obolelih, ki smo ga omenjali prejšnji teden, se je namreč še krepko povzpelo, tako da je danes registriranih kar 688 oseb, ki so iskale pomoč pri zdravnikih zaradi bolečin v trebuhu, driske in glavobola.

Kriviční bi bili, ako ob vsem tem ne bi dodali, da so bile analize odvzetih brisov v IMV negativne, kar zelo verjetno pomeni, da krivde za zastrupitev ne gre iskati v tovarniški kuhinji. Resda je zbolelo tudi nekaj kuharic, a to iz preprostega razloga, ker so tudi same uživale tlačenko. Slednja je torej zanesljiv krivec zastrupitve, vse bolj pa tudi postaja jasno, da je do okužbe tlačenke prišlo v predelavi v Kočevju. Kajti verjetno ni naključje, da so tudi v Ljubljani v tlačenki, ki je v tamkajšnje trgovine prav tako prišla iz Kočevja, našli isto salmonelo kot v Novem mestu. Potrditve teh sumov zaenkrat še ni, z zadevo se namreč podrobneje ukvarja ljubljanski veterinarski inšpektor, vendar dokončni rezultati analize prav tako še niso znani. Imevejskim delavcem ob vsem tem v uteho ostaja, da povzročitelji zastrupitve bržkone niso prišli iz njihove kuhinje.

B. B.

• V dneh od 20. julija do 1. avgusta je iskalo v zdravstvenem domu v Kočevju zdravniško pomoč okoli 40 občanov, ki so jedli pokvarjeno tlačenko. Vladka Glad, višji sanitarni tehnik v Zdravstvenem domu v Kočevju, pravi, da so 5 bolnikov poslali na zdravljenje v Ljubljano, vendar se te dni že vračajo domov. Vzrok za zastrupitev je gotovo okužena tlačenka, saj so v tlačenki in v blatu bolnikov našli salmonelo interitidis. Veterinarski inšpektor Bogo Štefanič je povedal, da so okuženo tlačenko našli inšpektorji v samopostrežnici v Kidričevi ulici. Ker je tlačenka proizvod kočevske Klavnice in mesarije, so klavnico zaprli, razkužili in vzeli brise.

Ali turizem res drvi v propad?

Geslo »Turizem smo ljudje« je v Beli krajini še preveč samo na jezikih — Potrebne so naložbe, a Integralov tozd Gostinstvo nima denarja — Olajšav ni

ČRNOMELJ, METLIKA — Po besedah direktorja Integralovega tozda Gostinstvo Bela krajina, Valentina Papeža, belokranjski turizem brzi v propad: zaradi velikih podražitev je vse manj domačih gostov, količinska prodaja pa v juliju, ki velja v turizmu za enega najbolj donosnih mesecev, pada. »Še enega takšnega udarca podražitev naš tozd ne bo prenesel,« je prepričan Papež.

»Sicer pa to ni edina zavora, ki onemogoča razvoj turizma pri nas. V predlogu ukrepov in aktivnosti za realizacijo planskih ciljev razvoja turizma, ki ga je aprila letos izdala Gospodarska zbornica Jugoslavije, piše, naj bi se v turističnih organizacijah obračunaval prometni davek od nabavne, in ne od prodajne cene, da bi organizacijam ostalo več za razvoj turizma. Nadalje je zapisano, da se bo Gospodarska zbornica zavzemala, da bodo tistim, ki imajo tuje goste, priznali turistično potrošnjo kot izvoz. Tisti, ki bi gradili objekte za tujski turizem, bi imeli ugodnosti pri najemanju in odplačevanju posojil. Turistične organizacije, ki se štejejo kot izvozniki, naj bi bile oproščene plačevanja prispevkov in davkov iz dohodka in osebnih dohodkov in prispevka za nerazvite republike in pokrajini. Še več je teh ugodnosti, vendar le na papirju. Tako imamo mi priznan izvoz le, če tujci plačajo v devizah, ne pa tudi, če nam dajo dinarje. Ugodnosti zaradi izvoza pa tako in tako nimamo, da o drugih ugodnostih niti ne govorim,« niza Papež.

• V Integralovem tozdu Gostinstvo Bela krajina so načrtovali, da bodo v prvi polovici leta zaradi sezonskega značaja dela pridelali 40 milijonov dinarjev izgube, a je bil primanjkljaj le 22 milijonov. Računajo, da v devetih mesecih ne bodo imeli izgube. Sicer pa v tem tozdu poslujejo pozitivno le v petih poletnih mesecih, vendar si prizadevajo, da bi bili brez primanjkljaja tudi januarja in februarja, če bo seveda ugodna smuka.

»Vse to je tudi eden od razlogov, da še vedno ni urejen kamp v Metliki, za katerega celo po radiu — in to brez naše vednosti — iščejo dobrega gospodarja. Pa se je kdo vprašal, kaj je za rešitev kampa naredila Turistična zveza Slovenije? In metliški izvršni svet, ki pomaga razvoju turizma le tako, da kritizira vse povprek? Ni dovolj le na sestankih mlatiti prazno slamo, kako naj bi bili v razvoj turizma vključeni vsi, ko pa je potrebno pljuniti v roke, ostane naš tozd v glavnem sam. V Črnomlju so sicer ustanovili turistično društvo, uspešno se trudijo v viniškem turističnem društvu, to pa je tudi vse,« pravi Papež.

Metliški kamp, ki naj bi bil prehoden, s turistično prehodno restavracijo, je perspektiven, vendar zahteva velika vlaganja. S postopno graditvijo pa ne bi bili zadovoljni niti gosti niti inšpektorji, zlasti sanitarna inšpekcija ne. Kdaj bo metliški kamp prišel na vrsto, Papež ne ve, gotovo je le, da pozneje kot viniški in podzemeljski, ki sta v nerazvitem obkolpskem področju. Tozd Gostinstvo Bela krajina za naložbe namreč nima denarja, ta dva kampa pa bo poskusil urediti s skromnimi sredstvi za nerazvite. Vrednost investicije je po današnjih cenah 2 do 3 milijarde dinarjev, z delom pa bodo začeli prihodnje leto.

M. BEZEK-JAKŠE

BERITE DANES!

na 2. strani:
- So na Roški plesali strahovi?

na 3. strani:
- Odškodnina ni rešitev za kmete

na 4. strani:
- Kostanji naj bi še ostali

na 5. strani:
- Pionir ni nič kriv za zastoj

na 6. strani:
- Brežiško zdravstvo na tleh

na 9. strani:
- Je zdravilen »spomin« v vodi?

na 10. strani:
- So gradnjo izsilile grožnje?

na 16. strani:
- Tobak nevarno ogroža zdravje

NA DEBELEM RTIČU ŠE PROSTOR

LJUBLJANA — Rdeči križ Slovenije obvešča starše, da je izjemoma od 15. do 29. avgusta v Mladinskem okrevališču RK na Debelem rtiču pri Ankaranu še nekaj prostih mest za otroke od 6 do 15 let starosti. Cena celodnevne oskrbe in varstva je 12.400 din, plačilo pa je možno v dveh obrokih. Vse informacije je moč dobiti po telefonu na številkah 066/51-805 in 061/224-578.

POGINILE POSTRVI

RIBNICA — Pri gornjem izviru Ribnice v bližini Zadolja je pred kratkim poginilo 500 do 1000 postrvi. Vzrok za pogin je po mnenju nekaterih ribičev, da je bil odprt spodnji jez. To napako so ribiči 24. julija odpravili s prostovoljnim delom.

V RINŽI VROČINA MORI RIBE

KOČEVJE — V Rinži pod kočevskim jezom te dni umirajo ribe. Mrtvim ni pomoči, živim, ki plavajo pri vrhu in love kisik iz zraka, pa skušajo pomagati kočevski ribiči tako, da jih love s saki in selijo v Rudniško jezero. V sredo in četrtek minuli teden so jih tako preselili okoli 400 kg. Ribiči ugotavljajo, da je za pogin kriva huda vročina, saj je voda v Rinži topla kar okoli 27° C, razen tega pa še za ribe in čistočo Rinže neprimerno odpiranje in zapiranje zapornic. Seveda ni potrebno posebej poudarjati, da voda v Rinži že sicer smrdi, zdaj, zaradi poginjenih rib, pa še bolj.

BIOLOŠKO ČIŠČENJE ODPADNIH VODA

BREŽICE — Občani so se razveselili napovedi Celuloze, da bodo čez čas spuščali v Savo manj umazanije. Izdelano imajo predštudijo za biološko čistilno napravo skupaj s Krškim, toda to je povezano z velikimi investicijami.

VREME

Po ohladitvi in padavinah v četrtek se bo v petek vreme postopno spet izboljšalo. V soboto in nedeljo bo ponovno sončno in vroče.

RIBA VEČJA OD RIBIČA — Blagoju Uglješiću, hišniku Zavoda za kulturo v Brežicah, se je julija v štirinajstih dneh dvakrat nasmehnila izredna ribiška sreča. Najprej je v Krki ujel 138 cm dolgega in 15,60 kg težkega soma, nato v Savi še večjega orjaka. Ta je bil dolg 180 cm in je tehtal 25 kg. Domov ju je pripeljal na kolesu. Z zadnjim se je precej namučil že pri lovu, ki je trajal poldrugo uro, nakar je uporabil vso spretnost, da ga je med potjo obdržal na prtljažniku. Ribi je ujel na črva, manjšo na vrvico 0,30, večjo na 0,40. Glavo težjega soma bo dal preparirati za trofejo. V 18 letih članstva v ribiški družini je to njegov rekorden plen. Razdelil ga je med prijatelje. Na nogometnem stadionu, kjer Blagoje skrbi za red kot hišnik NK Svoboda, se je obakrat zbralo precej občudovalcev redkega plena. (Foto: J. Teppey)

Predsodki padajo

Govorica številk je neizprosna. V osemdesetih letih sta Jugoslavijo po narodnem dohodku na prebivalca prehiteli še zadnji dve kapitalistični evropski ali vsaj delno evropski deželi. Leta 1986 je imela Portugalska že 5.868, Turčija 3.927, Jugoslavija pa le 2.160 ameriških dolarjev bruto narodnega dohodka na prebivalca. To porazno dejstvo mora stresti še tako okorelega ideološkega dogmatika, saj opozarja, da je skrajni čas za korenite spremembe v naši gospodarski politiki. Za začetek je nujen bolj pragmatičen pristop. V luči tega spoznanja je CK ZKS prejšnji teden razpravljal tudi o »produktivnih naložbah sredstev občanov, delavcev in organizacij s pomočjo vrednostnih papirjev«, v gradivu za sejo pa imel (kako pomenljivo!) tudi študijo poznavalca kitajskih razmer Vinka Trčka o reformi lastnine in eksperimentiranju z uvajanjem delnic na Kitajskem. Očitno je končno dozorelo prepričanje, da je treba odstraniti nesprejemljive razvojne blokade, zavreči utopične iluzije, spodbujati vse oblike svobodnega dela, pa naj se to imenuje siva ali mala ekonomija, kot je na seji dejal »oče naroda« Janez Stanovnik. Uveljaviti je treba resnične gmotne spodbude. Kapitalizem je res zgrajen na »gnusnem« dobičku in egoizmu, toda dosegel je velik materialni razvoj. Sicer pa tudi Marx še zdaleč ni bil glede tega tako dogmatski, kot so ga skušali kasneje narediti popravljalci marksizma. Dr. Franjo Štiblar je v uvodni besedi na seji dokaz(ov)al, da uvedba vrednostnih papirjev pod posebnimi pogoji sploh ne ruši temeljnega družbenoekonomskega odnosa v socializmu. Ali ni tega že zdavnaj trdil znani slovenski politik, ki je daleč videl, a »prezgodaj pel«?

MARJAN LEGAN

Narod si že piše sodbo sam

Odmeven nastop Lee Oražem iz Kočevja v republiški skupščini

KOČEVJE — Ob zadnjih sejah republiške skupščine sta bila v sredstvih javnega obveščanja večkrat omenjena »delegatka iz Kočev-

Lea Oražem

ja« in njen predlog v zvezi z zadevo Janša itd. ter Odborom za varstvo človekovih pravic. Na vprašanja o njeni pobudi in drugih zadevah v zvezi z njo nam je delegatka socialnozdravstvenega zbora Lea Oražem odgovorila:

»Na mojo pobudo je republiška skupščina uvrstila na dnevni red zasedanja tudi zadevo Janša in poslušala obrazložitev predstavnika Odbora za varstvo človekovih pravic

• Iz razprave Lee Oražem v republiški skupščini: »Ne morem se strinjati, da predsedstvo slovenske skupščine, ki je naslednik kočevskega Zbora odposlancev slovenskega naroda, do 20. julija ni dalo potrebne podpore pobudi Odbora za varstvo človekovih pravic in ni šlo po poti načel, ki jih je utemeljil Kočevski zbor pod Cankarjevim geslom: »Narod si bo pisal sodbo sam!«.

Protestiram proti podtikanju, da Slovenci sovražimo JLA. Kdo pa je JLA? So to naši možje in sinovi ali samo generali, admirali in polkovniki? Kot slovenska mati pa sem ponosna, da je moj sin lani odslužil vojsko in zapustil JLA s priznanjem vzornega vojaka.«

Mileta Šetinca o tem. Menila sem namreč, da ima zadeva Janša tako širok pomen in odmev v slovenski javnosti, da ne bi bilo od nas, delegatov, dovolj odgovorno, če zadeve ne bi osvetlili z vseh plati in jo sploh temeljito obravnavali.

Menim, da je bil moj predlog pravilen, saj je zanj glasovala ogromna večina delegatov. Za predlog in svoj kasnejši nastop in govor sem prejela veliko čestitk in pohval. Spoznala pa sem tudi, da se občani zanimajo za delo republiške skupščine in usodo Slovenije. Hkrati lahko ugotovim, da delegati republiške skupščine nimamo zagotovljenih občasnih stikov z občani, da bi zvedeli njihova mnenja o zadevah, ki bodo na dnevnem redu skupščine, in jim po sejah tudi poročali o odločitvah.

J. PRIMC

So na Roški plesali strahovi?

Sodni postopek na Vojaškem sodišču v Ljubljani je dobil močno politično obeležje in odprl več usodnih vprašanj, ki niso pomembna samo za Slovenijo

Prejšnji teden se je na Vojaškem sodišču v Ljubljani končalo sojenje Ivanu Borštnerju, Janezu Janši, Davidu Tasiću in Franciju Zavrlu, ki jih je obtožnica bremenila izdaje vojaške skrivnosti. Sodišče je vse štiri spoznalo za krive in jih obsodilo na zaporne kazni: Borštnerja na 4 leta, Janšo in Zavrla na leto in pol, Tasića pa na pet mesecev zapora. Sodba še ni pravnomočna, saj imajo obtoženi pravico do pritožbe na višje vojaško sodišče.

S temi vrsticami bi lahko odpravili vse tisto, kar se je v zadnjih tednih dogajalo v tako imenovani aferi Janša oziroma aferi Borštner ali sojenju »bandi štirih«, kot je tisk nazival sodni postopek in vse, kar se je napletalo pred njim in okoli njega, ko bi seveda stvari potekale normalno in, recimo, še javno. Toda sodni postopek je strnil okoli sebe preveč usodno pomembnih stvari in odprl preveč pomembnih vprašanj, ki zadevajo slovensko in jugoslovansko javnost, vojaško sodstvo, JLA, slovensko in jugoslovansko politiko. Zarezal je v nekatere občutljive točke naše družbe, zato je mogoče reči, da je dobil pomen, ki sega preko meja takšnih procesov, da je postal eden od kamnov, s katerimi je označena naša pot v zgodovino.

Če zaenkrat pustimo ob strani vprašanje krivde obtoženih in v tem pogledu počakamo na nadaljnje razjasnjevanje v ustreznih pravnih ustanovah, se kot najbolj očitna značilnost kaže izjemno zanimanje in angažiranje javnosti. Ves čas procesa so se na Roški cesti v Ljubljani zbirali ljudje, polagali cvetje pred vhod v vojaško sodišče, nosili transparente z napisi, pozdravljali obtoženega Zavrla, ko je prišel in odšel s sodišča, zadnji dan sojenja pa še v nekajtisočglavi množici sprejeli obtožene kot junake. Ljudje so javno in glasno zahtevali ustanovnost in zakonitost ter spoštovanje človekovih pravic. Delovanje Odbora za zaščito človekovih pravic, ki je dobil izjemno veliko podporo ustanov in posameznikov, najrazličnejše manifestacije, od množičnih zborovanj in proslav, protestnih literarnih večerov, javnih izjav društev, organizacij, posameznikov pa do ljudi pred vojaškim sodiščem na zdaj že sloviti Roški 2, vse to dovolj zgovorno priča, da s procesom nekaj ni bilo v redu, vsaj v očeh široke javnosti ne. In kot se je pokazalo na sejah in v delovanju političnih organov in organizacij, tudi politika ni mogla mimo. Del jugoslovanske javnosti, nekateri politiki in predstavniki JLA ter vojaškega sodišča so sicer govorili o nezaslišanih in nedovoljenih pritiskih na sodišče, vendar je upravičenost njihovega ogorčenja kalilo veliko stvari.

Razburjenje se je gotovo začelo že s tem, ko se je izkazalo, da lahko v mirnem času nevojaške osebe zapadejo postopkom vojaškega sodstva, kar sicer ni odlika civilnih in kulturno razvitih družb. Dogodki so tako že v samem začetku pokazali, da bodo prinesli nekaj pomembnih spoznanj. Prvo je bilo to, da imamo neustrezno vojaško kazensko zakonodajo.

Najbolj nesprejemljiva in huda kršitev v samem postopku pa je bilo nespoštovanje ustavnih določil o uporabi jezika, v katerem je tekel postopek. Vojaško sodišče se je odločilo za »uradni jezik v JLA« (!), za srbohrvaščino, kar je, poleg tega da se upira normalni pameti, če sredi Slovenije uradna ustanova posluje v tujem jeziku, tudi protiustavno. Da bi bila ta žerjavica za javnost še bolj vroča, je pripomoglo predsedstvo Jugoslavije s svojo nerazumljivo izjavo, v kateri je takšno kršitev imelo za povsem zakonito in ne v nasprotju z ustavo. To kršenje ustave ima globok pomen in morda priča o temeljih, iz katerih so rastle tudi druge, za javnost nesprejemljive odločitve in početja, povezana s procesom. Videti je celo, kot da je ta krnitev slovenske suverenosti postala problem številka ena, ker pač razgrinja, kako si nekateri zamišljajo ureditev naše večnarodne skupnosti, in to tisti, ki bi morali suverenost braniti.

Javnost je prizadela tudi tajnost sojenja. Odločitev o izključitvi javnosti (tudi skupine pravnih izvedencev) je nerazumljiva za postopek, za katerega je vladalo takšno izjemno zanimanje in ki je zaradi nekaterih okoliščin in dogodkov pred aretacijo obtoženih, med njo in po nji dobival nekatere značilnosti, ki so zbudile sum, da gre za montiran politični proces, ki naj bi zastrašil javnost in zavrl demokratizacijo v Sloveniji. Tajnost sojenja je vznemirjenost javnosti in sume samo okrepila, nikakor ne odpravila in zanikala.

Olje na ogenj razburjanja so prilivale tudi odločitve, ki so bile dosledno v škodo obtožencev, čeprav bi postopki ostali v okvirih sicer tako in tako sporne zakonodaje, po katerih se ravnajo vojaška sodišča, če bi sodišče ravnalo drugače. Obtoženim niso dopustili obrambe s prostosti, razen Zavrlu, ki ni bil

• Iz izjave pesnika Toneta Pavčka, dolenjskega rojaka, v republiški skupščini:

»Sinoči sem v poročilih o tajnem vojaškem procesu, ki se skriva pred javnostjo zdaj in tu, v naši suvereni državi Socialistični republiki Sloveniji, v njeni prestolnici Ljubljani, slišal novico, da bo odslej proces potekal naprej sicer enako tajno in skrito očem javnosti, a v določenem jeziku — v srbohrvaščini. Nenavadna grobost tega dejstva je ponovna manifestacija moči, ošabnosti in vzvišenosti nad ustavno, politično in kulturno prakso v Sloveniji, kjer je uradni jezik slovenščina. Tako smo danes, 440 let od prve slovenske knjige, 160 let, odkar je Prešeren odpravil z ilirizmom, in domala pol stoletja, kar je slovenski narod v narodnoosvobodilni borbi izbojeval tudi kulturni boj za svojo nacionalno in socialno svobodo, izključene priče nespoštovanja svojega jezika na svojih tleh, v svoji kulturni in politični prestolnici od svoje vojske! V imenu društva slovenskih pisateljev terjam, da skupščina SRS o tem nerazumljivem grobem izključevanju zdaj še slovenščine z vojaškega procesa razpravlja in kot najvišji organ oblasti v SRS ustrezno ukrepa.«

TIHI PROTESTI — Vse dneve sojenja so se na Roški cesti v Ljubljani zbirali ljudje in na različne načine izražali solidarnost z sojenimi. Izgredov ni bilo, še petju in glasnemu klicanju parol so se po prvem dnevu odpovedali; vztrajno pa so pred vhod sodišča prinašali cvetje. Na sliki: skupina žensk z nageljni v rokah pred stavbo vojaške pravice zadnji dan sojenja. (Foto: MiM)

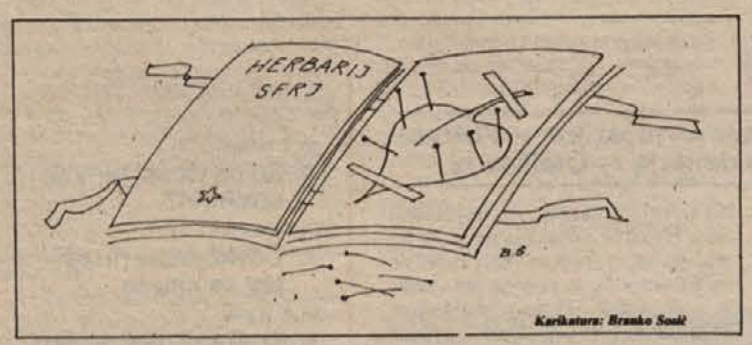

priprt, ostalim trem so celo podaljšali pripor tudi potem, ko je bil preiskovalni postopek končan. Vsem so odrekli pravico, da jih branijo poleg vojaških tudi civilni zagovorniki, zavrnjena je bila argumentirana zahteva po izločitvi predsednika senata od nadaljnje obravnave, mnogih ugovorov in zahtev obtoženih in njihovih branilcev niso upoštevali. Prihajalo je celo do povsem formalnih kršitev.

To so na kratko povzete stvari, ki so v dogajanju na Roški cesti v Ljubljani najbolj motile. Očitno postaja, da je bilo sojenje bolj dim kot ogenj. Gorišče, od koder se je pod nebo dvignil teman dim tega sodnega procesa, je drugje, ne v izdaji vojaške skrivnosti. Javnosti je še vedno precej zakrito, zato so razumljive zahteve, naj se razčisti in pojasni ozadje. Ta čas je videti, kot da je šlo v bistvu za poskus protidemokratičnih in dogmatskih sil, da bi s pritiski in zastraševanjem zavrle proces demokratizacije naše družbe in odpiranje vrat v socializem svobodnejših posameznikov.

Koliko je resnice v takih domnevah, bo odgovoril jutri. Lepo bi bilo, ko bi se izkazalo, da se je javnost razburjala zaradi praznih strahov. V megli današnjega trenutka se jih dviguje kar nekaj. Bo veter demokratizacije in javnosti razpihal megle in bomo videli, kateri so namišljeni, kateri pa pravi strahovi? Ali pa bo megla vse gostejša in ples strahov vse večji?

M. MARKELJ

Skupno se otepajo presenečenj

Iz dela Pokrajinskega odbora za Dolenjsko — S skupnostjo obmejnih hrvaških občin načrtuje odbor široke obrambne priprave — Praktične vaje

NOVO MESTO — Pokrajinski odbor za Dolenjsko kot poseben regijski politični organ, ki v sodelovanju s skupnostjo občin Karlovac, Ozalj, Duga resa, Slunj, Vojnić in Vrginj most usklajuje vrsto obrambnih priprav na omenjenih območjih Slovenije in sosednje republike, je sodeloval v začetku poletja na skupnih vajah civilne zaščite v Dugi resi. Akcijo so sprožili po namišljeni nesreči v tekstilni tovarni v Dugi resi.

Razen na praktičnih preizkusih, kakršen je bil ta, načrtujeta pokrajinski odbor in skupnost občin dejavnost civilne zaščite tudi sicer na rednih skupnih sestankih. S temi stalnimi oblikami sodelovanja si predstavniki obeh organov izmenjujejo podatke o organiziranosti civilne zaščite, o izpopolnjenosti enot civilne zaščite, zlasti specializiranih, o ogroženosti z možnimi naravnimi nesrečami in podobnem, kar vse je podlaga za letne delovne programe.

Slednji naj bi zajeli obrambne priprave v čim večjem obsegu, zato pokrajinski odbor in skupnost občin v njih pretresata tudi možnosti preskrbe prebivalstva v izrednih razmerah, v tej luči pa izmenjujeta podatke o kmetijski in industrijski proizvodnji. Ker tako široko zastavljena dejavnost nedvomno presega okvire in moči omenjenih dveh posebnih političnih teles, bosta skušali v bodoče svoje delo tesneje povezati z gospodarskimi zbornicami in sisi družbenih dejavnosti z območij z obeh strani republiške meje. Tak korak bi bil v skladu s sklepi sveta predsedstva SR Slovenije za ljudsko obrambo o poglabljanju sodelovanja dveh regij. Z istim dokumentom je svet še zavezal oba organa k večjemu upoštevanju izkušenj NOB pri načrtovanju preskrbe v morebitni novi vojni. Tako naj bi Pokrajinski odbor in skupnost občin skrbno določila vlogo različnih obrtnih delavnic, malih hidroelektrarn in podobnega.

Te naloge bodo imeli v Pokrajinskem odboru v žarišču v bodoče, čeprav so jih že obravnavali na sestanku s hrvaškimi kolegi. Na enem takih srečanj so poudarili tudi pomen občinskih centrov za obveščanje. Menili so, naj bi po vzoru novomeškega, ki zbira in posreduje informacije o npr. naravnih nesrečah štiriindvajset ur, organizirali tak center tudi v Karlovcu.

L. M.

• V Pokrajinskem odboru za Dolenjsko navajajo dvonamensko zaklonišče v Karlovcu, ki so si ga ogledali ob vaji v Dugi resi, kot dober način gradnje tovrstnih objektov. Karlovško podzemno zaklonišče je zdaj športna dvorana, gradili pa so ga postopoma, kakor je pritekal denar. V odboru menijo, naj bi po etapah gradili zaklonišča tudi drugod, saj praviloma povsod zmanjkuje denarja za te namene.

• Nič zato, če smo izgubili kompas. Saj smo s seboj vzeli mah. (Nenad Ristič)

• Kdor je za trdo roko, naj si jo da v mavec. (Matija Logar)

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista st. 148 z dne 1. avgusta 1988

		tečaj	za devize, efektivo, čeke, kreditna pisma in poštne nakaznice		
država	valuta	velja za	nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	a. dolar	1	2175,50	2178,77	2182,04
Avstrija	šiling	100	20486,55	20517,33	20548,11
Kanada	dolar	1	2237,45	2240,81	2244,17
Danska	krona	100	38170,35	38227,69	38285,03
Finska	marka	100	61405,22	61497,47	61589,72
Francija	frank	100	42728,08	42792,27	42856,46
ZR Nemčija	marka	100	144105,31	144321,79	144538,27
Grčija	drahma	100	1809,35	1812,07	1814,79
Irska	funt	1	3895,95	3901,80	3907,65
Italija	lira	100	195,24	195,53	195,82
Japonska	jen	100	2038,06	2041,12	2044,18
Kuvajt	kv. dinar	1	9553,37	9567,72	9582,07
Nizozemska	gulden	100	128345,06	128537,87	128730,68
Norveška	krona	100	40052,02	40112,19	40172,36
Portugalska	escudo	100	1780,87	1783,55	1786,23
Švedska	krona	100	42436,43	42500,18	42563,93
Švica	frank	100	173053,55	173313,52	173573,49
V. Britanija	funt	1	4632,31	4639,27	4646,23
ZDA	dolar	1	2714,97	2719,05	2723,13

Naša anketa

Iščemo dobrega gospodarja

Akcija »Iščemo dobrega gospodarja« je v nekaterih delih Slovenije naletel na velik odziv, Dolenjske pa se skoraj še ni dotaknila. Lahko bi rekli, da je prav tukaj zelo potrebna, saj so predeli južno od Ljubljane turistično zelo slabo razviti, če pa bi bolj pozorno pogledali okoli sebe, bi kaj hitro našli veliko kulturnozgodovinskih objektov, opuščenih investicij iz polpreteklega obdobja in naravnih znamenitosti, ki kar kličejo po princu iz sanj, da bi jih obudil k življenju in jih ponudil svetu in nam kot svojevrstne znamenitosti, ob katerih bi bilo moč ob dobri postrežbi in v urejeni okolici preživeti nekaj ur ali dni prijetnega oddiha, pa tudi cel dopust. Dolina gradov s Krko in zelenimi gozdovi ob njej, Bela krajina, Posavje, kočevsko in ribniško območje. Kaj bi naštevali! Našli bi na stotine in stotine možnosti. Kolone turistov pa se v teh poletnih dneh valijo mimo, z njimi pa tudi turistični zaslužek, ki bi dobrim gospodarjem in celotni družbi prišel še kako prav.

JUSTINA ŠKOF, gospodinja iz Cerovega loga: »Pri nas res ni treba iti daleč, da bi našli primeren kraj za dobrega gospodarja. Gradič Prežek se kar sam ponuja. Pred vojno je bil požgan, potem pa so mu obnovili le streho, da so ga rešili pred nadaljnjim propadanjem. Nekaj časa so imeli v njem skladišča, sedaj pa je prazen in nezavarovan. Pomemben pa ni le zaradi svoje kulturne zgodovine, saj bi lahko nudil tudi lepa izhodišča za izlete v Gorjance.«

ANDREJ BAHOR, referent nabave v Begradu, Črnomelj: »Danes ni za dobro gospodarjenje dovolj samo dober gospodar, kajti naša družba je že v takšni krizi, da se niti z dobrimi gospodarji ne bomo rešili iz nje. Pri nas v Begradu imamo dobrega gospodarja, a kaj nam to pomaga, ko je celotno gradbeništvo v velikih težavah! Tako kaže tudi marsikje drugje, čeprav so gospodarji sposobni. Zakaj bi jim torej jaz iskal dobrega gospodarja? To bi bilo neodgovorno.

VINKO MLAKAR, referent za obrt pri občinski skupščini Ribnica: »Čeprav smo Ribničani znani kot dobri gospodarji, tudi mi potrebujemo dobrega gospodarja za grad Ortnek, ki je že skoraj 20 let prazen in propada. Grad je znamenit predvsem po tem, da je bil njegov lastnik Peter Kozler, avtor prvega zemljevida slovenskih dežel in pokrajin. Primeren bi bil za gostišče s prenočišči, urediti bi se dalo teniška igrišča, hleve za jahalne konje itd.«

STANE JAJTIČ, predsednik Turističnega društva Kočevje: »V kočevski občini potrebujemo dobrega gospodarja, da bi od Kočevja do Kolpe odprl kamp ali dva. Primerne lokacije bi bile ob Rinži ali Rudniškem jezeru in ob Kolpi pri Fari ali morda še kje. K nam prihaja veliko motoriziranih turistov in kolesarjev, ki imajo s seboj šotore, nimajo pa jih kam postaviti. Če se po našem nasvetu le kje utabore, pa se lahko zgodi, da jih preženejo miličniki.«

ANTON PETRIČ iz Dvorc, zaposlen pri tozdu Cestno podjetje Novo mesto v Brežicah: »Če se ozrem po svoji KS, potem moram dati prav ljudem, ki trdijo, da nam je vsem v spotiko zanemarjena okolica nekdanje Uršičeve gostilne. Ta je bila včasih s kopališčem vred vzorno vzdrževana, sedaj pa se leseno poslopje s kabinami vred podira. Tudi gostišče je na zunaj vse prej kot vabljivo, ne vem pa, kdo bi bil lastnik oziroma najemnik.«

TOMAŽ MOLEK iz Slamne vasi pri Metliki: »Tudi pri nas je precej stvari, ki iščejo dobrega gospodarja. Tak je metliški grad. Muzej ga ne more obnavljati, ker še za drugo nima denarja. Dober gospodar pa bi gotovo lahko usposobil lepo grajsko klet, kjer bi bil lahko lokal odprt vse leto. Tudi grajsko dvorišče je primerno za vsakršne prireditve. Dobrega gospodarja iščeta tudi metliški kamp in kopališče. Vse našteto bi dobremu gospodarju in vsem prineslo korist.«

PETER MARKOVIČ, predsednik občinske Turistične zveze Krško: »Mislim, da je akcija vredna podpore, le televizija bi lahko manj zaračunavala za reklamo, ki je prav tako nacionalnega pomena kot recimo akcija Podarim-dobim. Kar zadeva krške razmere, naj omenim, da imamo v občini tri gradove. Kostanjeviškemu in brestaniškemu je že opredeljena namembnost s kulturno vsebino, gospodarja pa bi potrebovali še za leskovški grad, kjer sedaj rešujejo stanovanjsko krizo.«

BRANKO DEBELJAK, prodajalec v Kmetijskem kombinatu Sevnica: »V Sevnici nimamo pravega parka, ki bi prišel prav predvsem otrokom in ostarelim in bi ozaljšal podobo mesta. Dolgo se že govori tudi, da bomo dobili nov hotel, ki bi ga zelo potrebovali, saj slišim, da morajo podjetja svoje poslovne partnerje pošiljati v okoliške kraje. Ali se bo našel dober gospodar, ki bo kaj pokrenil na tem področju, pa ne zanima le mene.

BRIGITA BERDIK, diplomirana inženirka z Mirne: »V tej pasji vročini bi se prileglo kopanje v urejenem kopališču. V mirenskem so se zaredile žabe, saj ni nikogar, ki bi zanj skrbel. Zdaj je uradno zaprto, ljudje pa se namakajo v mlakuži na lastno odgovornost. Večina Mirenčanov in Trebanjcev se sedaj namaka v prenatrpanih Toplicah ali v umazani Krki pri Otočcu. Predlagam torej, da poiščejo dobrega gospodarja za kopališče na Mirni«.

kmetijstvo

PROTEST ZARADI UVOZA MLEKA, MLEČNIH IZDELKOV IN MESA

Kmetje občine Krško, zbrani na ustanovnem sestanku Slovenske kmečke zveze Krško, odločno protestiramo proti uvozu mleka, mlečnih izdelkov in mesa, ker smo prepričani, da bi v tej situaciji s tem denarjem doma dosegli enake količine navedenih pridelkov. Naš kmet mora pridelovati hrano z izgubo, da lahko vlada sprejema tako neodgovorne odločitve.

Zato še enkrat odločno protestiramo proti taki odločitvi in zahtevamo brezpogojen odstop ZIS s predsednikom na čelu, ker smo mnenja, da vlada, ki ne rešuje v prvi vrsti kmetijstva, ni sposobna voditi države.

BRANKO ŠOBA
predsednik SKZS Krško

PODCENJENA ŠKODA

KOČEVJE — Priča smo hitremu naraščanju cen, kar pa ne velja povsod. Tako so nas nekateri občani, ki imajo na vrtovih in njivah škodo zaradi divjadi, opozorili, da v občini velja še lanski cenik za škodo, ker občinska skupščina še ni sprejela novega. Po tem ceniku velja 1 kg fižola le 1.350 din itd. Lovci ne morejo plačevati več, dokler cenik ni spremenjen.

Sejmišča

NOVO MESTO — V ponedeljek so pripeljali rejci 137 prašičev v starosti 6 do 12 tednov in 5 starejših in jih skupaj prodali 73. Mlajše živali so stale 45.000 do 150.000 din, starejše pa 3.000 din kilogram žive teže. Na sejmu so prodali še konja, po 4.500 din kilo žive teže, in žrebe, po 7.000 din kilo žive teže. Rejci so pripeljali tudi 5 govejih pitancev, pri katerih so bile cene do 3.000 din za kilogram žive teže.

BREŽICE — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 145 prašičev, starih do 3 mesece, in 35 starejših. Prvih so prodali 73, in sicer po 3.200 din kilogram žive teže, drugih 9, in to po 2.500 din kilogram žive teže.

Odškodnina ni rešitev za kmeta

Izdelana analiza posledic izgradnje HE Vrhovo, Boštanj in Blanca za ekonomičnost kmetijske proizvodnje in ukrepi za nespremenjeno ekonomičnost

SEVNICA, VRHOVO — »Ne bi smeli iskati rešitve v odškodninah. To je štrik za vrat! Poglejte primer naših prašičjih farm, ki živijo na odškodninah 15 let. Plačujejo po štiri, pet starih milijard odškodnine, rešitev pa ni. In to je pravzaprav zavajanje samega sebe. Ob novih načrtih je odškodnina kot diverzantska akcija,« je poudaril prof. dr. Franc Lobnik z ljubljanske Biotehniške fakultete pred ogledom gradbišča hidroelektrarne na Vrhovem.

Tam so se srečali vsi, ki so poprej prejšnji petek na krajši slovesnosti v Sevnici prevzeli projekt »Analiza posledic izgradnje HE Vrhovo, HE Boštanj in HE Blanca za ekonomičnost kmetijske proizvodnje in ukrepi, ki zagotavljajo vsaj nespremenjeno ekonomičnost.«

Analizo so izdelali strokovnjaki Biotehniške fakultete Ljubljana — ob sodelovanju kmetijskih strokovnjakov sevniškega Kmetijskega kombinata in Kmetijske zadruge Laško in anketiranih 100 kmetov — v dogovorjenem roku. Analizo so naročili sevniška kmetijska zemljiška skupnost, medobčinska zbornica Posavja in slovensko elektrogospodarstvo, ki jo je tudi plačalo. (Več o analizi bomo pisali v Prilogi.)

Prof. dr. Franc Lobnik: »Nujno je, da kmetje spoznajo svojo ceno.«

Eden od najpomembnejših ciljev študije je omogočiti ogroženim kmetijam razvoj z intenzifikacijo kmetijstva. Pomembno je zlasti to, da bi vse probleme reševali sproti in usklajeno, v ustvarjalnem ozračju med strokovnjaki in prizadetimi ljudmi, ki jim je treba tenkočutno prisluhniti. Kmete zlasti skrbi višina podtalnice, ki jo bodo merili s 75 piezometri, in onesnaženost, ki jo bodo ugotavljali s pomočjo lizimetrov. Z delom naj praviloma ne bi prenehala niti ena kmetija.

P. PERC

• Po besedah predstavnika MGZ Posavja Franca Jeniča bi moral biti koncept združevanja denarja za čiščenje Save jasen, če se v ta prostor že posega z elektrarnami. Ob enaki ali še manjši vsoti denarja naj bi v Sloveniji očistili kar več veletokov. Ob tem, ko je v listine prišlo tudi čiščenje spodnjega toka Save, smo dodali še Dravo, Muro in Sočo. Potrebna je presoja, kaj je bolj nujno. Za Posavje ni sprejemljivo, da na Muri ne bi gradili elektrarn, reko pa naj bi čistili. Posledice elektrarn pa bodo čutili Posavci!«

Tako je, če seješ dogme in okopavaš ideologijo

Nekateri poudarki iz aktualnega pogovora Naših razgledov z inž. Slavkom Gliho, direktorjem KIS

• Smo v prehodnem času, za katerega je značilno lomljenje dogmatskih pogledov iz preteklosti in iskanje novih rešitev. Prelom je boleč ne samo za kreatorje politike, marveč tudi za ljudi, ki se navadijo na določene razmere. Za preteklo politiko mislim, da je bila zelo dogmatična, prežeta z idejami, ki so urejale odnose, proizvodnje pa niso dale. Ta ocena velja za vse vzhodne agrarne politike.

• Ne moremo posploševati razmer v preteklosti. Podatki kažejo, da smo imeli zlato obdobje tam od leta 1951. pa do 1963. leta, to je po ukinjanju obdelovalnih zadrug. Takrat smo imeli 9-odstotno povečevanje kmetijske pridelave in presegli obseg predvojne proizvodnje. Drugo renesanso je kmetijstvo doživelo po letu 1971, nov zagon pa mu je dala 2. konferenca ZKS o kmetijstvu.

• Za preteklost velja, da je vsa politika postavljala v ospredje imaginarne odnose, morala pa bi proizvodnjo. Nikdar tega nismo hoteli priznati in to je bila po moje usodna napaka. V ospredju bi moral biti fiziokratski pristop: če ti uspe od zemlje dobiti toliko in toliko več, je to gospodarski uspeh.

• Največja napaka naše povojne kmetijske politike je bila, ker je skušala ves čas dokazovati, da je možno tudi na majhnih gospodarstvih doseči dovolj velike dohodke, samo da se mora kmet povezati z družbenim sektorjem. V ta namen smo razvili teorijo o socialistični kooperaciji in kasneje še teorijo o združevanju zemlje, dela in sredstev, česar ni nihče do kraja razumel, čeprav so vsi govorili o tem.

• Vse socialistične države imajo velike težave v kmetijstvu zato, ker v njihovem kmetijstvu manjka motivacije. Lastnina je še vedno največji motiv, ki zahteva sprotne, samostojne odločitve. Če kdo drug misli in odloča namesto kmeta, postane ta pasiven.

• Glede prihodnosti sem velik optimist. Če nam uspe odpraviti maksimum, če nam uspe doseči začetek procesa koncentracije, prej ali slej bo naše približevanje Evropi narekovalo tudi drugačen delovni čas, četudi si tega ne želimo, bo vse to vplivalo tudi na profesionalizacijo v kmetijstvu. Imamo že prve lastovke, imamo kmetije s po 50 do 60 glavami govedi, imamo torej kmetije, ki so konkurenčne, ki so življenjsko sposobne v proizvodnem in socialnem pomenu. In zakaj ne bi imeli vsaj polovico obdelovalne zemlje skoncentrirane v takih proizvodnih enotah? Že same naravne razmere so v Sloveniji povsem dovolj omejujoč faktor in je čisto nepotrebno, da si postavljamo in izmišljamo še kakšne ideološke. Malo več raje razmišljajmo o davčni politiki kot socialni varovalki.

(Naši razgledi 29. julija)

SREČANJE BELOKRANJSKIH VINOGRADNIKOV

SLAMNA VAS — Društvo vinogradnikov Bele krajine — podružnica Metlika vabi vse vinogradnike na tradicionalno srečanje, ki bo v nedeljo, 7. avgusta, ob 16. uri pri gasilskem domu v Slamni vasi pri Metliki. V gasilskem domu bo imel strokovno predavanje o zaščiti vinske trte Slavo Dragovan iz metliške Vinske kleti. Po predavanju bo prijateljsko srečanje. Igral bo ansambel Tonija Verderberja. Vabljeni!

POZDRAVLJEN BODI TRG!

LJUBLJANA — Pod tem naslovom sporoča Kmečki glas, da se je začel uvoz telet v Slovenijo. Do kod je prišla živinoreja, toliko opevana paradna panoga našega kmetijstva, zgovorno pove podatek, da so s posredovanjemi italijanske firme Centroprodukt iz Milana na veliko začeli uvažati teleta iz Poljske in Češkoslovaške. Posel, ki je precej pomembnejši od uvoza mesa in mleka, je lep čas ostajal skrivnost, najbrž tudi zato, ker je treba odšteti za kilogram žive teže uvoženih telet z vsemi dajatvami vred le 2.800 do 3.100 dinarjev. Kot je poznano, stane mlada živina iz domače reje že 5.500 do 6.500 din, na Hrvaškem pa celo 8.000 din kilogram žive teže. Samo Mesna industrija Murska Sobota je doslej za nadaljnjo rejo uvozila 1.200 telet iz Poljske in 165 iz ČSSR.

AVGUSTOVSKO MLEKO PO 604 DIN

LJUBLJANA — Pridelovalci mleka in predstavniki mlekarskopredelovalne industrije so v drugem poskusu vendarle sklenili dogovor o odkupni ceni mleka. Mlekarne naj bi za julijsko mleko plačale za liter mleka s 3,6 odst. tolšče 500 din, vendar premija in stimulacija za kakovost nista vključeni v ta znesek. Za mleko, oddano v avgustu, bodo mlekarne plačale 604 din za liter (s 3,6 odst. tolšče). Tudi v tem primeru premija in stimulacija za kakovost nista vključeni v to ceno. Za razliko med zaščitno ceno mleka 478,8 din in odkupno ceno 604 din je dala Zadružna zveza Slovenije vlogo na samoupravno interesno skupnost za intervencije v kmetijstvu, višjo ceno mleka, ki gre v mlečne izdelke, pa bodo mlekarne pokrile z višjimi cenami mlečnih izdelkov. (Iz zapisnika s pogovora)

Pravi gams za hribovsko kmetijo

V SIP razvili poseben dvoosni samohodni kosilnik

Večletno načrtno strokovno delo, v katerega so bile vključene tudi kmetijske raziskovalne ustanove, je rodilo uspeh. V tovarni kmetijskih strojev SIP — Šempeter je dozorel za serijsko proizvodnjo pomemben nov izdelek za kmetijstvo v hribovskih predelih: dvoosni kosilnik gams 22, ki zmore strmine, v katerih odpovedo vsi drugi podobni stroji. Z običajno kosilnico in napravami za spravilo sena je mogoče spravljati krmo s površin, ki imajo 25 odst. nagiba, gams 22 pa zmore delo celo na do 65-odst. nagnjenem zemljišču.

Kot že ime pove, je novi kosilnik dvoosen, je pa tudi samohoden, kar zelo olajša koščevo delo. Pri košnji, obračanju in spravilu sena z navadno kosilnico mora kmet za en hektar prehoditi reci in piši približno 32 km in povrhu tega še težko delati. Samohodni kosilnik mu omogoči veliko tega dela opraviti sede, delovna storilnost stroja pa je tako velika, da je mogoče občutno skrajšati tudi čas spravila, kar je v negotovih hribovskih vremenskih razmerah še posebno koristno.

Zaradi tehničnih odlik je gams 22 konstrukcijsko zahteven stroj in bo verjetno imel tudi temu primerno zasoljeno ceno. Žal Tehnične in tehnološke informacije, iz katerih povzemamo to pisanje, o tem ničesar ne rečejo.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Le povezani bomo v krizi lahko uspeli

Ob otvoritvi letošnjega tedna dolenjskega cvička je predstavnik pokrovitelja, direktor kmetijske zadruge Krka Novo mesto inž. Jože Štarič o problematiki vinogradništva povedal naslednje misli:

Letošnja prireditev Društva dolenjskih vinogradnikov je organizirana na novi lokaciji tukaj na kmetijski šoli. Vinogradniki smo se zbrali pod vinogradi Trške gore, to je sredi dolenjskega vinogorja, ki simbolizira vinogradništvo tega območja.

Društvo vinogradnikov Dolenjske je pokroviteljstvo letošnjega pregleda dela društva in praznovanja cvička zaupalo kmetijski šoli in kmetijski zadrugi Krka. Delavci obeh organizacij smo z veseljem sprejeli to nalogo, saj ugotavljamo, da je društvo po večletnem iskanju samostojne poti za organiziranje vinogradništva ugotovilo, da si bomo lahko v prizadevanjih za poklicno in gospodarsko uveljavitev vinogradništva sami največ pomagali. Uspešni bomo le, če bomo dobro povezani in enotni.

Gospodarski položaj kmetijstva, posebej pa vinogradništva, je izredno težak. Zadnje ugotovitve so pokazale, da preživlja slovensko vinogradništvo črne dneve, saj stroški pridelovanja presegajo vse razumne meje. Vinogradništvu že lep čas ne ostaja niti dinar za obnovo vinogradov in posodabljanje, saj so bili do sedaj povprečni pridelovalni stroški vina skoraj polovico višji kot dosežene prodajne cene.

Iz zgodovine vemo, da so bili v hudih gospodarskih krizah uspešni tisti pridelovalci, ki so se povezali in skupaj izkoristili vsa tehnološka dognanja stroke ter z enotnim nastopom obvladali tudi tržišče. Minili so časi, ki so omogočali ceneno pridelovanje in uspešno prodajo pridelka posameznikom. Zato je upravni odbor društva modro ravnal, ko je začel iskati povezavo s kmetijskimi organizacijami na svojem območju, da bi s skupnimi prizadevanji dosegli na trgu pravo mesto. Društvo sicer uspešno rešuje tehnološka vprašanja, ne more pa reševati ostalih vprašanj poslovnega procesa od nabavnih investicijskih in prodajnih aktivnosti. Za celotno reševanje teh vprašanj je nujna širša povezanost. Delavci kmetijskih organizacij se zavedamo, da se bo interes posameznih vinogradnikov in s tem društva vinogradnikov za sodelovanje krepilo le, če nam bo uspelo uspešneje rešiti navedene poslovne aktivnosti, kot bi jih to zmogli sami.

Cenovna neskladja

Slovensko vinogradništvo je glede na tržni delež v Jugoslaviji majhno. Stroški pridelovanja vina pa so pri nas največji. Nastajajo velika cenovna neskladja. V Jugoslaviji je vina preveč in trg z vinom je zasičen. Tako je položaj vinogradništva v rokah le trgovine in gostinstva, ne pa pridelovalcev vina in tako interesi niso skladni z vinogradništvom, ki je prezrto. Cilj trgovcev je čimvečji doseg prodaje in čimvečji delež od prodajne cene.

Vinogradniki morajo s pomočjo svoje organizacije doseči tržno uveljavitev prednosti, ki jih glede kakovosti sort nudijo naša pridelovalna območja. To velja posebej za osrednjo Dolenjsko, za območje pridelovanja dolenjskega cvička. Ta naloga je za nas mnogo težja, saj nimamo osrednje kleti, ki bi s ponudbo kakovostno poenotenega pridelka osvojila svoj del trga. Dolenjski cviček tako kljub nesporni kakovosti in drugim prednostim ostaja v kleteh.

V kmetijski zadrugi Krka se zavedamo, da je naša naloga tudi organiziranje pridelovalcev grozdja in vina ter skrb za prodajo pridelka. Vemo, da bomo uspešni le, če bodo vinogradniki ugotovili, da v soglasju z nami dosežejo boljšo prodajo, kot bi jo dosegli sami.

Inž. JOŽE STARIČ

(Dalje prihodnjič)

IŠČEMO DOBREGA GOSPODARJA — Takšna misel pride na um človeku, ko zagleda propadajoča hleva kmetijske zadruge iz Črnomlja na Planini pod Mirno goro. Še pred nekaj leti je bilo njuno propadanje komaj vidno, sedaj pa ju je zob časa že krepko načel (na fotografiji eden od hlevov). Da bi se v današnjih, za kmetijstvo tako nezavidljivih časih lotih živinoreje v tej sicer popolnoma prazni vasi, je skoraj iluzija. Poleg tega je v letih, odkar sta prostorna hleva prazna, pašnike in travnike okrog vasi že močno zaraslo grmovje. Kakšna je prihodnost hlevov, tako rekoč ni potrebno ugibati. (Foto: M. B.-J.)

COSANA NI

NOVO MESTO — Kmetijski inštitut priporoča v svojih nasvetih, naj vinogradniki uporabljajo za zatiranje oidija stari preizkušeni pripravek cosan. Vendar tega sredstva zdaj ni moč dobiti v novomeških trgovinah, prav tako pa tudi ne žvepla, za kar po mnenju vinogradnikov ni utemeljenega opravičila.

Priznanje za odkritje agrostemina

Malo je takih znanstvenih uspehov

Dr. Danica Gajić, dolgoletna znanstvena sodelavka inštituta za kmetijske raziskave v Zemunu, je prejela zlato medaljo od Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO), kar je izjemno priznanje za izumiteljstvo. Ta organizacija je namreč doslej v vsem svojem dolgoletnem delovanju podelila le 25 takih priznanj, eno med njimi pa je prejela še druga Jugoslovanka, slovita inž. Vida Popović, za svoj vidasil.

Gajićeva se je v svojih raziskavah spustila na povsem neznano področje, na proučevanje biokemičnih vplivov med rastlinami, kar znanstveno imenujemo alelopatija. To je raziskovala na odnosih med plevolom kokoljem in pšenico. Kljub najrazličnejšim uničevalnim ukrepom tega plevela ni mogoče povsem zatreti in to je Gajićevo navedlo na misel, da mora obstajati neka snov, ki ohranja plevel pri življenju. Odkrila je substanco X, bioregulator, ki se je izkazal še z nekaterimi drugimi v poljedelstvu koristnimi lastnostmi. Prispeva k rodovitnosti zemljišča, povečuje delež fosforja, zmanjšuje strupenost drugih kemičnih snovi, ki jih uporabljajo v kmetijstvu, itd. Odkrito snov je raziskovalka poimenovala agrostemin in jo tudi patentirala. Agrostemin zdaj koristno uporabljajo ali preizkušajo že v 23 državah. Škoda, da ga vsaj za zdaj bolj ne cenijo doma, v Jugoslaviji. Sicer pa to ni prvi tak primer. (Delo)

Kmetijski nasveti

Kolostrum za začetek

Čeprav velja, da naš kmet običajno zgledno skrbi za novorojeno tele, je k temu treba dodati, da mu začetna vnema kaj rada popusti in da v kasnejših tednih dela precej napak. Tako ugotavlja prof. dr. Janez Žgajnar, ko piše o prehrani mladih živali, in svetuje najboljše postopke.

Tele lahko sprva uživa samo tekočo hrano, saj v predželodcih še nima mikroorganizmov, ki bi razgrajevali rastlinje. Življenjsko je vezano na materino mleko, ki ga imenujemo mlezivo ali kolostrum. Ker je vsako mleko že samo po sebi idealno gojišče bakterij, je treba biti pri krmljenju zelo previden in vesten.

Že prvi trenutek se pojavi vprašanje, ali naj tele sesa ali naj ga raje napajamo. Starejše strokovne knjige (inž. Oton Muck: Prehrana domačih živali) sesanje odsvetujejo, novejše pa ga spet bolj priporočajo. Sesanje je pač naravni način prehranjevanja, ki ima to prednost, da tele uživa mleko primerno toplo, po majhnih požirkih, in da hrana ne more priti v stik z umazano posodo. Po drugi strani pa napajanje omogoča kontrolo, preprečuje poškodbe vimena in olajša odstavljanje.

• Odločilno je tudi, kolikokrat na dan naj bi pripuščali k sesanju ali napajali, da bo prehrana primerna. Prvi dan naj bi tele napajali štirikrat, drugi in tretji dan trikrat, naprej pa po dvakrat. Pogostejše prehranjevanje je sprva potrebno tudi zaradi obnavljanja zaščitnih snovi, ki so v kolostrumu in ki varujejo tele pred infekcijo. Nehigiena prostora, ljudi in posode se lahko kruto maščuje, saj je znano, da so driske, ki se mladih živali rade lotijo, smrtno nevarne.

Za zdravo vzrejo teleta je pomemben tudi čas odstavljanja. Običajno naši kmetje po štirih mesecih prenehajo krmiti teleta z mlekom in to je kar primeren čas, če hkrati poskrbijo za res kakovostno nadomestilo, to je najboljše seno s tankimi stebli in veliko listi. Prehod mora biti postopen, odtegovanje mleka naj traja dlje časa, pri čemer se da dobro uporabiti posneto mleko.

Inž. M. L.

Zapleti se ne smejo ponoviti

Negotova odkupna cena pšenice je slabo vplivala — V novomeški zadrugi so doslej odkupili 800 ton zrnja, odkup pa še traja za zamudnike

NOVO MESTO — Žetev pšenice je na področju KZ Krka Novo mesto potekala hitro in brez zastojev, čeprav je bil dobršen del te poljščine podvržen pomladnemu slabenju žit in zato poležen. Pšenica je dozorela sorazmerno hitro in enakomerno.

»S 363 ha pogodbenih površin smo doslej odkupili 800 ton pšeničnega zrnja, kar nekako ustreza oceni, saj je bil na napadenih delih pridelek tudi do 40 odstotkov manjši in je bilo zrnje drobnejše. Odkup pa še traja, saj bomo počakali tudi na tiste, ki zaradi nedostopnosti zemljišča ali močne polege niso želi s kombajni in bodo mlačev opravili do ma. Med žetvijo smo opazili, da se nekateri kombajnisti niso držali določenih urnih postavk za kombajniranje, zato bomo morali prihodnje leto poostriti kontrolo. Tudi zapleti z odkupno ceno so močno vznemirjali naše kooperante. To se v prihodnje ne bi smelo več ponoviti. Vse odkupljeno žito smo prodali Žitu v Ljubljani kot drugi kakovostni razred. Naš lastni pridelek je znašal 1.029 ton in je bil tudi nekoliko manjši od pričakovanega. Oddali smo ga Merxu iz Celja,« je povedal vodja pospeševalne službe pri KZ Krka Novo mesto inž. Miha Krhin. Dejal je tudi, da bodo sedaj pri tistih kooperantih, ki niso mogli oddati dogovorjenih količin žita, posamično ugotavljali vzroke slabše letine.

T. J.

Slabo vreme vzelo prek šest milijard

K temu znesku niso prišteti stroški za popravilo poškodovanih cest

NOVO MESTO — V novomeški občini je povzročila spomladanska pozeba v sadovnjakih za prek 320 milijonov dinarjev škode, s tem da je mraz v celoti uničil pridelek breskev in orehov ter odnesel skoraj dve petini jabolk in 40 odstotkov načrtovanega pridelka hrušk. Škoda v vinogradih znaša skoraj 4,5 milijarde. Vinogradniki bodo v nasadih žlahtne trte pridelali 60 odstotkov manj kot običajno, pridelek samorodnice pa bo zaradi pozebe polovico manjši. Letošnja toča, ki je posebej močno pustošila na območju Mirne peči, je povzročila na poljščinah za okrog 22 milijonov dinarjev škode. Slabo vreme in zlasti žitu nenaklonjena zima brez snega se pozna med drugim tudi na pšenici, ki je polegla in je je tako za dobro milijardo dinarjev manj od pričakovanj pridelovalcev. Komisije za ugotavljanje škode dodajajo tem podatkom še ugotovitve o poškodovanih cestah. Ocenjujejo, da je junijska nevihta napravila na cestah na območju KS Mirna peč za okrog 40 milijonov dinarjev škode, tako da bo dobila ta krajevna skupnost po sklepu občinskega izvršnega sveta za popravilo cest družbeno pomoč. Brez upoštevanja škode na cestah je letošnje slabo vreme povzročilo v novomeški občini za prek 6 milijard dinarjev škode.

ŽIVIMO NA KREDIT

NOVO MESTO — Po neuradnih podatkih je industrijska proizvodnja v občini v prvem polletju za 10 odstotkov zaostajala za industrijsko proizvodnjo v enakem lanskem obdobju. Zaloge izdelkov naraščajo, medtem ko se zmanjšujejo zaloge reprodukcijskega materiala. Skoraj za vse mesece letošnjega prvega polletja velja podatek, da narašča obseg kratkoročnih kreditov.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 6. avgusta, bodo do 19. ure odprte naslednje prodajalne živil:

- **v Novem mestu:** Potrošniški center Ločna
- **v Šentjerneju:** Samopostrežba Mercator
- **v Dolenjskih Toplicah:** prodajalna Vrelec
- **v Žužemberku:** Market Dolenjka
- **v Straži:** Kmetijska zadruga

Ker je sobota delovna, bodo vse ostale prodajalne živil odprte do 15. ure.

Naselje preraslo preskrbo

Na Drski že 5000 ljudi v spalnem naselju

NOVO MESTO — »Naša krajevna skupnost se je razmeroma kratkem času iz pretežno vaške prelevila v tipično mestno spalno naselje z določenimi deli ohranjenega vaškega okolja. Hitra rast prebivalstva, ki je po svoji sestavi tudi močno raznoliko, je potegnila s sabo tudi nekaj dobrih, še več pa slabih strani. Med dobrimi bi omenil predvsem to, da se denarna sredstva zbirajo dokaj hitro, saj je prebivalstvo na višku produktivne moči, med slabimi pa predvsem to, da infrastruktura nikakor ne more dohi-

Marjan Smrke

tevati hitre gradnje stanovanj, čemur je v preteklosti v glavnem botrovala birokratska počasnost pri izdelavi potrebne dokumentacije. No, to se je v zadnjem času precej izboljšalo, še vedno pa ostaja problem oskrbe. Trgovina je s svojimi 200 m² absolutno premajhna za tako zaledje, in kakor sedaj razumemo, se verjetno Dolenjka zaradi gradnje blagovnice na Novem trgu tudi ne bo kmalu odločila za novogradnjo na našem koncu. Če bo tako, se bomo morali pogovarjati s kako drugo trgovsko organizacijo,« pravi Marjan Smrke, predsednik sveta KS Drska.

Na Drski uresničujejo referendumski plan, po katerem so do sedaj zgradili 550 m kanalizacije, ki je v Irči vasi in starem delu Drske že dokončana, čaka pa še Brod, kjer sedaj urejajo dokumentacijo. Gradijo tudi ulično razsvetljavo ter dokončujejo asfaltiranje, vsa dela pa so do sedaj kasnila za planom za kako leto prav zaradi težav z dokumentacijo. Odkar dobivajo od skupnosti krajevnih skupnosti boljšo strokovno pomoč, tudi to ni več taka ovira.

Marjan Smrke je zlasti zadovoljen s potrošniškim svetom in njegovim prizadevanjem za povečanje oskrbe, čeprav mu to žal zaradi objektivnih težav še ne uspeva, veliko pa si obeta tudi od načrtov za gradnjo nove osnovne šole v Mrzli dolini.

T. J.

Kostanji naj bi dobili prostor

Po najnovejših predlogih naj bi speljali dovoz do bodoče novomeške blagovnice drugje, kot je bilo sprva predvideno — Sadili naj bi kostanje

NOVO MESTO — Medtem ko naj bi po veljavnem zazidalnem načrtu za novomeški Novi trg gradili dovoz do bodoče blagovnice s Ceste komandanta Staneta, bo v resnici drugače, če bo obveljala zamisel arhitekta Marjana Lapajneta. Po njegovem predlogu, ki ga je potrdil strokovni svet za problematiko Novega trga in ki ga ni zavrnil občinski izvršni svet ali kak drug organ oblasti, naj bi uredili dostop iz smeri Metropola.

V čem je vrednost spremembe, ki po ocenah avtorja predloga za novi dovoz ne uničuje duha sedaj veljavnega zazidalnega načrta za Novi trg? Če ne bi speljali podzemnega dovoza s Ceste komandanta Staneta, ne bi sekali kostanjevega drevoreda, obenem pa ne bi presekali pešpoti skozi park, in sicer na podoben način, kot ga občani kritizirajo pri nevarnem prehodu za pešce pri železniškem nadvozu pri bolnici. Tako ohranjeni kostanji pa bi še vedno imeli premalo življenjskega prostora, zato je novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine med drugim predlagal, naj bi škarpo, oziroma t. i. »kiklopski« zid med drevoredom in sedanjim parkiriščem pomaknili 7 metrov proti sedanji avtobusni postaji. Tako bi, kot menijo sedaj, ohranili vitalni prostor dreves in obenem ne bi pregrobo posegli v kamniti zid — kulturni spomenik. Razen tega, da bi ohranili obstoječi drevored, bi lahko zasadili deset novih parov dreves, kostanjem brez para pa bi dodali nova drevesa.

Če bo zamisel o novem dovozu v objekte v t. i. »kareju L« na Novem trgu obveljala, bo dala v nič vse, ki vidijo edini možni dovoz do blagovnice s Ceste komandanta Staneta. Ker pa sleherna sprememba na Novem trgu trči na vložene že visoke denarne zneske, so na tehtnici denar in roki za dokončanje blagovnice ter zdramljena ekološka zavest občanov. Pri tem je lahko pomembna utež Pionir — investitor »kareja L«, tj. blagovnice s podzemnim parkiriščem in še nekaterih objektov v neposredni bližini.

V strokovnem svetu za problematiko Novega trga pohvalijo Pionirja, ker ni sekal kostanjev, pač pa je kanalizacijo speljal pod koreninami in te zaščitil.

M. LUZAR

Kam z »odvečnimi« otroki?

V družbenem varstvu 43 odstotkov otrok — Največ zavrnjenih na Drski in v Šentjerneju

NOVO MESTO — »Če se v novomeški občini ne bomo hitro lotili temeljitega in načrtnega reševanja problema otroškega varstva, se nam lahko zgodi, da se bomo že v bližnji bodočnosti znašli pred težkimi vzgojnimi problemi, ki jih bo še teže reševati,« nam je v razgovoru o letošnjem sprejemanju otrok v vzgojnovarstvene zavode dejala ravnateljica novomeškega Vzgojnovarstvenega zavoda Marjana Šetina-Kladnik. Pri tem je mislila predvsem na veliko število otrok, ki so zaradi pomanjkanja prostora ostali brez družbenega varstva, ter na nekatere nesprejemljive predloge, češ da naj bi skupine otrok povečali preko vseh dopustnih mej, le da bi jih imeli pod kontrolo.

Večina vrtcev v novomeški občini je že sedaj prenatrpana do meje, ko je kolikor toliko konstruktivno delo z otroki še možno, za nadaljnjo širitev dejavnosti pa bi bila nujna nova vlaganja. Kako priti do denarja, sedaj še ni znano, jasno pa je, da se tega problema do sedaj, kot ponekod drugod po Sloveniji, še nismo lotili s samoprispevkom občanov, kar je verjetno bilo narobe. V kakšnih razmerah dela 271 delavk v novomeškem zavodu, pove že dejstvo,

• Zaradi številnih odklonjenih prošenj prihajajo na VVZ vedno nove ponudbe za organizirano družinsko varstvo. Prihajajo matere, ki so zaradi neurejenega varstva za lastne otroke pripravljene same odpreti družinsko varstvo. Žal zaradi pomanjkanja sredstev tudi tega načina varstva VVZ ne more širiti, saj bi morala po zakonu polovico stroškov varstva kriti Skupnost otroškega varstva, polovico pa starši.

da so skupine otrok 16 odstotkov nad normami, da dela kuhinja 100 odstotkov nad svojo normalno zmogljivostjo, čemur se mora prilagoditi tudi sestava prehrane in distribucija, ter da je novomeška občina globoko pod slovensko normo, kar se tiče zajemanja otrok v družbeno varstvo, saj jih lahko sprejme le 43 odstotkov. Sedaj je v družbenem varstvu vključenih 2.400 otrok ter v organiziranem družinskem varstvu 105.

Zato so se komisije za sprejem novih otrok letos znašle pred težko nalogo, saj je bilo prošenj 760, sprejeli pa so jih lahko 406. Najbolj kritično je bilo pri najmlajši skupini, saj so od 257 prošenj za sprejem dojenčkov lahko ugodno rešili le 120, medtem ko so v predšolski starostni skupini lahko sprejeli vse.

Različno je bilo tudi po posameznih območjih. V Novem mestu se je zlasti pokazalo, kako nesorazmerno rast ima naselje Drska, kjer kljub trem dodatnim oddelkom, ki so bili odprti v dijaškem domu, velikemu številu prosilcev niso mogli ugoditi. S tem v zvezi se poraja tudi vprašanje lokacije vrtca v novem naselju Regrške košenice, saj bi bila verjetno bolj smotrna dograditev zmogljivosti na območju Drske, kjer je več mladih družin in je planirana tudi izgradnja nove osnovne šole.

Od zunanjih krajevnih skupnosti je bilo najbolj kritično stanje: v Šentjerneju, kjer je bilo odklonjenih kar 61 odstotkov prošenj, v doglednem času pa tudi ni pričakovati izboljšanje stanja, v Mirni peči, kjer računajo, da bo oktobra z novimi prostori problem rešen, v Škocjanu in v Straži.

T. JAKŠE

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 12. do 27. julija so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Brajdič iz Šentjerneja — Mirjano, Nežka Bezek iz Metlike — Katjo, Ilonka Butkovič iz Leskovca — Vinka, Marjetka Starešinič s Krasinca — Ireno, Irena Butkovič iz Starega trga — Mateja, Tatjana Konda iz Žužemberka — Danijela, Jožica Tomažin iz Brezja — Mojco, Majda Sotler iz Koluderja — Margareto, Tatjana Tršinar iz Telčic — Sonjo, Edita Spiler-Krieger iz Krškega — Marušo, Silva Barbič z Male Cikave — Ines, Tatjana Naraglav iz Rožnega — Maria, Sonja Jarc iz Dol. Podboršta — Blaža, Ruža Kokalovič iz Podturna — Elvisa, Ana Ilovar iz Šentlovrenca — Nejca, Darinka Avguštin iz Lašč — Nejca, Marjeta Kopar iz Ravnika — Davida, Stanislava Mačerol iz Sadinje vasi — Nastjo, Nevenka Mikič iz Kota pri Semiču — Jasno, Cvetka Gortan iz Črnomlja — Bogomirja, Terezija Gorenc iz Hrastnega — Martino, Slavica Čelesnik iz Hrastulj — Davida, Silva Potokar z Mirne — Gašperja, Tončka Vodnik iz Gor. Podboršta — Erika, Alenka Klobučar z Daljnega vrha — Kajo, Mojca Retelj iz Župeče vasi — Roka, Tatjana Tkalac iz Vrhovca — Darka, Barica Lukunič iz Metlike — Kristijana, Mara Dražetič iz Črnomlja — Marino, Jožica Nahtigal iz Gor. Polja — Liljano, Otilija Duh iz Dolenje vasi — Ano, Branka Marija iz Šmihela — Sanjo, Olga Černoša iz Straže — Mata, Marjanca Murn z Dvora — Davida, Renata Štravs iz Dolenjskih Toplic — Nastjo, Mira Brunski iz Brihovega — Petro, Sonja Starešinič s Krasinca — Kristino, Alojzija Glavan iz Roženpolja — Matejo, Marija Plavec iz Nove Loke — Uroša, Mojca Planinc iz Krškega — Jernejo, Sonja Mervar z Mirne — Mojco, Irena Klemenčič iz Mrtvic — Katarino, Elizabeta Cimermančič iz Šentjerneja — Ervina, Antonija Jaklič iz Rihpovca — Nušo, Sonja Škrinjar iz Metlike — Simono, Dubravka Žunič iz Žuničev — dečka, Vera Conta iz Dol. Stare vasi — deklico, Irena Ajdišek iz Stranske vasi — deklico, Suzana Bevc iz Martinje vasi — dečka, Marija Škubic iz Svinjskega — dečka, Viljemka Špehar iz Vinice — deklico.

IZ NOVEGA MESTA: Vilma Bajt, Marjana Kozine 21 — Jano, Milka Rifelj, Cesta brigad 9 — Maria, Danica Novak s Ceste herojev 52 — dečka, Marjana Klobčar iz Runkove 5 — Mitja, Marjetka Potočnik, Slavka Gruma 66 — deklico, Jelka Škrbe, Skalickega 1 — Lidijo, Nada Kašnik s Ceste brigad 48 — Matica, Marija Priselac s Partizanske 14 — Mitja, Fanika Lakić z Zagrebške 13 — dečka, Zdenka Novakovič iz Adamičeve 63 — dečka, Boža Plut iz Šegove 47 — Rosano.

Čestitamo!

Prašno življenje

Zaradi priljubljenega kopališča na Kolpi Primostku le škoda

PRIMOSTEK — Primostek je ena redkih vasi ne samo v metliški občini, ampak v celi Beli krajini, ki nima asfaltirane ceste skozi vas. To vaščani še posebej občutijo v poletnih mesecih, ko se ozka in vijugasta vaška pot spremeni v zelo prometno cesto. Na Primostku si je semiška Iskra uredila svoje rekreacijsko središče, ki je zadnja leta postalo najbolj obiskano kopališče na Kolpi. In vsak, kdor hoče priti do Kolpe, mora skozi vas.

»V poletnih mesecih je tako naša vas neprekinjeno zavita v oblake prahu, ki ga dvigajo avtomobili,« pravi Slavka Pezdirc. »Naša hiša na ovinku pa je še posebej izpostavljena tej nadlogi. Sedaj med dopusti je na vaški poti promet od jutra do noči. Za nas vaščane bi bilo stokrat bolje, da na Kolpi ne bi bilo kopališča, mi od tega nimamo nobene koristi, samo škodo. Največjo napako je naredil, kdor je prvi Iskri prodal zemljo. Če bi ljudje vozili

Slavka Pezdirc: »Celo poletje je vas zavita v prah.«

obzirno, bi še nekako šlo, ampak kaj, ko je toliko divjakov. Hišo imamo cel dan zaprto, pa je kljub temu povsod polno prahu, perila ne moreš obesiti zunaj, rože pred hišo moramo vsak večer s cevjo spirati, v vasi so otroci, pri naši hiši imamo majhnega vnučka, in stalno vdihavajo ta prah. Vsi vaščani smo zaradi tega zelo razburjeni, pred časom smo o tem obvestili tudi inšpekcijo, a se nič ne premakne. Enkrat ali dvakrat na dan cesto poškropijo, ampak to nič ne pomaga, to je tako, kot bi žejnega mimo vode peljal. Ob cesti imamo skedenj, zaradi prahu in plinov živina noče jesti krme. V poletnih mesecih ima naša vas zaradi te ceste ogromno škode.«

Nasploh prebivalci Primostka mislijo, da je njihova majhna vas v krajevni skupnosti Podzemelj in v občini zelo odrinjena in zapuščena in tudi Iskra, pravijo, ni do sedaj nič naredila, da bi se stvari izboljšale. Iskra na kopališču pobira parkirnino, vaščani pa mislijo, da bi bilo bolje, ko bi pobirali cestnino. Iskra je menda sicer pripravljena pomagati, da bi pot skozi vas asfaltirali, vendar sama noče prevzeti vsega bremena. Tudi vaščani bi z veseljem prispevali v denarju in z delom, najti se mora samo še nekdo, ki bi interese uskladil in vso zadevo organiziral. Dokler to ne bo narejeno, pa si bodo vaščani Primostka poleti najbolj želeli dežja.

A. B.

Zdravje za obe strani Kolpe

Dobro poslovanje metliškega zdravstvenega doma v prvem polletju gre na račun velikega priliva — Bo višja participacija priliv oklestila?

METLIKA — Metliški zdravstveni dom je v prvem letošnjem polletju posloval v primerjavi z drugimi tovrstnimi ustanovami v okviru Zdravstvenega centra Dolenjske presenetljivo dobro. Ne samo da so poslovali pozitivno, celo vse sklade so napolnili, kar v današnjih razmerah in še v zdravstvu povrhu meji že skoraj na čudež.

Številke pa natančno pokažejo, od kod to dobro poslovanje. V prvem polletju je imel zdravstveni dom 484 milijonov dinarjev celotnega prihodka, kar je 157 odst. več kot v enakem lanskem obdobju. Od občinske zdravstvene skupnosti so dobili 268 milijonov dinarjev, ostalo, se pravi kar 44 odst. vsega denarja, pa so dobili od priliva, to je od ostalih zdravstvenih skupnosti, od koder pacienti hodijo v metliški zdravstveni dom. Največji delež v prilivu odpade na sosednjo ozeljsko občino. V teh 44 odst. je res tudi nekaj denarja od participacije in samoplačnikov, vendar gre za relativno majhne zneske.

»Če ne bi imeli takega priliva, bi imeli izgubo, čeprav naša kadrovska zasedenost ustreza številu prebivalcev metliške občine. Prav priliv nam je omogočil solidno poslovanje in s tem tudi osebne dohodke na ravni našega centra,« pravi direktor metliškega zdravstvenega doma dr. Blaž Mlačak.

V tem času pa so se močno povečali materialni in poslovni stroški, v primerjavi z enakim lanskim obdobjem kar za 177 odst., medtem ko dovoljena rast teh stroškov znaša le 157 odst. in v drugem polletju bodo morali na vse kriplje varčevati, da bodo do konca leta rast materialnih stroškov spravili v dovoljeni okvir. Za osebne dohodke 41 zaposlenih so dali 140 odst. več kot v lanskem prvem polletju, povprečni osebni dohodek pa je v prvih šestih mesecih znašal 576.000 din, kar je 68 odst. več, kot je znašal celoletni lanski povprečni OD.

• Precej težje čase si v zdravstvenem domu obetajo do konca leta. Stroški še naprej rastejo, občinski zdravstveni skupnosti kronično primanjkuje denarja in je za prvo polletje novomeški bolnici dolžna 100 milijonov dinarjev, bojijo pa se zlasti tega, da bo priliv začel upadati, kajti v teh časih se vse zdravstvene skupnosti kar se le da zapirajo, poleg tega je po zadnjem zvišanju participacija v Sloveniji vsaj desetkrat višja kot v sosednji Hrvaški. Dogaja se že, da hodijo pacienti po zdravila na recept v Ozalj ali v Karlovac, ker je to precej cenejše.

A. B.

ZA ŠTOS METLIČANOM OSTAL DOLG NOS — Avtor Moped showa Tone Fornezzi-Tof je na vabljivih plakatih obljubljal oddajo »Štos poletja« v Metliki. Metličani, ki v zadnjem času ne morejo, nočejo ali ne znajo pripraviti nobene prireditve, so upali, da bodo končno drugi poskrbeli za to, da se bo Metlika prebudila iz trdnega poletnega spanca. A so se pošteno ušteli. Na nabito polni terasi hotela Bela krajina so čakali skoraj eno uro, da sta se Tof in Marjan Kralj primigala pred mikrofon in povedala nekaj pogretih vicev, kantavtor Duško Uršič pa zapel tri pesmi. Da pa bi se vicem, ki so jih pripovedovali Metličani, smejali vsi, avtorju oddaje gotovo ni bilo mar. Radijci so z mikrofonom hodili od mize do mize (na fotografiji), posneli metliške domislice na magnetofonski trak in odbrzeli v Ljubljano. Metličani pa so spoznali, kako so se dali zopet potegniti za nos. (Foto: M. Bezek-Jakše)

Novomeška kronika

KOVAČEVA KOBILA — Rek, da je kovačeva kobila vedno bosa, ne drži vedno. Tako je recimo obrtna zadruga Hrast v Adamičevi ulici v res rekordnem času (zase!!!) nadvse solidno preuredila poslopje, ki ga je poprej skušal na novo zgraditi Pionir, pa se mu je pri tem strokovno podrlo. Hrastu torej vsa čast, upajmo, da se bodo njegovi člani (obrtniki) tako izkazali tudi pri običajnih delih za običajne občane, tako glede naglice kot glede kakovosti.

VARČEVANJE — Nedavno smo zapisali, da je pribežališče mestnih posebnežev, bife, imenovan Pri treh Romih, nujno potreben beleža. Kritika je zalegla, Mercator se bo, tako so nam sporočili dobro obveščeni viri, preureditve lotil to soboto. Da mislijo to nadvse priljubljeno luknjo nekoliko počediti, pričajo tudi nekateri drugi znaki, med drugim mora osebje bifeja čez soboto in nedeljo izklapljati hladilnike. Morda bodo tako privarčevali za tistih nekaj kil apna in dva ali tri metre tapet.

SONCE GRE MIMO — Na Stadionu bratstva in enotnosti vse bolj kaže, da je bila na njem res bolj važna trava kot tartan ali kaj drugega. To je med drugim lahko tudi voda, ki jo po treningu potrebuje še tako zanikrn športnik. Med preurejanjem stadiona so poslopje, v katerem so garderobe in sanitarije dobesedno prekrili s sončnimi kolektorji. Vendar tople vode kljub 34° C v senci ni od nikoder. Menda je nekdo napačno priključil kolektorje, reklamacija pa ni mogoča, ker nekaj ni plačano. Medtem so pregoreli tudi grelci v klasičnih bojlerjih in higiena se je utrdila pri stari, dobri mrzli vodi.

SMRAD — Vozniki in mimoidoči, zlasti pa bližnji stanovalci čistilne naprave v Ločni, se začuđeno sprašujejo, kam je v teh vročih poletnih dneh izginil smrad, ki so se ga čez leto že kar lepo navadili. Bolj poučeni pa menijo, da je šel verjetno v remont, saj je izginil tedaj, ko se je pričel remont v bližnji Tovarni zdravil Krka. Kaj hitro se bo verjetno zopet pojavil, ko bo omenjena tovarna začela delati s polno močjo.

Ena gospa je videla, da na avtomobilski cesti dekletoma (tipa Madonna) ni hotel ustaviti tovornjak asfaltne baze. Časi so očitno tako slabi, da avtoštoparjev kmalu ne bodo pobirale niti volovske vprege.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Na ponedeljkovi tržnici je stal kilogram solate 1.500 do 2.000 din, paradižnika 1.500 do 1,600, pese 1.500, kumar 1.00 do 1.500, buč 600, paprike 2.000, malancanov 2.000 in čebule 1.000. Česen je bil 8.000 din kilogram, medtem ko je stal kilogram krompirja 1.000 din. Jabolka so prodajali po 1.000 do 1.500 din kilogram, slive po 1.500 do 2.000, breskve po 2.500 in hruške 1.500 do 2.000 din. Liter malin je stal 2.500 din. Smetana v lončku je veljala 2.500 do 3.000 din, medtem ko je stal kilogram skute 5000 din. Za posamezno jajce so zahtevali 250 din. Na tržnici so prodajali poleg obilice tekstila med drugim še kovaške izdelke, papagaje in želve.

GRADNJA NOVEGA BLOKA

METLIKA — Vse je pripravljeno za začetek gradnje novega bloka v Kidričevem naselju. Gre pravzaprav za polovico bloka z 22 stanovanji, v pritličju pa bo možno urediti poslovne prostore. To bo gradnja za trg, gradil pa bo novomeški Pionir. Metliška stanovanjska skupnost je s Pionirjem že podpisala pogodbo za nakup 10 stanovanj v tem bloku s skupno površino 597 m², gre pa za sredstva vzajemnosti, solidarnosti in amortizacije. Blok naj bi bil zgrajen do srede novembra prihodnje leto.

Sprehod po Metliki

MERCATORJEVA OKREPČEVALNICA JURČEK je domala ves dan polna gostov. Zaposleni in tisti na dopustu si hodijo gasit žejo, nemalo pa se jih odloči tudi za malico, saj je izbira hitro pripravljene hrane zares velika. So pa tudi takšni, ki si odnesejo malico domov ali v pisarno, kjer pač so. Posamezniki, ki se počutijo močne in pomembne, naročajo kave in drugo kar po telefonu, in če je strežno osebje dobro razpoloženo, dobijo naročeno kar na pisarniško mizo.

GRIBELJCI SO IMELI NOČ NA KOLPI, ki si jo je ogledalo preko 5 tisoč ljudi. Viničani se ponašajo z vrsto prireditev v Kampu, celo v Radencih ob Kolpi je bila uspela veselica, v Metliki pa... V Metliki pa so se spravili nad Janeza Vraničarja-Luigija, samozvanega župana, češ da ne bi smel zaračunati folklorni skupini Ivan Navratil nastopa na Vinomeru, ko je bila tam velefešta Razkošje v stelji. So pa tudi takšni, ki dajo Luigiju prav: v Metliki je čislan samo tisti, kdor se zna tudi v kulturi potegniti predvsem za lastni žep.

Črnomaljski drobir

NAPISI — Sredi julija smo v Dolenjskem listu lahko prebrali, »da v črnomaljski občini niso nikjer zbirali podpisov v podporo Janši in da so se kulturnega mitinga v Ljubljani udeležili le posamezniki, ki med mladimi v občini ne uživajo zaupanja in nimajo vpliva, in da tudi med počitnicami na tem področju ne bo organiziranega delovanja.« Zaradi takšnega mišljenja, ki je v Sloveniji najbrž precej osamljeno, se po občinski prestolnici pojavljajo napisi »J. J. must be free« (J. J. mora biti prost), »Janez, David, Francimi«, na občinski stavbi pa je hotel nekdo zbrisati napis »Janša« v srčku. Vse v duhu OF, ki je delala v ilegali.

KUHINJA — V črnomaljskem tozdu IMV so povsem na novo opremili kuhinjo, saj je bila prejšnja vrsto let kamen spotike inšpekcije. Toda izkušnje iz matične tovarne v Novem mestu ob nedavni zastrupitvi bi jih morale naučiti, da za zdrav želodec še ni dovolj čista in sodobno opremljena kuhinja...

NAJPREJ PRED SVOJIM PRAGOM — V črnomaljskem občinskem svetu Zveze sindikatov so prisluhnili željam članov, da morajo zmanjševati administracijo. Seveda so začeli najprej pometati pred svojim pragom in tako za začetek »ukinili« profesionalnega sekretarja občinskega sindikata. Kateri stolček se bo zatresel v nadaljevanju, za zdaj v Črnomlju še ugibajo.

Drobne iz Kočevja

ZAPRTE ČRPALKE — V občini Kočevje ponoči ni odprta nobena bencinska črpalka. Tista v Petrini je ob sobotah odprta celo le do 14. ure. Zaradi tega negodujejo domačini, še bolj pa tujci. Seveda so z bencinskih črpalk izginile že skoraj vse nekdaj utečene in hvalevredne majhne usluge kupcem kot npr. brisanje šip na avtomobilih itd.

VEČ GOSTILN — So pa tujci zadovoljni, ker je v občini vedno več gostiln, ki nudijo tudi hrano. Kočevci pa negodujejo, ker je prav v sezoni zaprta »Metka«, ki ima najlepši vrt v Kočevju. Po napisu sklepajo, da je zaradi adaptacije, čeprav ne vidijo nikjer nobenega delavca.

PREVEČ KOMARJEV — Prebivalci ob Rinži negodujejo, ker je tu zaradi komarjev bivanje postalo že neznosno. Menijo, naj bi Rinžo spet kosili. Krajevna skupnost je namenila ribičem nekaj denarja, in sicer za vlaganje amurjev, ki pasejo zelenje v Rinži.

KAM Z ODPADNIM MATERIALOM? — Pred leti je bilo sklenjeno, naj bi zasuli močvirje ob Rinži pri Podgorski ulici. Ta sklep so začeli tudi že izvajati. Zdaj pa so nenadoma začeli odpadni material voziti v Mestni log, v bližino novega pokopališča. Občani s tem niso zadovoljni.

• *Naš sistem deluje po principu vzgona, na površje meče vse votlo in prazno. (Boris Kuralt)*

Ribniški zobotrebci

KATERI BI BIL BOLJŠI? — »Draginja je prevelika in tako ne bo šlo več naprej,« je potožil ribniški upokojenec Andrej (nekdaj znani družbenopolitični delavec), ko je odhajal iz trgovine, in dodal: »Mislim, da bi našo državo bolje vodil tisti Mikulič iz Grčaric kot beograjski.«

LAŽJE DO NOVE ŠTIFTE — Ceste okoli Nove Štifte so asfaltirane. Urejen je tudi nasip in bolj varno, tako imenovano križišče T.

PREKINITEV DELA — Ne gre za stavko, le dela na cestnem odseku pod Jurjevico so začasno prekinjena, ker je prej potrebno urediti nekatera lastniška razmerja in odvodnjavanje po zasebnih parcelah. Nadaljevalo se bo, ko bodo zadeve rešene.

KANALIZACIJA IN VODOVOD — V Lepovčah urejajo kanalizacijo in obnavljajo vodovod preko starega naselja (Gorenje Lepovče). Ta dela so predvidena z zazidalnim načrtom.

Trebanjske iveri

AZIL — V KPD Dob delajo ljudje, ki tja niso prišli po svoji volji, in seveda tudi osebje, ki svoje delo bolj ali manj z veseljem opravlja, če zaradi drugega ne, zavoljo sorazmerno dobrih plač. Služba na Dobu je dobra služba, sicer tam ne bi poiskali dela tudi tako ugledni funkcionarji oz. vodilni delavci, kot so družbeni pravobranilec samoupravljanja, sodnik, direktor itd. Medtem ko nesvobodni kaznjenci silijo iz KPD na daljše sprehode na prostost, bi se številni Trebanjci radi našli delo v tem okolju. Pozabljajo pa, da ni vse zlato, kar se sveti.

SKOKI CEN ZA KOMUNALIJE — Če ta mesec še niste dobili računa komunalcev, vedite, da je občinska vlada potrdila predlog občinskega komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo, da se s 1. julijem lahko povečajo cene osnovnim komunalnim storitvam, in sicer: proizvodnja in distribucija vode za 30 odst., čistilna naprava za 114%, odvoz odpadkov za 25% in kanalščina za 47,5 odstotka. Spodbudno je vsaj to, da je izvršni svet zadolžil Komunalo, da pripravi predlog predsanacijskega programa koriščenja notranjih rezerv in da mora Komunala pripraviti stroškovnike, ki bodo opravičevali dvig cen komunalnih storitev. Krajevnim skupnostim in delovnim organizacijam, ki imajo lastne vodovode, vlada predlaga, da za prav toliko dvignejo ceno vodi. Je bo vsaj manj za pranje umazanega perila in možgan!

Živahno ob Kolpi

S poletnega potepa

PRESENETILI KRIVOLOVCE — Na območju zgornjega dela Kolpe lovi veliko ribičev, še več pa krivolovcev. Pred kratkim so v usklajeni akciji ribičev in miličnikov z obeh bregov Kolpe samo na območju od Mirtovičev do Ribjeka zaplenili krivolovcem kar 6 ribiških palic. Seveda je tu zelo priljubljen ribolov z ostmi, vilicami (privezanimi na palico), ošiljenimi palicami ali kar z rokami.

VROČI VAL — Tudi v zgornjem delu Kolpe je te vroče dni kar precej kopalcev. Kljub vročini je Kolpa tako mrzla, da v njej nihče ne zdrži kaj dolgo, razen v mrtvicah, kjer je voda toplejša. Zelo je živahno pri grintovškem visečem mostu, še bolj pa v bližnjem bifeju.

PEŠ PO KLOPI — V Kolpi je te dni zelo nizka voda. Kljub temu se od Osilnice proti Brodu na Kolpi in naprej spušča po vodi veliko čolnarjev. Kolpa je ponekod tako nizka, da morajo čolnarji opraviti kar precejšen del poti po njej kar — peš.

BOLJŠA CESTA — Medrepubliška cesta ob Broda na Kolpi do Mirtovičev ni več slabša kot najslabši kolovoz, ampak je na nekaterih odsekih podobna že srednje in celo bolje vzdrževanemu kolovozu. Luknje ne krpajo le s kamenjem, ampak tudi s tako imenovanim »jugoslovanskim asfaltom«, se pravi mešanico ilovice in peska, ki vzdrži v luknjah nekoliko dalj kot samo kamenje.

ZAHVALA ZA SREČANJE

BUTORAJ — V nedeljo, 24. julija, je krajevna organizacija Rdečega križa Butoraj pripravila za krajane, stare več kot 60 let, družabno srečanje. Udeležilo se ga je 25 starejših krajanov. Denar za srečanje so z razumevanjem prispevali tudi osnovna organizacija ZSMS, gasilsko društvo in krajevna skupnost Butoraj, za kar se krajani najlepše zahvaljujejo in upajo, da se bodo še kdaj tako srečali. Za kulturni program so poskrbeli mladi člani Rdečega križa, krajevna organizacija Rdečega križa in harmonikar Jože Kocjan.

AVTOŠOLA BREZ TEŽAV

ČRNOMELJ — V črnomaljski avtošoli se pohvalijo, da v zadnjem času nimajo težav. Imajo 6 avtomobilov Zastava 101, najstarejši pa je star komaj 2 leti. Tudi denarja za nabavo novih avtomobilov imajo dovolj, le v trgovini jih je težko dobiti. Tako imajo v Novem mestu že 2 meseca plačan avtomobil, a ga še vedno čakajo zaman. V kratkem nameravajo kupiti tudi videorekorder in televizijo za tečaj cestnoprometnih predpisov. Čakalna doba za kandidate je približno 3 tedne, ura vožnje pa velja 21.000 din. Trije rdno zaposleni inštruktorji in 5 honorarnih se pritožuje predvsem nad slabo prometno signalizacijo v Črnomlju. Čeprav na ta problem opozarjajo že tri leta, za ureditev vedno zmanjka denarja.

GUMARJI BREZ GUME

KOČEVJE, RIBNICA — V trgovinah Borova v Kočevju in Ribnici (verjetno pa tudi drugod) te dni, se pravi sredi ribolovne sezone, nimajo ribiških škornjev. Ribič zve le, da za pomanjkanje ni kriv štrajk, ampak dejstvo, da v tem gumarskem kombinatu nimajo surove gume, ki je potrebna za izdelavo škornjev. Je že tako, da je kovačeva kobila običajno bosa.

»Tudi za navadno delavko me nočejo«

Sanitarna inženirka zaman išče kakršno koli delo

ČRNOMELJ — Damjana Vardič iz Črnomlja je potem, ko je lani postala sanitarna inženirka, odslužila pripravniško dobo in povrh še 5 mesecev na Zavodu za socialno medicino in higieno v Novem mestu. Maja letos pa je ostala brez zaposlitve. Čeprav je pripravljena sprejeti kakršno koli delo in je prijavljena na skupnosti za zaposlovanje in vsak teden napiše najmanj po 4 prošnje, je ves njen trud, da bi se zaposlila, zaman.

»Že takrat, ko sem se odločala za študij in nihala med ekonomsko in

Damjana Vardič

sanitarno šolo, a se raje odločila za slednjo, ker me je bolj zanimala, sem vedela, da bodo težave z zaposlitvijo. Toda mlad človek je optimist in misli, da se bo že nekako vse uredilo. Štipendije seveda nisem dobila, ker jo za to šolo v črnomaljski občini sploh niso razpisali,« pove Damjana.

Prijavlja se na razpise za delovna mesta, kjer zahtevajo nižjo šolsko izobrazbo od njene, celo samo poklicno šolo. »Tudi za navadno delavko me nočejo. Vem pa, da marsikje potrebujejo sanitarnega inženirja, a ga ne sprejmejo, ker ne vedo, kaj pravzaprav dela človek s tem poklicem. Opažam tudi, da ljudje iz drugih krajev in celo republik dobijo v Črnomlju službo v tem poklicu, domačinka pa ne. Tako sem prišla do spoznanja, da kot sanitarka v črnomaljski občini v kratkem ne bom dobila zaposlitve. Zato sem se vpisala še na ekonomsko fakulteto,« pravi Damjana.

M. B.-J.

• **HRVATI NE VERJAMEJO — V črnomaljski občini v zadnjih petih letih ne pomnijo, da bi bilo toliko brezposelnih, kot jih je sedaj. Na skupnosti za zaposlovanje jih je prijavljenih 160, ocenjujejo pa, da je še najmanj 70 takšnih, ki so letos končali srednjo šolo, a ne vedo, kje bi se zaposlili, prijavili pa se tudi še niso. Kar 86 prosilcev je starih manj kot 26 let, 16 jih je iskalo pripravništvo, 61 jih je po podatkih izpred meseca dni iskalo prvo zaposlitev, 121 pa je težje zaposljivih. Potreb delovnih organizacij po delovni sili ni, če pa že so, gre le za zaposlovanje za določen čas. Zanimivo je, da v zadnjem času sprašuje za delo na črnomaljski skupnosti za zaposlovanje vse več ljudi iz Hrvaške in ne verjamejo, da tudi v naši republiki ni več obilice prostih delovnih mest.**

V IMV sedaj še improvizirajo

V Tovarni opreme so z zastarelimi stroji težko kos zahtevni izdelavi novih tipov prikolic — Presežek delovne sile — Nezadovoljstvo zaradi slabih zaslužkov

ČRNOMELJ — Novomeška IMV je zastavila nov koncept prikolic. V letošnjem letu gre predvsem za zamenjavo C in D programa, v prihodnjem letu pa še prikolic iz A in B serije. Z novimi prikolicami, ki so izredno zahtevne za izdelavo, pa se postavlja tudi cel niz novih nalog za tozd Tovarna opreme iz Črnomlja, kjer želijo predvsem izboljšati kvaliteto izdelkov.

Pri izdelavi prikolic iz novega programa imajo v črnomaljskem tozdu IMV vrsto težav, saj tehnološko ne morejo slediti zahtevnosti programa. Imajo namreč staro in slabo opremo, s katero veliko improvizirajo, zato je tudi kvaliteta izdelkov vprašljiva. Proizvodnja je razdrobljena na tri lokacije (od tega je en obrat v Semiču), da o slabih delovnih pogojih nasploh ne govorimo. Tako v tozdu kot v prikoličarski dejavnosti se zavedajo, da bodo novi tehnološki pogoji, ki jih bodo morali izpolniti, narekovali tudi sanacijo tega tozda, čeprav denarna ni. Letos so sicer nabavili hlodovni in bočni viličar ter nekaj drobne opreme, ki bo prišla prav pri proizvodnji novega programa, toda to seveda še ni dovolj.

Primanjkovalo pa jim bo tudi pokritega prostora. Čeprav se v črnomaljskem tozdu zavedajo, da je nesmiselno vlagati v zidove, bo to zanje nuja, če bodo hoteli skleniti krog proizvodnje in imeli sploh kam postaviti novo opremo. Poleg tega so nekateri objekti v tako slabem stanju, da je nevarnost, da se bodo porušili.

Zaradi delitve programa v prikoličarski dejavnosti, tako da ne bodo več enakih izdelkov izdelovali v dveh tozdih, bodo imeli v črnomaljskem IMV tehnološki presežek delovne sile. Pa tudi zato, ker so marca povečali produktivnost za 20 odst. Vendar delavcev ne bodo odpuščali, le tistih, ki bodo odšli, ne bodo nadomeščali z novimi. V največji sezoni, torej od oktobra do marca, pa bodo sprejemali delavce za določen čas. Po drugi strani pa jim delavcev s 4. in 5. stopnjo izobrazbe manjka. Kljub temu da razpišejo štipendije, se predvsem za 4. stopnjo nihče ne prijavi.

M. BEZEK-JAKŠE

• **Avgusta bodo v črnomaljski IMV začeli z novim sistemom nagrajevanja, v katerem se ne bo ocenjevalo le število, ampak tudi kvaliteta izdelkov. Sicer pa so osebni dohodki v tozdu Tovarna opreme nizki in to povzroča težave v proizvodnji, kvaliteta in storilnost pa padata, zlasti ob plačilnih dnevih. V juniju so dobili delavci v povprečju 450.000 din, in to s 25 odst. poračunom. Nekateri pa so dobili celo manj kot 300 tisočakov.**

Pionir ni nič kriv za zastoj

Pri gradnji v ribniškem kareju se je zataknilo, ker za prostore še ni kupcev — Če lokali ne bodo zanimivi za družbeni sektor, jih bodo prodali zasebnikom

RIBNICA — Poročali smo že o počasnosti pri izvajanju del v takoimenovanem ribniškem kareju, ki jih izvaja ljubljanski tozd novomeškega Pionirja. Zaradi dopustov in drugih zapletov je bilo težko priti do uradnih odgovorov. Tokrat smo dobili pojasnilo Antona Tanka, strokovnega delavca pri ribniški Komunalni skupnosti. Poudaril je, da zaradi zavlačevanja del Pionir sploh ni nič kriv.

Na tem prostoru naj bi stala trgovsko-stanovanjska stavba, ki jo namerava Pionir graditi po sistemu za trg. Po prvotnem in zdaj že delno dopolnjenem načrtu naj bi bili v pritličju trgovski lokali in večje gostišče, v nadstropju pa stanovanja. Glavna kandidata za odkup lokalov sta bila Sukno Zapuže in Mercator-Jelka Ribnica. Sukno je odkup prostorov že odpovedalo, Mercator pa tudi še ni sklenil pogodbe s Pionirjem. Tako Pionir ne more začeti z deli.

Na vprašanje o rušenju preostale hiše na tem območju in preselitvi drvarnic pa je Anton Tanko odgovoril, da hiša po zazidalnem načrtu ni predvidena za rušenje in tudi drvarnice ne. Hiša in drvarnice so v zasebni lasti. Seveda obstaja pripravljenost, da bi hišo odkupili ali lastnici oskrbeli stanovanje. Kaže pa, da lastnica s ponudbo ni zadovoljna, zato bo ureditev ribniškega kareja potekala po prvotnem načrtu, v katerem ni predvideno rušenje te hiše.

• **Več zanimanja je za manjše trgovske, gostinske, obrtne in druge lokale. Občinska skupščina Ribnica in Pionir si prizadevata, da bi dobila nove kupce. Če jim bo uspelo, bodo začeli graditi konec avgusta ali septembra, gradnja pa bo trajala leto dni. Seveda bo prej potrebno ustrezno spremeniti gradbene načrte.**

Naknadno nam je uspelo dobiti še izjavo dipl. ekonomista Franca Miheliča, vodje projekta za gradnjo objektov v ribniškem kareju in drugih objektov v Ribnici, ki so predvideni za obnovo (Johanova hiša, Oničeva hiša—bivši dom JLA). Povedal je, da je razen Sukna odpovedal že podpisano predpogodbo tudi Mercator. Niso dobili tudi interesenta za odkup prostorov načrtovanega večjega gostišča, čeprav so jih ponudili vsem ljubljanskim gostinskim podjetjem.

J. PRIMC

TRGOVSKA DELOVNA ORGANIZACIJA
40 nama
LJUBLJANA n.sol.o.

Že dolgo iščete lepo, elegantno ali praktično oblačilo, pa vas motijo previsoke cene?
Sedaj je pravi čas za nakup!

Od 1. do 13. avgusta
tudi do 40-odst.

posezonsko znižanje cen
poletnih oblačil za vso družino.

Pridite v NAMO!

379/31

Ribnica gospodari še bolje

Taka je še ne dokončna polletna ocena

RIBNICA — Na vprašanje, kakšne rezultate dosega gospodarstvo ribniške občine, je sekretar občinskega sveta Zveze sindikatov Dušan Bajde odgovoril:

»Čeprav še niso znani vsi podatki o gospodarjenju v letošnjem prvem polletju, že lahko ugotovimo, da so rezultati še ugodnejši, kot so bili v prvih treh mesecih. Takrat so zabeležili izgubo v Komunali in Zdravstvenem domu, kaže pa, da končni podatki ne bodo izkazovali izgube nikjer, tudi v teh dveh delovnih organizacijah ne.«

Dodal je še, da se vsi ekonomski pokazatelji ohranjajo, se pravi, da se ne poslabšujejo. Tudi podatki medobčinske gospodarske zbornice vse te ugotovitve le potrjujejo.

Kljub ugodnim rezultatom se v ribniški občini ne uspavajo, pravi sekretar Bajde. Na vprašanje o štrajkih itd. pa je sekretar odgovoril, da nikjer v občini niso zabeležili odkritih pojavov nezadovoljstva.

J. P.

• *Bili smo družba banketov, postali pa smo družba bankrotov. (Matija Logar)*

• *V borbi za oblast so se skalili in zdaj so odporni proti vsaki kritiki. (Matija Logar)*

Gospodarstvo naj se loči od politike

Zahteve javne tribune in zbora delavcev Trima

TREBNJE — Javna tribuna je boljša oblika podajanja zahtev delavcev kot pa prekinitev dela ali razni pohodi v skupščino. Na kulturen način se lahko več doseže, so ugotovili na javni tribuni v Trimu, ki jo je v juliju potrdil še zbor delavcev tega največjega trebanjskega kolektiva.

Od vodstva Trima so na javni tribuni delavci zahtevali, naj izdela strategijo razvoja, ki bo vključila boljšo organiziranost in dognanja v informatiki in računalništvu. Zlasti od mladih v kolektivu so terjali, naj dajo več predlogov za izboljšanje poslovanja, njihova ustvarjalnost in inovativnost pa naj bo osnova za kadrovsko selekcijo. Od svojih delegatov v občinski skupščini in v interesnih skupnostih so zahtevali, naj se pred glasovanjem posvetujejo s samoupravnimi in strokovnimi organi o posledicah svojih odločitev.

Na občinski izvršni svet so delavci Trima naslovili zahtevo, naj poskrbi za takšno organiziranost občinske uprave in sisov, da bodo ljudje hitreje opravili postopke; tako bodo zmanjšali stroške in ustvarili pogoje za zmanjšanje nekaterih davkov in prispevkov. Delavce Trima tudi zanima, kje in v kolikšni višini so si že razdelili regres. Trimovci terjajo tudi informacijo o tem, kaj je bilo doslej konkretnega narejeno za zmanjševanje družbene režije.

In naposled zahtevajo delavci Trima od slovenske vlade, naj v praksi izpelje razbremenjevanje gospodarstva in po svojih močeh izboljša položaj izvoznikov.

Na javni tribuni so zahtevali tudi ukinitev sklada za pospeševanje manj razvitih republik in SAP Kosovo, češ da ta sklad ni po volji niti razvitih niti nerazvitih. Vsa pomoč nerazvitim naj bi potekala med zainteresiranimi delovnimi organizacijami ob ustrezni davčni in ekonomski politiki. Delavci Trima so terjali, naj se »politika« čim manj vmešava v gospodarstvo in naj se gospodarstvo loči od politike. Tudi zato je treba hkrati z reformo gospodarskega sistema speljati tudi reforme političnega in pravnega sistema.

P. P.

Se da v šolstvu kaj prihraniti?

V trebanjski občini se ubadajo z racionalizacijo šolstva — Rezultatov še ni

TREBNJE — Vzgojno-izobraževalno delo postaja iz leta v leto dražje, denarja za opravljanje te dejavnosti posebnega družbenega pomena pa je vse manj. Predvsem je temu krivo omejevanje rasti skupne porabe, ki jo že nekaj let klestijo intervencijski ukrepi.

V trebanjski občini je še toliko bolj očiten razkorak med potrebami in možnostmi. Trebanjsko šolstvo ima namreč visok prostorski standard, število učencev oziroma oddelkov pa je že več let enako ali celo upada. Prav zato so Trebanjci že pred leti začeli govoriti, da je nujna in možna tudi racionalizacija šolstva, če naj bi končno le začeli razbremenjevati gospodarstvo.

Zakaj pa se vseemo ni nič spremenilo? Trebanjci priznavajo, da je razlog predvsem v njih samih, v miselnosti. Zato se je občinski izvršni svet odločil, da odpravi pat položaj. Ko je julija lani obravnaval usmeritve za novo organiziranost Vzgojno-izobraževalne organizacije (VIO) Trebnje, je sklenil imenovati komisijo za racionalizacijo šolstva.

Komisija, ki sta jo potrdili tudi občinska izobraževalna skupnost in občinska skuščina kot ustanoviteljica šol, se je prvič sestala šele v začetku letošnjega leta. Svoje delo je zastavila, da bi dosegli boljšo kakovost vzgojno-izobraževalnega procesa, kjer se bodo lahko učitelji in ravnatelji posvetili predvsem pedagoškemu delu, strokovne službe pa naj bi se ukvarjale z gmotnimi vprašanji. Zdaj je stanje tudi v trebanjski občini tako, da so zlasti ravnatelji predvsem nekakšni menažerji, ki skušajo doseči za »svojo« šolo čim boljši gmotni položaj. Eden ciljev komisije je, da bi učinkovito združevali denar za posodobitev pouka, se pravi, da bi tudi enotno nabavljali opremo in učila.

Skupna in usklajena naj bi bila razvoj vzgojno-izobraževalne dejavnosti in naložbena politika. In naposled je eden ciljev nove organiziranosti šolstva v trebanjski občini tudi zagotavljati enak gmotni in socialni položaj delavcev v šolstvu.

• **Komisija za racionalizacijo šolstva v trebanjski občini je oblikovale troje inačic nove organiziranosti šolstva, in sicer organiziranost v samostojni delovni organizaciji, druga inačica predvideva organiziranost v enoviti delovni organizaciji z enotami in tretja varianta ponuja obstoječo organiziranost VIO z nadaljnjim dograjevanjem. Strokovna podkomisija za reorganiziranost šolstva v občini, ki jo je imenoval VIO Trebnje, ugotavlja, da je sedanja organiziranost primerna za nadaljnje dograjevanje, in predlaga, naj se ne spreminja, dokler ne bodo znani varčevalni ukrepi v šolstvu v slovenskem prostoru.**

P. P.

VINJENA ZA VOLANOM

VUČEC — 25-letna Andreja Pečuh iz Ljubljane se je 30. julija ob 19.30 peljala z osebnim avtom po lokalni cesti s Tanče gore proti Staremu trgu. V kraju Vučec je zaradi prevelike hitrosti, bržkone pa je bila tudi vinjena, zapeljala na levo bankino, tam trčila v vsek, odkoder jo je odbilo na desno, nakar se je avto prevrnil na streho. Voznica in njen 37-letni sopotnik Boris Črnič iz Črnomlja sta bila hudo ranjena in prepeljana v novomeško bolnišnico. Materialne škode je za 300 tisočakov.

MOTORIST OB ŽIVLJENJE

KLOŠTER — 29. julija ob 18.15 se je po lokalni cesti iz Gradca proti Semiču peljal na motorju 25-letni Stanislav Štubljar iz Pugleda. V naselju Klošter je v desni in slabo pregledni ovinek zapeljal po sredi ceste, prav takrat pa se je z osebnim avtom pripeljal nasproti 28-letni Edvard Pečaver iz Nestoplja. Slednji je sicer zaviral, vendar najhujšega ni mogel preprečiti. V hudem trčenju se je Štubljar smrtno ponesrečil.

VLOM V ŠOLO

SENOVO — Neznanec je med 15. in 18. julijem vlomil v prostore osnovne šole Senovo in iz njih odnesel radiokasetofon, računalnik, 5 kaset in nekaj gotovine ter je skupne škode za prek milijon din.

BREZ VOZNIŠKEGA DOVOLJENJA

KALUDERJE — V nedeljo, 31. julija, ob 11.20 se je po lokalni cesti med Krmeljem in Šentjanžem skozi Kaluderje peljal na neregistriranem kolesu z motorjem 15-letni Vinko J. iz Spodnjih Vodal. Zaradi prevelike hitrosti ga je v Kaluderju zanesło, tako da sta s sopotnikom 16-letnim Igorjem E. padla in se je slednji pri tem hudo poškodoval. Vinko J. je vozil brez vozniškega dovoljenja.

POGOREL KOZOLEC

LOKA — Najverjetneje je otroška igra z vžigalnicami zanetila požar, do katerega je prišlo 30. julija ob 14. uri na 12 krat 6 metrov velikem kozolcu Milana Zeksa iz Račice pri Loki. Kozolec je pogorel, z njim pa 5 ton sena in kmečki voz z nekaj orodja, tako da je škode za 30 milijonov din. Ogenj so ob pomoči vaščanov pogasili gasilci iz Loke pri Zidanem mostu.

»Pozna se, da nimamo pravega gospodarja«

KRŠKO — Jože Pregrad se je pred 9 leti zaposlil v brusilnici Tovarne celuloze in papirja in dandanes je zadovoljen, da dela v dobro organizirani tovarni.

»Lahko bi mi šlo slabše,« ugotavlja, ko primerja svoje prejemke z zaslužkom v tistih kolektivih, ki se komaj držijo na površju. Delo v treh izmenah ga ne moti, čeprav prihaja od daleč, iz Osredka v šmarski občini, kjer ima tri kilometre do avtobusa.

Za zaposlitev v Celulozi se je odločil tudi najstarejši sin Maks, ki obiskuje papirničarsko šolo v Krškem. Drugi sin bo šel v strojno šolo v Krškem. Hčerka je komaj v šestem razredu osnovne šole in si še ni izbrala poklica.

Pregradovi so se lani vselili v novo hišo, ki jo še dokončujejo. Jože je zadovoljen, da so začeli graditi, dokler so bili otroci manjši, dandanes je ne bi več spravili skupaj. Najbolj od vsega si ljudje tam okoli želijo asfalta, če že ne po dolini, pa vsaj v strminah, kjer jim deževje cesto sproti razrije. Na tihem so upali, da se bodo 22. julija že lahko peljali po asfaltu, a bodo morali počakati, čeprav je zanj vse pripravljeno.

Cesta bo po Pregradovem mnenju zadržala mlade, da se vas ne bo popolnoma izpraznila. Večina prebivalcev se ne more preživljati z zemljo, če pa je eden zaposlen, se to močno pozna. Življenje je res vsak dan težje, ker se razmere nasploh poslabšujejo, toda Pregrad je pre-

Jože Pregrad »Zaposlitev v dobri tovarni dandanes veliko pomeni«

pričan, da bi se lahko izvlekli, če bi imeli dobrega gospodarja, vsaj še enega Tita ali več takih, ki ne bi vlekli vsak na svojo stran.

J. T.

Brežiško zdravstvo na tleh

Bodo sisi lanske izgube prenesli v leto 1989 ali bo občinska skupščina sklenila drugače? —V zdravstvu že tri leta klestijo porabo v občini

BREŽICE — »Že nekaj časa ne vemo, s kolikšnimi sredstvi bomo razpolagali do konca meseca, zatorej zaman zahtevamo informacijo o tem, kako bo z denarjem do konca leta,« se je te dni pritoževal direktor Zdravstvenega centra Tone Zorko. »V Brežicah nas najbolj moti to,« je dejal »da se vse omejitve prenašajo na naša pleča, da mora zdravstvena skupnost drugim plačevati vse račune, nam pa samo toliko, kolikor ji ostane za občinske potrebe. Tako smo na primer lani dobili samo 93 odst. denarja za dogovorjene programe. Kako bo letos, lahko samo ugibamo.«

Jana Videnič z interesnih skupnosti je dodala, da že tri leta po vrsti sprejemajo dodatne ukrepe z namenom, da bi oklestili programe do zakonsko zagotovljenih vrednosti. Prepričana je, da tudi letos ne bodo mogli mimo tega.

Zaposlovanje zadržujejo na ravni 1986, izvajalskim organizacijam v občini zmanjšujejo materialne stroške in jim ne priznavajo amortizacije za zgradbe. Kljub temu so imeli lani izgubo štirje sisi (zaposlovanje, zdravstvo, socialno skrbstvo in raziskovanje).

»Ob vseh možnih racionalizacijah nam ni uspelo zmanjšati sredstev za interesne skupnosti niti za toliko, kot zahteva intervencijski zakon, je nadaljevala Videničeva. »Ta je v Sloveniji do občin, ki prejemajo solidarnost, še ostrejši kot do drugih. Zato moramo za razliko sredstev iz solidarnosti dodatno razbremeniti združeno delo. Letošnja solidarnost pa ni tolikšna, da bi lahko zagotovili potrebno vsoto prihodkov, zato sem že prej omenila nujnost novih omejitev. Odločiti se bomo morali, ali naj lanske izgube prenesemo v leto 1989 z vsemi posledicami vred ali pa bomo pridobili manjkajoča sredstva iz drugih virov, da nam ne bo treba krčiti programov, predvsem v šolstvu in otroškem varstvu. To pomeni, da se ne bomo mogli izogniti združevanju sredstev v gospodarstvu. Dogovora prizadetih strani zaradi počitnic ne bi smeli odlagati na september, zato v sisih zahtevamo, da bi te stvari uskladili na seji občinske skupščine v avgustu.«

J. T.

BREZ POOBLASTILA NIČ ODLOČANJA

BREŽICE — V regiji se večkrat sprašujejo, zakaj svet posavskih občin ne posega bolj v dogajanje z odločitvami, v resnici pa te moči sploh ni imel in s svojimi sklepi ni mogel prevzemati nobenih materialnih obveznosti za občine. V prihodnje bo imel tudi to pristojnost, če ga bodo pred obravnavo določenih zadev predhodno pooblastile občinske skupščine. V tem primeru bodo njegove odločitve za občine obvezne, so zapisali v statut, v katerem so zaradi tega spremenili besedilo enega od členov, ki to določa.

Jana Videnič: »Ne smemo čakati na jesen.«

SADOVNJAKI V SREDINI VASI

BREŽICE — Ko so v občini snovali nasade sadnega drevja, ni nihče nasprotoval, čeprav mejijo na vrtove drugih krajanov. Zdaj se pa že oglašajo prizadeti, češ da je zaradi škropljenja povrtnina izpostavljena strupom. Ljudi moti predvsem škropljenje s traktorskimi škropilnicami, ki zameglijo ogromno površin, če piha veter. Med bližnjimi sosedi gre predvsem za to, da take stvari strpno rešujejo in se dogovorijo, da bodo sadjarji škropili sadje v brezvetrju. Tam, kjer nasadi so, jih zdaj namreč ni mogoče nenadoma ukiniti. Sadjarji so zanje dobili pisne pristanke služb, ki so odgovorne za to in če ne kršijo medsebojnih dogovorov, jih tudi inšpekcija ne more prepovedati.

●

KOŠNIKOVA GOSTILNA SE SELI V BUKOŠEK

BUKOŠEK — V soboto, 6. avgusta, bo v vasi spet živahno. Mito Trefalt napoveduje srečanje v Košnikovi gostilni, za vesele viže in petje pa bodo poskrbeli domačini, Dobri prijatelji, s pevcema Rajkom Šulerjem in Reziko Zakmajstrovo.

Veliki Podlog prvič praznuje

Hkrati tudi 60-letnica gasilskega društva — Otvoritev novega doma

VELIKI PODLOG — »Bo kar držalo, da letos praznujemo prvi krajevni praznik, odkar smo pred 8 leti dobili svojo krajevno skupnost. Prej enostavno ni bilo časa za praznovanje, saj smo bili tako zapreženi v delo. Električno napeljavo smo dali pod zemljo, zgradili javno razsvetljavo in telefonsko omrežje s 180 priključki ter nazadnje položili še zaporno plast asfalta na 2 km cest,« je povedal Franc Nečemer, ki je vsa ta leta v vodstvu krajevne skupnosti Veliki Podlog in v raznih gradbenih odborih.

Nečemer je tudi podpredsednik domačega gasilskega društva, ki ima preko 200 članov, in ravno v teh prazničnih dneh svoje krajevne skupnosti bodo gasilci v Velikem Podlogu obeležili tudi 60-letnico društva. Slavnostna seja GD Veliki Podlog bo dopoldne ob 10. uri v nedeljo, 7. avgusta, popoldne ob 15. pa bo parada.

»To bo pravi gasilski dan za vse gasilce krške občine, podoben tistemu, ko so krški gasilci praznovali 100-letnico. Mislim, da smo tak gasilski dan zaslužili in da ne bo izzvenelo neskromno, če rečem, da smo v zadnjem času ogromno naredili, kot le malokje. Posebno smo gasilci in vsi drugi krajani ponosni na novi gasilski dom z veseličnim prostorom, ki ga bomo odprli ob jubileju. V domu je 280 kvadratnih metrov površin, v njem smo uredili tudi 4-stezno strelišče za zračno puško. Opravili smo okrog 2500 udarniških ur za dom in veseličnim prostor z odrom, če pa bi prišteli še vse ure prostovoljnega dela za telefonijo, elektriko, ceste itd., bi jih bilo že čez 10.000,« je dejal Nečemer.

Podloški gasilci potemtakem niso slučajno prejeli občinskega priznanja — znaka občine Krško, gotovo pa bodo ob jubilejnih slovesnostih deležni še gasilskih priznanj. Sami bodo tistim, ki so največ pomagali društvu, podelili najvišja društvena priznanja — veliki znak

Franc Nečemer

GD Veliki Podlog. Plakete je upodobil mojster Vladimir Štoviček. To priznanje bosta dobila rojaka na začasnem delu v Hildnu (ZRN), brata Anton in Vinko Horžen, ki sta društvu podarila kombinirano vozilo DEUTZ s cisterno ter SOP-tozd Oprema Krško, ki bo na slovesnosti podobno kot brata Horžen slavljencu — GD Veliki Podlog simbolično izročila ključe podarjenega rabljenega vozila TAM. Priznanej za izjemno dobro sodelovanje bodo podloški gasilci izročili še garniziji JLA iz Cerkelj in TCP Djuro Salaj Krško. Omenimo naj še eno lepo potezo jubilantov: svoje rabljeno vozilo kombi IMV bo GD Veliki Podlog podarilo marljivim gasilcem v Stranjah pod Bohorjem.

P. P.

• Praznik KS Veliki Podlog se je pričel že to nedeljo. Dopoldne je bilo na novem strelišču meddružinska tekma v streljanju z zračno puško, popoldne pa nogometno srečanje domačinov z vojaki iz Cerkelj. Danes se bodo Podložani pomerili v namiznem tenisu z delavci Celuloze. Jutri, 5. avgusta, bodo ob 16. domači lovci odprli lovski bivak na Pavlinovem travniku v Krakovem, uro pozneje pa še obnovljeno lovsko kočo na Globelem. Zvečer ob 20. bodo na slavnostni seji KS, kjer se bodo spomnili vrnitve izgnancev, saj v spomin na ta dogodek KS praznuje, podelili krajevna priznanja.

GASILSKA VESELICA V VELIKEM PODLOGU

VELIKI PODLOG — Gasilsko društvo Veliki Podlog, ki praznuje 60-letnico, vabi v nedeljo, 7. avgusta, ob 17. uri na veliko veselico. Pri novem gasilskem domu bodo za ples in zabavo poskrbeli Veseli Gorenjci in zdomski ansambel Reinischer Oberkrainer iz Hildna, gasilci pa za dobro kapljico in jedačo.

DOLGE VRSTE ČLANSTVA

KRŠKO — Stanovanjska zadruga v Krškem ima že okrog 1300 članov, do konca leta naj bi jih bilo že okrog 1600. Ko so maja obetali podražitve gradbenih materialov, so imeli v evforiji nakupovanja po starih cenah dolge vrste. Zanimivo je, da so bile vrste po nepotrebnem daljše tudi zaradi takih, ki ne poznajo niti malo sramu in so trdili, da imajo na žiro računu denar, kar je pri krški zadrugi pogoj za pridobitev naročilnice, a so bili povsem brez ficka.

SAMOPRISPEVEK PRIGANJA — V krajevni skupnosti Loka so po nedavnem uspešnem referendumu za krajevni samoprispevek takoj začeli uresničevati letošnji program posodobitev cest. V teh sedmih kilometrih cest so odseki Loka—Žirovnica, Loka—Dobrava-Radež (na sliki dela pri Dobravi), Račica—Radež, Račica —Mekote in od loškega mostu do Zeličevih. (Foto: P. P.)

ŠTAB ZA BAZO — Sedijo od leve proti desni: Rudi Kaplja, Angelca Mušič, Martina Skok, Tjaša Slokar, Rada Vukotić in Jože Potočar.

Sončna in senčne strani akcij

V 1. izmeni RMDA »Sevnica 88« dosegli načrt 110 odst. — Pomoč vojakov in 15 Madžarov — Zdaj dela 45 Dolenjcev in Zasavcev — Kritika PTT Novo mesto

SEVNICA — Republiška mladinska delovna akcija »Sevnica 88« je že kar krepko zakoračila v drugo izmeno, ki pa je podobno kot prva glede na število brigadirjev za polovico manjša. Načrtovali so namreč, da bo sodelovalo na prvi republiški MDA, ki ima svoj sedež v sevniški srednji tekstilni šoli, 240 brigadirjev, zdaj pa jih je le 116.

Navzlic temu pa brigadirji, v Mirenski dolini gradijo omrežje PTT in celo presegajo zastavljene načrte. Še bolj spobudno je, da vodstvu RMDA »Sevnica 88« niso vzele volje druge nevšečnosti.

»Zelo nas moti, ker je podjetje PTT Novo mesto izredno nezainteresirano. Kar 8 dni smo čakali na njihov tovornjak, ki naj bi vlekel telefonski kabel, in šele ko sem zagrozila, da bomo brigado preusmerili drugam, so se končno tudi poštarji zganili. Med tem časom smo morali kopati tudi jarke, za katere je bil predviden strojni izkop, in ves čas prestavljati brigadirje po trasi, kar je seveda izguba časa. Poleg tega sem razočarana nad hladnim sprejemom ljudi v Krmelju. Malo bolje je bilo v Šentjanžu. Saj nihče ne pričakuje, da bi bilo tako kot lani na zvezni MDA na Goričkem, kjer so se ljudje zmenili, katere hiše bodo kateri dan postregle s pecivom in pijačo 200 brigadirjem. Če bi nas bili ljudje vsaj na udarniške dni veseli, kot so bili preteklo soboto v Zabukovju, kjer smo ob pomoči 30 vojakov iz Cerkelj in 15 domačinov izkopali 490 m jarka za telefonski kabel, bi poinirji brigade »Rdeči revirji« iz Zasavja in dolenjski mladinci delali še z večjim zanosom,« je povedala komandantka RMDA »Sevnica 88« Rada Vukotić.

Komandant regijske MDB Jože Slak-Silvo Jože Potočar iz Šentjerneja je povedal: »Zdaj je v naši brigadi, ki je pričela z delom v 2. izmeni 24. julija in bo tudi končala to akcijo 13. avgusta, 15 brigadirjev. Moralo nas bi biti 40. Na tej akciji je bolje poskrbljeno za dobro počutje, udobje kot, denimo, na lanski zvezni v Skopju, kjer sem sodeloval; delati pa moramo prav tako 6 ur kot na zvezni MDA.«

Martina Skok in Tjaša Slokar, ki skrbita za interesne dejavnosti sta seveda najbolj zaslužni in krivi, da je življenje brigadirjev po napornem delu takšno, kot pač je: »Hodimo na izlete, kopamo se v bazenih, pripravljamo športna in družabna srečanja z domačini in vojaki. Tudi v soboto v Zabukovju smo pripravili kulturni spored. Trikrat na teden pripravljamo stenčas, vsaka brigada izda bilten, itd.

Namestnik komandanta akcije na delovišču in glavni traser Rudi Kaplja je že dober znanec Sevničanov: »Glede na sestavo 2. izmene, moram reči, da je delo s pioniri nekoliko zahtevnejše, ker je pač treba biti ves čas zraven. Glede same organizacije akcije naj povem, da je bilo prvih 14 dni, ko smo prekopavali Krmelj, še v redu. Zdaj pa strokovnjaki podjetja PTT Novo mesto že lep čas ne dajejo pravih navodil, pogrešamo jih na trasi, zato se delo podvaja. Doslej še nisem videl nobenih papirjev, elaborata, kje poteka trasa, zato je odrejanje dela toliko težavnejše.«

In naposled: kaj pravi edina Metličanka, srednješolka Angela Mušič? »Že predlani sem bila v brigadi in tudi tedaj sem dobila občutek, da na naši OK ZSM bolj z levo roko odpravijo svoje naloge na tem področju, kajti tri dni pred akcijo sem sploh zvedela, da bomo šli, šele tik pred odhodom pa sem v Novem mestu zvedela, da grem na drugo akcijo, kakor je bilo prvotno rečeno. Tudi za RMDA Sevnica 88 sem zaman iskala informacijo na OK ZSM. Še pred 8 dnevi tajnica ni nič vedela, predsednika pa ni bilo. Sicer pa mi je na tej akciji kar všeč in bi še prišla.«

P. PERC

Novo v Brežicah

ČESAR SAM NE ŽELIŠ, ne privošči tujcu — Brežičani, siti »delovnih« porok v bornih prostorih občinske upravne zgradbe, v katero se svatje s težavo zgnetejo, napovedujejo slovesnejše obrede v Mokricah. Terme Čatež bodo tja vabile domačine in goste in še s kočijo jih bodo pripeljali na grajsko dvorišče. Kandidatov, ki se želijo poročiti pod grajsko streho v lepi poročni sobani, jim ne bo zmanjkalo, saj si mnogi dandanes želijo slovesnejšega obreda v prostoru, kamor ne sodi pocestna beseda.

KOŠEV PRI NAS NI TEŽKO KUPITI — Obiskovalci, ki imajo na brežiškem pokopališču pokopane svojce in tam skrbe za grobove, so tudi starejši ljudje, ne samo tekači na dolge proge. Zato komaj čakajo, da se bodo upravljalci spomnili na koš za odpadlo cvetje v bližini vhodnih vrat, da jim ne bo treba vsakič prepešačiti vse diagonalne in vzdolžne pokopališke razdalje.

SPORNA JE KLJUČAVNICA — Ni še dolgo, ko je na svetu posavskih občin razpravljalka iz Sevnice razglabljala o tem, da bi bilo v regiji treba najti pravi ključ za skupno financiranje posavskih potreb. Pri denarju si sicer zelo hitro pridejo navzkriž ali se nazadnje celo razidejo. Stane Zlobko, ki je novi predsednik sveta, pa je na to pripomnil, da je v Posavju sporna ključavnica, ne ključ. Treba bo torej zamenjati ključavnico.

Krške novice

ROZALIJA — Krčani na vse kriplje tuhtajo, kako bi privabili vsaj del reke obiskovalcev Medjugorja in Županjih Njiv. Najbolj poklicani zatrjujejo, da bi njihova svetnica Rozalija, ki je posodila ime novi okrepčevalnici na Dalmatinovi, pri tem lahko kaj pomagala.

»DVOŽIVKE« — Polkmete, bodisi moškega ali ženskega spola, zbode izraz, ki so se ga zanje spomnili nekateri naši kolegi in politiki. Tudi delavkam, ki doma še kmetujejo, pravijo zaničljivo dvoživke. Zadnjič je na zboru kmetov v Krškem nekdo pretresljivo povedal, kako je njegova žena »dvoživka« pri kmetovanju tako zbolela, da je zdaj odvisna od dialize. Zato je za ta dva zakonca in še za koga »dvoživka« že kar psovka.

»V RUDNIK Z NJIMI« — Predstavniki senovske krajevne skupnosti so tudi na zadnji skupščini samoupravne komunalne skupnosti v Krškem opozorili na prostorsko stisko na njihovem pokopališču. »Imamo samo še 18 prostih mest, potem smo pa gotovi«, je dejal senovski delegat. Sosed, ki je podobno kakor mnogi že pogledoval, na uro kdaj bo konec seje, je polglasno svetoval: »Kar v rudnik z njimi...«

CESTARJI POŽRLI OBLJUBO

VELIKI PODLOG — Vodstvo krajevne skupnosti Veliki Podlog se je dogovorilo z vodstvom tozda novomeškega cestnega podjetja v Krškem, da bi predprejšnjo soboto pripeljali tovornjake gramoza za ureditev bankin ob 2 km nanovo asfaltiranih cest. Prišli so vojaki iz Cerkelj, domačini — mlado in staro, gramoza in cestarjev pa od nikoder. Podložani se sprašujejo, kdo se iz njih brije norca, ali pa gre le za osnovno pomanjkanje bontona, da bi jim kdo od cestarjev vsaj pravočasno javil, da ne morejo priti, in se opravičil.

AŽURNOST PA TAKA!

SEVNICA — Sevniška občinska komisija za oceno škode v kmetijstvu po spomladanski pozebi je dobila z republike sila zapoznelo zahtevo, naj na terenu ugotovijo, kakšna je bila škoda na pšenici. Zdaj, ko so že ocenili škodo v vinogradih in organiziranih sadovnjakih, naj bi ocenili še škodo pridelka, ki je že v kaščah. Zatorej se tako delo še bolj upira krajevnim komisijam, saj se jim kmetje režijo, kakšen navihanec pa bi jh lahko tudi naplahtal, da je imel hektar, ne pa, denimo, 50 arov posejane pšenice.

Sevniški paberki

PRAH — Stanovalce stolpičev ob Planinski cesti gradnja novega stolpiča na bivših Trupejevih njivah v Šmarju sploh ne bi tako vznemirjala, če bi bila okolica njihovega stolpiča bolj urejena. Ker dovozna cesta še ni asfaltirana, so stanovalci zdaj obsojeni na oblake prahu, ki jih dvigujejo tovornjaki z gradbišča novega stolpiča. Krajevna skupnost zatrjuje, da je lahko kriva za nevzdržne razmere le sevniška samoupravna stanovanjska skupnost, ker ni uredila okolice stolpiča.

OD OLJA NA DRVA IN OBRATNO — Stanovalci naselja Pod Vrtačo pa so vse bolj prodorni in podjetni. Verjetno se še marsikdo spomni, ko smo pisali, kako so bili ob vselitvi in še pred njo nasršeni. Takrat so jih namreč silili, da se pač morajo sprijazniti z dražjim gretjem na olje. Protesti stanovalcev so bili uslišani. Centralna kurjava na olje je prenehala obratovati. Zato pa se je sleherno gospodinjstvo moralo znajti po svoje — kuriti so začeli na drva ali premog, mnogi pa so si omislili tudi termoakumulacijske peči. V tem času, ko je veljalo geslo »znajdi se, kakor znaš« pa je kotlarna, vredna težke milijončke, žalostno propadla. Zdaj Pod Vrtačo spet razmišljajo o CK na olje.

pisma in odmevi

PRISPEVKI

V sklad za drage medicinske instrumente pri OO RK so prispevali: Primorje Export Nova gorica 60.000 din namesto venca mami Martina Pavlina; OO sindikata tozda Razvojni inštitut IMV Novo mesto 50.000 din namesto cvetja na grob Jožeta Pavloviča; OO sindikata Splošne bolnice Novo mesto 50.000 din namesto venca na grob očeta Milice Saje; Marija Franko, Pod Trško goro 79, Novo mesto, 20.000 din namesto cvetja na grob Ane Pavlin; Anton Božič iz Ljubljane 124.000 din, sodelavci Iskre Energetske elektronike Novo mesto 69.500 din namesto cvetja na grob mame Vincenca Dularja; Vzgojno-varstvena organizacija Novo mesto 50.000 din namesto venca na grob Alojza Hosta. Doslej so občani prispevali za mamograf 18.536.943 din. Vsem darovalcem se OO RK Novo mesto iskreno zahvaljuje.

V Dolenjskem listu z dne 14. julija so bili objavljeni napačni podatki o nekaterih prispevkih. Pravilno je takole: družine Bojanc, Gregl, Pezdirc, Kunčič, Jarc in Klemenčič iz Ulice Danila Bučarja v Novem mestu so prispevale 120.000 din namesto venca na grob Ane Pavlin; Petrol — skladišče Novo mesto je prispeval 34.000 din namesto cvetja na grob mame sodelavca Draga Papeža.

Naturisti ob svoj prostor

Zakaj so v Čateških Toplicah omejili privržence gibanja »Nazaj k naravi« in s tem izgubili goste?

Že nekaj let sem privrženec gibanja »Nazaj k naravi« in naturizma. Ker sem se večkrat zadrževal v Brežicah, sem pogosto zašel tudi v Čateške Toplice. Leta 1986 sem bil zelo vesel ureditve kopališča za naturiste in z družino sem še večkrat zahajal v Čateške Toplice, čeprav le za dan, dva.

Letos prostora za naturiste ni več. Zakaj? Slišal sem, da so s tem vrnili prostor ostalim kopalcem, ki so jim ga prej neupravičeno odvzeli. Res je, da na naturističnem delu ni bilo nikoli gneče, zato je bilo tudi prijetnejše.

Ko sem bil 20. julija na kopanju (seveda v kopalkah), sem opazil, da mnogi pogrešajo naturistični del kopališča, saj so si mnoge slekle nedrčke, moški pa so močno zavihovali kopalke. Dve starejši dami sta se opogumili in goli igrali badminton, neki fant pa se je nekaj časa sončil gol. Vsi trije so bili paša za oči mnogih radovednežev, zato niso dolgo vztrajali.

Predlagam upravi Čateških Toplic, naj zopet uvede naturizem, saj so z ukinitvijo izgubili kar nekaj gostov. Če naturisti že ne bi mogli imeti svojega bazena, pa bi bili veseli le prostora za sončenje. Prosil pa bi tudi za uradno pojasnilo Čateških Toplic, kaj nameravajo storiti in zakaj nimajo več prostora za svobodno gibanje v naravi, za naturiste.

J. Puc
Ljubljana

DOMAČE TRNJE

- *Posledica življenja v oblakih so — meglene teorije.*
- *Ozkosrčnost je večkrat posledica — širokega bančnega računa.*
- *Posledica odprtih vprašanj so — dogodki za zaprtimi vrati.*
- *Papir marsikaj prenese, še več pa mikrofon.*

M. BRADAČ

Kmečki turizem pod slamnato streho

Zadnje čase se veliko govori in piše o turizmu, posebno še o kmečkem. Trebanjsko turistično društvo nas je že popeljalo na ogled kmečkega turizma v Mozirju in Šmihel, nedavno pa smo se trebanjski upokojenci in invalidi spet napotili na izlet v štajerske turistične kraje. Potovali smo do Radgone, ustavili pa smo se tudi ob čudovitem umetnem Negovskem jezeru. Tod je tudi Dom Ivana Krambergerja in vredno si je bilo ogledati bogat muzej in prisluhniti zanimivostim iz življenja rodbine Kramberger.

Nato smo se odpeljali v Slamnjak blizu Ljutomera, kjer na samoti sredi gozdov domuje družina Frank. V tem lepo urejenem kmečkem domu so nas sprejeli kakor še na nobenem izletu. Že na dvorišču nas je gospodinja Vida pričakala s starim slovanskim običajem, s soljo, kruhom in žganjem. Pozdravili pa so nas tudi zvoki harmonike. S kosilom so nam postregli v prijetni in udobni leseni stavbi, pokriti s slamo. Zadovoljni smo se poslovili, nadaljevali pot po vinski cesti med vinskimi goricami in skozi Jeruzalem ter se vrnili v Trebnje z željo, da bi bilo takih izletov in kmečkega turizma več tudi na Dolenjskem.

FANIKA MALIŠIČ
Grm 11, Trebnje

KAMERA ODKRIVA — V tej pasji vročini je tudi Romom, ki živijo v skromni hišici (na desni) pri »štirih rokah« pri Semiču postalo njihovo domovanje pretesno in s šotori so odšli po Beli krajini, kjer nabirajo zelišča. Njihov dom, povsem prazen, že prerašča bujen plevel, toda ko se bo začelo jesensko deževje, bo ta streha nad glavo zopet dobrodošla. Prav tako je v bližini barake trava skoraj zarasla kupe pločevine pa celo karoserije avtomobilov in stare štedilnike (na levi), ki so jih Romi zvlekli skupaj, toda očitno niso imeli toliko časa, da bi odpadni material odpeljali na odpad.

Ne le muha enodnevnica

V adlešiškem prosvetnem društvu okrog 100 članov — Uspelo jim je pritegniti mladino

ADLEŠIČI — Adlešiško prosvetno društvo, ki so ga ob 80-letnici tukajšnje folklore pred kratkim poimenovali po nekdanjem učitelju v Adlešičih Božu Račiču, je v zadnjem letu zelo zaživelo. O delu društva je tekla beseda z njegovo predsednico Pavlo Mikložič.

»Naše prosvetno društvo vključuje mlajše in starejše folkloriste, dve ritmični skupini, tamburaše. Na novo je ustanovljen tamburaški orkester, ki ima 31 mladih članov, poučuje pa jih Silvester Mihelčič. Pod vodstvom Katice Adlešič pa starejše pevke pojejo stare belokranjske pesmi in štejejo kot etnografska skupina. V društvu je okrog 100 članov, kar pomeni, da je član skoraj vsak deseti prebivalec naše krajevne skupnosti.«

Pavla Mikložič

- **Kaj je razlog, da se je kulturno življenje v vašem kraju tako razmahnilo?**

»Mislim, da ima veliko zaslug za ta razcvet prejšnji predsednik društva Drago Vlašič, p atudi bivši predsednik krajevne konference SZDL Janez Hotujec je spodbujal ljudi h kulturnemu udejstvovanju. Tako smo dosegli, da so vključeni v naše društvo ljudje iz prav vseh vasi naše krajevne skupnosti, celo iz Marindola, ki mu naša kultura sicer ni tako blizu.«

- **Marsikdaj ovira društva pri delu pomanjkanje denarja. Pri vas nimate teh težav?**

»Nekaj denarja dobimo od Zveze kulturnih organizacij Črnomelj in kulturne skupnosti, seveda pa si ga moramo tudi sami prislužiti. Tako smo pripravili veseli večer, jeseni pa jih načrtujemo še nekaj. Radi bi pripravili tudi gledališko igro. Folklorna skupina pa večkrat zapleše gostom, ki jih pripelje v Belo krajino Integral. Na pomoč nam priskoči tudi osnovna šola, ki nam daje na voljo prostore za vaje. Vadimo pa tudi v večnamenskem domu, ki je končno dokončan, tako da tudi po tej plati nimamo težav.«

- **Se ne bojite, da je kulturni razcvet v Adlešičih le muha enodnevnica?**

»Nikakor ne! Nasprotno, mislim, da ima kulturno življenje v našem kraju bodočnost, kajti v društvu je veliko mladih članov, ki stalno bivajo v Adlešičih ali okoliških vaseh. Res je, da moram biti kot predsednica nekakšna gonilna sila, vendar pa puščam ljudem pri delu veliko ustvarjalne svobode. Prav ta svoboda pa mladostna zagnanost in volja so porok, da naše društvo ne bo tako hitro zamrlo, kot je zaživelo. Meni sicer konec leta poteče mandat in tistega, ki me bo nasledil kljub urejenim odnosom čaka še veliko dela. Predvsem želim, da bi znova ustanovil pevski zbor, ki smo ga v Adlešičih že imeli.«

M. BEZEK-JAKŠE

kultura in izobraževanje

KAJ PA PIETETA? — Kulturno-zabavno-športno-turistične prireditve v nekaterih krajih v črnomaljski občini še živijo, medtem ko je v občinski prestolnici »prireditveno« življenje zamrlo; ne nazadnje tudi po »zaslugi« ZKO, ki ji je zmanjkalo denarja. Toda da ne bi bili prebivalci povsem prikrajšani za kulturne užitke, tajnica ZKO ironično predlaga ogled posmrtnih ostankov v naravnem okolju. Ob kopanju jarkov pri cerkvici sv. Duha v Črnomlju so namreč naleteli na človeški skelet, ki so ga pustili ležati kar tam, nekaj kosti pa je že razmetanih po jarku. Na fotografiji: deček kaže dobro vidno lobanjo v steni jarka. Da o pieteti do pokojnih pri tem ne zgubljamo besed. (Foto: M. B.-J.)

Forma viva živi s Kostanjevico

Pet kiparjev iz Zahodnega Berlina, Škotske, Japonske, Romunije in Jugoslavije že ustvarja — Letos sponzor Belinka — Zaključek del 3. septembra

KOSTANJEVICA — Udarci dlet, sekir in zavijanje motornih žag v prijetni senci med drevesi na vrtu ob kostanjeviškem samostanu pričajo, da je Kostanjevica zopet, letos že šestnajstič, zaživela s svojo Formo vivo in umetniki, ki jo bodo obogatili z novimi umetniškimi stvaritvami. Letos mogočni hrast iz Krakovskega gozda po svojih zamislih umetniško oživlja pet ustvarjalcev iz raznih koncev sveta. To so: Ulrike Birkhoff iz Zahodnega Berlina, Friederick Bushe iz Škotske, Tadakazu Maeda iz Japonske, Dinu Câmpeanu iz Romunije in Peruško Bogdanić iz Zagreba.

»Letošnja udeležba je izredno dinamična. Skupina se je dobro ujela pri delu in v medsebojnem sodelovanju, kar nam je v veliko pomoč pri organizaciji,« pravi ravnatelj Galerije Božidar Jakac in vodja delovišča kostanjeviške Forme vive Andrej Smrekar. »Zavedati se namreč moramo, da tukaj nastaja pomemben umetniški fond, ki si ga ne bi mogli privoščiti na noben drug način. V primerjavi z drugimi kulturnimi prireditvami bi račun kaj hitro pokazal, da gre za zelo racionalno naložbo. Ponosni smo lahko, da je prireditev tako dobro obstala. Forma viva v Jugoslaviji je najmočnejša, le štiri leta je mlajša od najstarejše tovrstne setovne prireditve, ima pa tudi najdaljšo kontinuiteto.«

Kako lahko takšna prireditev preživi tudi današnje krizne čase, kjer se kulturi režejo vedno tanjše rezine? Prireditelji so stroške letošnje Forma vive izračunali na podlagi prejšnje in prišli do vsote šest milijard starin dinarjev. »To je seveda le orientacijska številka,« pravi Andrej Smrekar, »dejanskih stroškov, zlasti tistih, ki pridejo nepredvideno, vnaprej ni moč izračunati. Osnovo predstavlja prispevek kulturne skupnosti Krško, sicer pa se moramo prireditelji znajti, kakor vemo in znamo. V veliko pomoč nam je razumevanje in resnično angažiranje delovnih organizacij iz naše občine pa tudi posameznikov, za to prireditev, ki se je z leti res zrasla s krajem. Tukaj bi lahko naštevali gradbena podjetja, ki nam pomagajo pri transportih in temeljenju skulptur, pa druga, ki nam pomagajo pri nabavi raznih orodij, brušenju dlet in drugih manjših opravilih, privatnika, ki nam brezplačno žaga les, ter hotel Sremič, restavracija Pod Gorjanci, ki skrbi za prehrano, nastanitev in dobro počutje naših gostov.«

Brez posebnega sponzorja, ki ga pridobijo za posamezno prireditev, bi se kostanjeviška Forma viva težko obdržala pri življenju. Letos je to Belinka, s katero je sodelovanje pomembno še z drugega vidika. Večino starejših skulptur, ki vse stojijo na prostem, so vremenski vplivi že močno načeli. Za obnovo teh so nasveti Belinkinih strokovnjakov in njen program izdelkov za zaščito lesa res neprecenljive vrednosti. V zameno za sodeloavnje bo ena letošnja skulptura romala v Ljubljano, kjer jo bodo postavili pred Belinko ob njenem jubileju. Tudi v prihodnje računajo, da bi pridobili sponzorje, ki bi lahko pomagali s svojim znanjem in izdelki pri vzdrževanju umetniških zakladov Forme vive. To naj bi bili predvsem delovni organizaciji Donit in Arbo.

Ostale letošnje skulpture naj bi stale na vidnih mestih ob vpadnicah v Kostanjevico, saj je vrt pred samostanom že prenapolnjen in ga ne kaže več širiti. Svečana predstavitev umetniških del bo v soboto, 3. septembra.

T. JAKŠE

FORMA VIVA — Kiparka Ulrike Birkhoff iz Zahodnega Berlina se je v naravnem ateljeju ob kostanjeviškem samostanu že kar dobro znašla. »Moja stvaritev bodo nekakšne glasbene vilice, iz katerih naj bi glasba zazvenela tudi v srcu popotnika, ki bo pred njimi postal,« razlaga svojo zamisel med kratkim premorom ob naravnost težaškem spopadu z mogočnim hrastom iz Krakovskega gozda. (Foto: T. Jakše)

Drobno gospodarstvo — da ali ne?

Dileme in razmišljanja iz Obrtnega združenja Trebnje

Obrtno združenje je z zakonom ustanovljena stanovska organizacija samostojnih obrtnikov, ki se že vrsto let trudi po svojih močeh delovati v korist pospeševanja samostojnega obrtništva nasploh. Podpiramo ideje in pobude za napredek in razvoj drobnega gospodarstva. Nikoli nismo zanikali utemeljenih in perspektivnih prizadevanj za pozitivne spremembe v samem drobnem gospodarstvu in hkrati tudi v naši ožji družbeni skupnosti. In bolj ko razmišljamo o takih ali drugačnih prizadevanjih, vedno bolj ugotavljamo, da pozabljamo na že izdelane programe in usmeritve razvoja drobnega gospodarstva, kar žal ostaja nerealizirano.

Zato resnično dvomimo, da bi pobuda gospodarske politike naše občine glede formiranja neke pospeševalne službe za razvoj drobnega gospodarstva, ki bi jo izvajala za to nameščena oseba, naj bo strokovno še tako usposobljena, lahko prispevala kaj več za razvoj obrtništva v občini Trebnje. V lani sprejetem Programu razvoja drobnega gospodarstva občine Trebnje je med ukrepi in aktivnostmi tudi ustanovitev sklada za pospeševanje razvoja drobnega gospodarstva. V ta sklad naj bi združevali sredstva organizacije združenega dela, družbenopolitične skupnosti, samostojni obrtniki in vsi zainteresirani subjekti. Predloga o ustanovitvi omenjenega sklada izvršni svet skupščine občine Trebnje ni sprejel, ker je baje ugotovil, da med predvidenimi združevalci sredstev ni interesa in s tem seveda tudi ne možnosti za delovanje sklada.

Menimo, da je bila pobuda za ustanovitev sklada dobra in da bi bilo od njega realno pričakovati tudi rezultate, seveda odvisno od tega, kako smiselno bi se sredstva sklada porabljala. Nepripravljenost sodelovanja združenega dela, družbenopolitičnih skupnosti in drugih subjektov ni razumljiva, kajti k razvoju naša skupnosti mnogo let prispeva svoj delež tudi drobno gospodarstvo oziroma samostojna obrt. Zato se v nas upravičeno poraja dvom, kdo pravzaprav zares želi razvoj drobnega gospodarstva. Upamo si trditi, da je obrtno združenje vsa leta nekaj prispevalo k temu. Po svojih močeh se borimo za ustreznejšo obrtno zakonodajo, za boljše pogoje dela samostojnih obrtnikov, za položaj obrtnikov v družbi, za izobraževanje mladine za obrtne poklice in še bi lahko naštevali. Da bi naši obrtniki poslovali ekonomsko čimbolj uspešno in da bi jim olajšali tudi samo poslovanje, je obrtno združenje ustanovilo obrtno zadrugo v Trebnjem. Ne želimo izpostavljati finančnih in garantnih obveznosti ustanoviteljev in da je moralo združenje od ideje do realizacije te naloge vložiti veliko napora, želimo pa povedati, da od družbene skupnosti in gospodarstva občine nismo bili deležni drugega kot spodbudne besede.

In zopet se vračamo k nerealiziranim programom in usmeritvam razvoja, idejno zelo dobro zasnovanim tako v gospodarskih kot v političnih strukturah. Če družba pričakuje od drobnega gospodarstva pomoč pri reševanju splošnega gospodarskega stanja, bo morala tudi sama temu delu gospodarstva omogočiti pogoje za razvoj. Zamislimo si občana, ki si je z velikim trudom pridobil delovna sredstva za začetek obrtne dejavnosti v želji, da bi posloval ekonomsko uspešno in s tem zadovoljeval svoje potrebe in hkrati prispeval k razvoju družbene skupnosti. Tak občan je pri tem prepuščen sam sebi in ni deležen družbene spodbude. Toda že po treh mesecih poslovanja, je njegovo delo še neutečeno in majavo, ko iz svoje dejavnosti morda ni iztržil še niti dinarja, je že obremenjen z velikimi vsotami za družbene obveznosti. (Poudarjamo, da s tem ne mislimo davka!) Toda nismo še slišali, da bi bil obrtnik, ki je zašel v ekonomske težave, deležen družbene pomoči, na primer v obliki sanacije, čeprav se na tak način pogosto rešujejo gospodarski problemi pa tudi zgrešene investicije v združenem delu gospodarstva. Za reševanje te problematike je tudi obrtništvo prispevalo svoj delež, zato bi morala družba zagotavljati določeno ekonomsko in socialno varnost tudi obrtnikom in pri njih zaposlenim delavcem. Zaradi ekonomske negotovosti zlasti v sedanji gospodarski situaciji je tudi odgovornost do zaposlenih delavcev v obrti prevelika, da bi jo lahko nosil obrtnik sam. Zato je zelo optimistično pričakovati, da se bo pod sedanjimi pogoji na področju zaposlovanja v obrti kaj spremenilo.

Problematika drobnega gospodarstva je obsežna in pereča in tudi ta veja gospodarstva se nahaja v enako težkem položaju kot vse naše gospodarstvo. Razvoj drobnega gospodarstva lahko pričakujemo le, če bo celotna družbena skupnost pripravljena pomagati mu pri uresničevanju nalog, zapisanih v programih razvoja in sprejetih v raznih inštitucijah, in zlasti pri uresničevanju sklepov, stališč in aktivnosti, ki jih je predlagal Centralni komite Zveze komunistov Slovenije spomladi 1987.

Predsednik Obrtnega
združenja Trebnje
IGNAC ŠKODA

Mlaj za ultrazvok

»Tatove« pekla vest

COLNARJI — Poročali smo, kako so »neznani storilci« ukradli Prifarcem (in ne Faranom, kot napačno uporabljamo naziv za prebivalce Fare) mlaj, ki so ga ti nameravali postaviti v počastitev 1. maja, pa se jim je pri postavljanju nekaj hudo zatikalo. Govoric, smeha in hude krvi je bilo takrat v Fari in okolici precej. Zdaj pa smo od udeležencev »kraje« natančno zvedeli, kako je zadeva potekala in kako se je te dni končala.

Prebivalci iz vasic Colnarji in Dren, predvsem mlajši, so se dogovorili, da jo bodo Prifarcem nekoliko zagodli, ker slabo varujejo mlaj. Po prifarski mlaj so se pripeljali s traktorjem in vozom v petek, 29. aprila, ga naložili in še tisto noč ob 23. uri je že stal na odčepu z magistralne ceste proti Colnarjem. Mlaj je bil res dolg in bi tudi oni imeli podobne težave s postavljanjem, kot so jih imeli Prifarci, če se ne bi spomnili in ga del odrezali. Naslednji večer, na predvečer prvega maja, so ob mlaju že kresovali, uspeh zalivali in tudi marsikatero razdrli na račun Prifarcev. Ob tem so se spominjali podobnih fantovskih potegavščin pred desetletji, ko so ljudem zamenjavali konje v hlevu pa temu ali onemu zmaknili voz in ga sestavili na vaški lipi ter napolnili še z gnojem itd.

Kaže pa, da je Colnaričane le nekoliko pekla vest zaradi mlaja. Sklenili so, da denarja, ki ga bodo iztržili za prodani mlaj, ne bodo zapili, ampak ga bodo darovali zdravstvenemu domu Kočevje za nakup aparata za ultrazvok.

J. P.

PRIDITE POZNEJE

Delovni človek je pred dnevi skušal vplačati premog v senovskem rudniku na blagajni, kjer zbirajo naročila rudnikovih upokojencev. Naletel je na uslužbence, ki so tisto jutro očitno vstali z levo nogo, saj se z njimi ni mogel dogovoriti, da bi sprejeli njegovo vplačilo. Ko se je na blagajni oglasil prvič, so ga »naročili« za kasneje. Ko se je oglasil kasneje, so mu rekli, naj pride po osmi uri. Vrnil se je ob devetih, pa so mu rekli, da ne more vplačati premoga, ker je pravkar malica. Pri blagajni se je spet pojavil nekaj čez enajsto, a so mu pojasnili, da je bilo pred petimi minutami konec uradnih ur za stranke. Če je povsod tako, se ne čudimo velikim zalogam premoga.

- *Nekateri vidijo smisel glasbe v koračnicah. (Niko Brumen)*

Na Trati začetki Kočevja

Urejajo kulturne objekte — Zaradi skupne zgodovine tudi zgodovinski podatki v nemškem jeziku

KOČEVJE — Na Trati v Kočevju nadaljujemo urejanje kulturnega spomenika (pokopališča-parka, cerkvice in drugih objektov). Tako je kenotaf padlih borcev NOB že dobil dokončno podobo. Načrtovano podobo dobiva tudi ostala okolica, ki jo ureja Komunala. S prostovoljnimi deli (letos je bilo opravljenih 998 prostovoljnih delovnih ur) pa je bilo zasajeno gozdno cvetje, urejeno stopnišče v cerkveni stolp in električna napeljava itd. Tozd GG Pugled in Rog sta prispevala za nadaljnja dela les, katerega del so posušili pri LIK brezplačno. V restavriranje je odposlanih že 5 dragocenih slik. Republiška kulturna skupnost pa je v svoj plan za prihodnje leto vnesla obnovo oltarja. Vsa ta dela so omogočili tudi krajani, udeleženci koncertov, ki so darovali prostovoljne prispevke. Vsem tem in drugim se gradbeni odbor zahvaljuje.

Ta kraj na Trati je tako rekoč za nas vse svet, saj so tu začetki Kočevja. Pred 658 leti je bil tu še pragozd, nato pa je tu, na tako imenovani pristavi v Mooswaldu — Mahovniku, postavil grof Oton V. Ortenburški kapelo, posvečeno sv. Jerneju, patronu priseljencev z Nemškega. Svetega Jerneja ima v svojem grbu Kočevje še danes.

Zaradi te skupne zgodovine bi kazalo na spominski objekt vzidati ploščo, ki bi v slovenskem in nemškem jeziku na kratko opisoval zgodovino tega kraja in Kočevja. Prav zdaj o tem že potekajo s predstavniki nekdanjih prebivalcev — Kočevarjev razgovori. To bi bilo pravično pa tudi še večja turistična zanimivost. Seveda pa je uresničitev te zamisli povezana s stroški. Zato bi bilo prav, da bi gradbeni odbor naletel pri organizaciji koncertov in pri drugih oblikah pridobivanja potrebnega denarja še na večje razumevanje odgovornih činiteljev.

RAJKO JENKO

- **Kočevje ima malo predvojnih prebivalcev, ki so tu živeli s Kočevarji-nemško manjšino, ki se je izselila v letih 1941/42. Nemški Kočevarji so složno živeli s Slovenci prek 600 let. Sedaj so Kočevarji razkropljeni po vsem svetu, kljub temu pa so obdržali isti grb kot Kočevci, sedanji prebivalci Kočevja. Zgodovina Kočevja in Kočevske je skupna Kočevarjem in Kočevcem, saj so oboji skupaj krčili pragozd in ga spreminjali v rodovitno zemljo ter jo nato stoletja obdelovali.**

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal: Milan Markelj

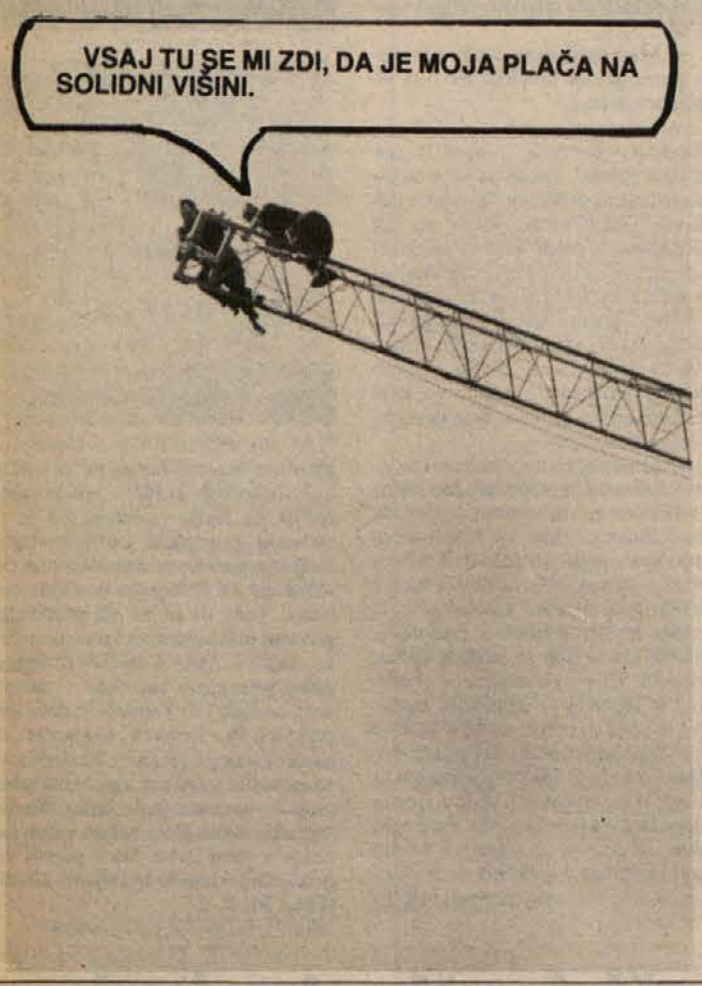

DOLENJSKI LIST PRED 20 leti

Zakaj poulični izgredi?

Ne prehajamo od besed k dejanjem — Izsiljujejo denar pod pretvezo, da jih je prizadel potres

DANES, ko teče že druga polovica gospodarske in družbene reforme, vse preveč govorimo, sklepamo na raznih sejah in sestankih delavskih svetov itd. Kljub temu pa ne prehajamo od besed k dejanjem! Zakaj? Ko o tem razmišljam, ugotavljam, da nič ne pomaga. Ne pomaga pa zato, ker nismo tisti, ki smo prizadeti, enotni. Zdi se mi, da prihaja do neljubih pouličnih izgredov in demonstracij zato, ker danes zelo malo izpolnjujemo sklepe delavskih svetov in upravnih odborov. Delavski svet sprejme razne sklepe in odločbe, čez dva meseca pa jih vodilni ljudje v podjetjih na svojo roko prekrojijo.

V ZADNJEM času so se po vaseh v okolici Mokronoga spet pojavili kramarji z vso mogočo in nemogočo šaro, od bakrenih posod do božjih podob. Vse skupaj ne bi bilo vredno omembe, če se ne bi nezaželeni gostje vedli predzrno in vsiljivo. Tako je prišla nad prebivalstvo še ena nadloga, saj imajo prebivalci že tako dovolj težav s Cigani. Prosjačijo in izsiljujejo denar pod pretvezo, da jih je prizadel skopski potres, čeprav je od njega že pet let.

PREBIVALCEM, ki uživajo Temenico, ni prav, da jim bo novi kanal mirnopeške osnovne šole onesnažil vodo. Pri krajevni skupnosti so povedali, da uporablja precej gospodinjstev temeniško vodo za kuho, vsaj 40 odstotkov vseh gospodarjev ob Temenici pa za napajanje živine. Zato so se krajani proti predvidenemu reševanju šolske kanalizacije pritožili. Pristojni naj razmislijo o preskrbi krajev s pitno vodo oziroma o izgradnji vodovoda za vso Mirnopeško dolino.

POCENITEV MESA — Ljubljanski zavod za analize in cene je odobril nove cene mesa, ki se bo s 1. avgustom pocenilo povprečno za dobrih 10 odstotkov. Prodajalce mesa je k temu prisilil šele republiški odlok.

MNOGI DOBREPOLJCI so 24. julija zvečer videli na nebu čuden svetleč predmet, ki je letel izredno hitro. Predmet je imel obliko cigare in je izžareval belo svetlobo, zadnji del pa je bil podoben krogli in je puščal za sabo modrozelenkasto svetlobo.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA, 1. avgusta 1968)

PO SVETU OKOLI

MLADI RAMBO — 16-letni Darren Fowler je strastno rad zbiral orožje, v šoli pa mu nabiranje znanja ni šlo tako dobro od rok, prav tako ni nabral toliko deklet, kot si je želel. In ko so ga vrgli iz šole, punco, ki je kazala nekaj zanimanja zanj, pa mu je prevzel drug, se je sklenil maščevati. Oborožil se je in se na dvorišču svoje nekdanje šole šel Ramboja. K sreči ni bil prav vešč streljanja in mu je namesto zamišljenega pokola »sovragov« uspelo le raniti nekaj sošolcev, kar je tudi dovolj hudo.

V MANCHESTRU so imeli tudi kar precej razburjenja, ki ga je pripravil podoben mladenič, vendar manj krutih nagnjenj. Policija je v parku odkrila mladeniča v vojaški opremi za komandose in z brzostrelko v rokah. Obkolili so park in terorista. Izkazalo pa se je, da se je 12-letni ljubitelj Ramboja odpravila na potep po parku, da bi ljudem pokazal, kako lepo je njegovo orožje iz — plastike.

RAZISKAVA JAVNEGA MNENJA v ZDA je med drugim pokazala, da niso več v modi suhljate ženske. Zanje se navdušuje samo še 16 odstotkov moških. In res, suhic ni več toliko, kot jih je bilo še pred letom dni, ko so bile Američanke obsedene od hujšanja in je moda neizprosno zahtevala mršavost. Nekoliko spremenjeni modni vetrovi niso povzročili velikih težav, saj nekoliko se poprediti ni tako težko kot shujšati.

SPREMENJEN PA JE jedilnik atletov. Nekoliko bolj podroben pogled v krožnike atletov je strokovnjakom povedal, da se tudi ti vzori zdravja in moči hranijo nepopolno in slabo. Ameriški, kitajski in vzhodnonemški strokovnjaki so vsak za svoje športnike ugotovili, da so slabo prehranjeni, da jim manjkajo mnogi potrebni minerali in da uživajo preveč mesa. Temu primerne naj bi bile tudi bolezni, ki jih ogrožajo.

PO 103 LETIH življenja si je Kenijec David Githanga Kinani iz Nairobija zaželel ponovno zaužiti zakonske sladkosti. Pred oltar je nedolgo tega popeljal 75-letno Hanah Vaniru. Mladoporočenca sta poroko slavila le v družbi sorodnikov, a je bilo kljub temu ljudi, da je kaj. V toliko letih se pač nabere sinov, hčera, vnukov, vnukinj, pravnukinj — in še kakšen firbec se tu in tam najde.

JAPONEC MARAKI OKE je dosegel nov svetovni rekord v varčni vožnji. Na dirkalni stezi v Silverstoneu je s svojim posebnim vozilom prevozil 6409 milj z eno galono goriva, kar v naših merah pomeni, da je z litrom bencina prevozil približno 2250 kilometrov. Za ta dosežek mu je podjetje Shell podarilo posebno nagrado. Zamislite si: podjetje, ki prodaja, če verjamete ali ne, naftne derivate! Le kaj bi mu dali naši avtomobilski kleparji, ki nadvse ljubijo tradicijo in delajo domače jeklene konjičke, ki so še vedno tako žejni, kot so bili pred 10 leti?

Tehnologija, modernost, napredek ne zmanjšujejo neumnosti, razvija se z napredkom.
M. KUNDERA

Vedno kaj čakamo, kadar pa človek nič več ne čaka, ga čaka smrt.
M. REMEC

Edini način, da se izognemo napaki, je, da jo odkrijemo, in edini način, da jo odkrijemo, je svoboda vprašanj.
R. OPPENHEIMER

Ure, takšne in drugačne

Kaj vse se je skrilo v navadno zapestno uro — Radijski oddajnik za klic na pomoč — Ura za muslimanske molilce — Podoba po želji

Urarstvo še vedno cveti in se razvija, pa naj gre za klasične, staromodne ure na vzmeti ali za sodobne, zgrajene na mogočnem čipu. Medtem ko po klasičnih modelih izbranih znamk in prefinjenega oblikovanja segajo predvsem bogatini in z njimi dokazujejo svoj družbeni položaj, pa mikroelektronske ure nudijo vse več uporabnih novosti za vse manj denarja. To, kar so pred leti imele boljše in dražje mikroelektronske ure, imajo zdaj že tudi najcenejše. Novi modeli, ki so vse lepše oblikovani, prinašajo najrazličnejše dodatke in novosti, tako da se včasih ne ve več, ali gre še za ure ali pa so ure samo dodatek.

V svetu so lani izdelali več kot pol milijarde najrazličnejših ur. Cene so se jim vrtele od nekaj dolarjev do 10.000 dolarjev, se pravi od nekaj tisočakov do 30 milijonov dinarjev. Večino ur, predvsem tistih v nižjem cenovnem razredu, so izdelali v azijskih industrijskih državah, prednjačita seveda Japonska in Hongkong. Najdražje modele pa slej ko prej izdelujejo Švicarji.

V borbi za kupce urarska industrija sega po izzivnem oblikovanju in dodatkih. Za primer si oglejmo novo Casiovo uro autodialer, ki stane okrog 200 tisoč dinarjev. Ura ima vgrajen elektronski spomin za 50 telefonskih številk, ki jih tudi pokliče, ko jo priključite na domači telefonski aparat. Pol cenejša ura, model world timer, pa ob pritisku na gumb prikaže zemljevid sveta s časovnimi pasovi in lahko pokaže točno uro za 28 različnih lokacij. Za poslovneže, ki potujejo po svetu, vsekakor zanimiva reč, saj odpade uravnavanje ure.

Švicarski izdelovalec ur Breitling Montres iz Grenchena pa se hvali s prvo uro na svetu, ki je tudi radijski oddajnik. Namenil jo je pustolovcem, raziskovalcem, popotnikom, planincem, pomorščakom, potapljačem in drugim ljudem, ki se ukvarjajo z nekoliko bolj nevarnimi početji, naj gre za poklicno ali ljubiteljsko zagnanost. Ura emergency ima vgrajen miniaturni radijski oddajnik moči dveh milivatov, kar zadošča za oddajanje signalov za pomoč na razdaljo od 2 do 20 kilometrov, odvisno od oblikovanosti terena. Če se lastnik te ure izgubi na terenu ali ga doleti nesreča, potegne iz ure majhno anteno in vključi oddajanje klicev na pomoč. Energije je za 28 dni. Poleg tega je stekelce ure tako spolirano, da je z njim mogoče delati »zajčke«, se pravi s svetlobnimi signali opozarjati reševalce na svoj položaj. V široki prodaji bo ura prihodnje leto, cena pa bo precej zabeljena, okrog 6 milijonov dinarjev bo stala.

Med zanimive ure lahko uvrstimo tudi »versko uro«. Na svetu živi skoraj milijarda muslimanov, za katere je vsakdanja potreba, da določijo pri molitvi, v kateri smeri je sveto mesto Meka. To dejstvo so s pridom uporabili urarski izumitelji in izdelali uro, ki vernikom pomaga pri opravljanju vsakdanjih molitev. Muslimansko versko uro so izdelali v kalifornijskem podjetju ASR. Ura opozori svojega lastnika, kdaj je čas molitve (pri muslimanih je molitveni čas natančno določen), poseben kazalec pa pokaže, v kateri smeri leži sveto mesto, da se zna molivec obrniti z obrazom proti nji. Zahtevno nalogo opravljata dva mikroprocesorja, ki izračunata položaj Meke iz podatkov, ki jih lastnik ure vtipka. V ta namen ima ura kar 12 kilobitov računalniškega spomina, torej toliko, kot so ga pred leti premogli hišni računalniki. Navodila, kako ravnati, se na uri izpišejo v angleščini in arabščini. Cena za zapestni računalniček ni pretirana: za kromiran model je treba odšteti 260395 din, za pozlačen pa 380999 dinarjev.

Model emergency z vgrajenim radijskim oddajnikom in anteno za tiste, ki se lahko znajdejo v življenjski nevarnosti.

Nekatere urarske družbe pa iščejo kupce svojih modelov na ta način, da se poslužujejo psihologije. Znamenit primer takšnega ravnanja je danski proizvajalec ur Ole Mathiesen, ki je izdelal uro za vse tiste, ki se jim zdi, da čas prehitro teče. Uro je oblikoval newyorški oblikovalec Frank Nichols in z njo uveljavil svojo zamisel, da ljudem daje občutek hitrega minevanja časa pogled na urne kazalce, ki kažejo minute in sekunde. Radikalno je posegel v obliko ure in te kazalce pometal ven. Nastala je lepo oblikovana ura z enim samim kazalcem, ki se pomakne naprej samo vsakih pet minut. Za uro, ki bi jo nevednež zavrgel kot neuporabno, pa mora tisti, ki se želi na ta način rešiti nadležnega občutka prehitrega minevanja časa, odšteti kar lepe denarce. V izbranih trgovinah, kjer je mogoče kupiti te nenavadne in oblikovalsko dognane ure, stanejo nekaj manj kot 2 milijona dinarjev.

Za ljudi, ki se radi predajajo čustvom, sta poskrbela kar dva industrijska giganta, urarski Timex in fotografski Kodak. Kupec Timexovih ur si lahko da izdelati uro, ki ima na številčnici izbrano fotografijo, naj bodo to otroci, žena, ljubljena mačka ali pes, filmski ali popevkarski idol, da, celo lik ljubljenega politika si lahko omisli. Kupec pošlje izbrano fotografijo in plača okrog 80000 dinarjev, čez nekaj dni pa prejme standarden kvarcov model timexa in na številčnici izbrano podobo. V Evropi bodo te ure na voljo kupcem prihodnje leto.

Izbira ur je torej zares pestra in velika. Še bi lahko naštevali, kaj vse je mogoče dobiti z navadno ročno uro, da igrajo izbrane melodije, merijo telesno temperaturo, temperaturo zraka, da odčitavajo sproti pluz in še kar dovolj natančno krvni tlak, da opozarjajo na to in ono, da jih je mogoče potopiti v globine, do katerih se navaden smrtnik ne bo nikoli spustil, itd. itd. Le časa ne zna ustaviti noben od teh čudovitih strojčkov.

MiM
(Vir: Newsweek)

Upokojenci v izvoz

Japonci načrtujejo za upokojence domove na tujem

Japonci so skokovito zavzeli svetovno tržišče in skorajda ni države, kamor bi ne izvažali tega ali onega svojega proizvoda. Avtomobilom, računalnikom, video in avdio napravam, fotoaparatom in ostalemu naj bi se kmalu pridružili še — upokojenci.

Znano je, da se japonsko prebivalstvo hitro stara in da je odstotek ostarelih v celotnem prebivalstvu vse večji. To pomeni tudi, da morajo vse več pozornosti in seveda tudi sredstev namenjati za reševanje problemov, ki so povezani z ostarelim prebivalstvom. Na nedavno, a sprejemljivo zamisel so prišli ljudje v ministrstvu za industrijo in trgovino. Upokojencem naj bi omogočili preživeti zadnja leta življenja kar najbolj prijetno na tujem. V načrtu imajo gradnjo upokojenskih domov s kar najboljšo zdravstveno in siceršnjo oskrbo v urejenem in mirnem okolju.

Za te načrte se že zanimajo nekatere države od Avstralije, Kanade, Grčije do Portugalske in Španije, ki vidijo v tovrstni dejavnosti posebno vrsto turizma in možnosti za zaslužek. Še posebej Španija ima veliko možnosti, da privabi japonski kapital. Lani je to državo obiskalo 120.000 japonskih turistov. Prodaja zemlje in hišic na morskih obalah tujim kupcem pa tudi ni nič novega. Lani je kar 25.000 tujcev kupilo svoj košček Sončne obale, Coste del Sol, kot pravijo Španci.

Za žejne potnike

Prenosni razkuževalnik pitne vode — Iz izkušenj

Turisti se pogosto srečajo tudi z neprijetnimi platmi potovanja po tujih deželah. Še posebno tisti, ki jih pritegne vzhod, si kaj hitro lahko pokvarijo dneve s hudo drisko, ki se kaj rada loti neprevidnih popotnikov, če popijejo kozarec vode ali zaužijejo sadje na ulici. Kar domačinom očitno prav nič ne škodi, se pogosto izkaže kot okuženo za turiste. Marsikdo se je vrnil iz eksotičnega Egipta, Turčije, Maroka in drugih dežel z neprijetnimi spomini na nekajdnevno zavijanje v črevesju.

Nekaj takega je doživel pred leti v Mehiki tudi popotnik Theodore Merriam. Nikakor ni mogel pozabiti, da je zaradi kozarca vode trpel kar nekaj dni za hudo drisko. »Da v vročini ne bi smel popiti kozarca vode, to je pa od sile,« si je mislil in se lotil izumljanja. Ta čas že izdelujejo prenosni razkuževalnik pitne vode, kot si ga je izmislil ljubitelj potovanj po Mehiki.

Gre za napravo, težko vsega 283 gramov in veliko kot običajna knjiga. Z njo je mogoče razkužiti najrazličnejše pijače. V ta namen je izumitelj izkoristil ultravijolično svetlobo, ki je za najrazličnejše mikroorganizme smrtna. Napravica ima vtikač, da jo je mogoče vključiti v vsaki hotelski sobi, in pomični hranilnik, v katerega si lahko uporabnik natoči pol litra vode ali druge pijače. V dveh minutah je pijača razkužena in povsem varna za pitje. Okus in temperatura tekočine se nič ne spremenita. V primerjavi z drugimi načini razkuževanja, kuhanjem, uporabo kemikalij ipd., je naprava neprimerno preprostejša za uporabo in bolj učinkovita. In tudi draga ni, 274100 dinarjev stane.

Izkušnje kažejo, da je lahko demokratični centralizem tudi zelo škodljiv, če postane orodje za lomljenje hrbtenice in značajev tistih, ki vidijo jasneje in dlje.
J. PENCA

Bratstvo med narodi lahko zraste le iz spoznanja skupnih interesov.
F. BUČAR

Oves prihaja na krožnike

Američani odkrivajo dobrodejnost ovsenih jedi — Od dirkalnih konj k ljudem

»To je prava stvar,« pravi nasmejanega lica zvezda ameriških reklamnih filmov Wilford Brimley, za katerega pravijo, da izžareva tako zaupanje, da mu verjamejo celo najbolj nezaupljivi potrošniki. S prijaznim nasmeškom vabi potrošnike, da poskusijo nekaj novega v vsakdanji ameriški prehrani, nekaj, kar jih bo osrečilo, naredilo bolj zdrave, odporne in celo okrepilo njihovo moralo. Vabi jih, da si na mizo prineso — ovseno kašo, ovseni kruh, ovsene kosmiče in kar je še podobnega iz dobrega, starega ovsa.

In Američani ta čas tudi jedo vse, kar diši po ovsu, od ovsene kaše, narejene po starem kvekerskem receptu, do najnovejše ekstra kvekerske kaše, ki so jo v živilski tovarni oplemenitili z vitamini. Oves, ki ni bil nikoli posebno cenjen in je med žiti zasedal najnižje mesto, postaja modni krik.

Ne samo da ga jedo, navdušujejo se nad njim tudi z branjem. Najbolj prodajana knjiga je v tem času Osemtedenska holesterolska kura, ki ima veliko strani posvečenih ovsenim izdelkom in njihovi dobrodejnosti za človekovo zdravje.

Kaj stoji za sedanjo ovsomanijo? Medicina ima dobro dokumentirano, da je oves dobrodejen za zdravje. Poleg tega, da vsebuje razmeroma veliko beljakovin, ima tudi primerno razmerje aminskih kislin in maščob, ki so polzasičene. Več študij je potrdilo, da nekatera živila iz ovsa, posebno še iz ovsenih otrobov, lahko pomagajo znižati stopnjo holesterola v krvi.

»Minili so časi, ko smo na oves gledali kot na pridelek, primeren le za krmljenje dirkalnih konj in kot dodatek k drugim živilom,« pravi strokovnjak za žitarice Charles Murphy iz Kmetijskega raziskovalnega središča.

Raziskovalci iščejo načine, kako bi razvili nove vrste ovsa, ki bi vseboval več betaglukana, snovi, za katero velja, da znižuje stopnjo holesterola v krvi. Te vrste ovsa bi potem uporabljala farmacevtska industrija za pridobivanje zdravilne snovi. Razmišljajo tudi o ovsu z več olja, da bi tako lahko pridobivali ovseno jedilno olje za široko potrošnjo.

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Močno so se poprijeli klanja

Hudo klanje telet vsled pomanjkanja krme — Obetavna češpljeva letina na Dolenjskem — Mladoturki se bore za bratstvo in jednakost narodov

(L e t o s) se obeta dobra čepšljeva letina in marsikdo želi napraviti doma nekoliko slivovke, naj si bo za domačo rabo ali za prodajo. Važno je, da v takih slučajih pravilno postopamo in da se ravnamo po vseh predpisih, ki so izdani zaradi kuhanja žganja. Kdor hoče kuhati slivovko, mora imeti seveda potrebni kotel. Ako si kotel kupil ali pa si ga sposodil, je treba to naznaniti finančni straži. Nadalje je važno, da prosimo za davka prosto kuho. Kuhanje žganja je lahko davka prosto ali pa je obdavčeno. Prosta kuha je dovoljena le nekaterim deželam v državi. Med te spada tudi naša Kranjska.

(V s l e d) pasje stekline je upeljan pasji kontumac v novomeškem okraju.

(P o D o l e n j s k e m) se je po krajih, ki ležijo ob železnici, vnela močna kupčija s teleti. Vse prodaja teleta, ki se odvažajo na vagone v večja mesta. Po drugih krajih se pa teleta doma koljejo. Močno so se poprijeli tega klanja v šentjernejski okolici. V nedeljo se razglasi, kdo bo klal, kdaj bo klal in po kaki ceni bo prodajal meso, soseska pa kupuje meso.

(G i b a n j e) Mladoturkov, kteri so si postavili cilj jednakost in bratstvo vseh turških narodov doseči, in kojega vodítelji so bili v prvi vrsti višji in nižji častniki, imelo je sijajen vspeh. S pomočjo armade, ktera je pristopila gibanju in odpovedala pokorščino, dosegli so isti, da je sultan uvidel, da s pomočjo armade ne potlači vstaje, in dal Turčiji ustavo, kar je zbudilo velikansko veselje. Z volitvami, ktere so tajne, se prične v kratkem.

(O g l a s) V malo dneh izide v založništvu v Ljubljani krasno opremljena jubilejna Družinska pratika za leto 1909. Letošnja pratika bo presegala po voji krasoti in zbrani vsebini vse dosedanje izdaje, ker bo imela poleg obilice poučnega in zabavnega berila z mnogimi slikami tudi štiri krasno izvršene slike v trobarvnem tisku.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 1. avgusta 1908)

NAGRADA V SEVNICO

Žreb je izmed reševalcev naše predzadnje križanke izbral PEPCO AMERŠEK iz Prešne Loke pri Sevnici. Za nagrado bo prejela knjigo znanega slovenskega pisatelja Janeza Jalna Trop brez zvoncev, v kateri izrisuje starožitno življenje na slovenskem podeželju in na planinah. Povest bo nagrajenka gotovo z veseljem prebirala.

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 15. avgusta na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 30.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 28

Pravilna rešitev predzadnje križanke je, brana v vodoravnih vrsticah, takšna: GANDHI, MEH, NAREK, ORA, ALA, SETEV, POLA, MIMA, JUGOSLAVIJ, OER, NEON, TI, KABRNK, PRAG, ARIMAN, TICINO, NASA, URI, IBER, ORK, STIK, JOGI, NAV, PAKA, ANAS.

MISLI

Noben narod ne more »osrečiti« drugega s tem, da mu v katerem koli imenu že vsili svoje interese, bodisi kot »skupne«, bodisi kot »splošne« ali kakršne koli že.

E. PETRIČ

V daljni in bližnji zgodovini pa tudi danes je obstajal in obstaja tako imenovani mir, v katerem se lomijo kosti in se razlega stokanje.

I. BIOČIČ

Velike besede so pogosto predvsem zatočišče za lenuhe.

M. E. PINTAR

Kultura ni uničevanje, kultura je ohranjanje življenja sploh.

V. KOZAK

Stres in sin

Alkohol in stres pripomoreta do hčere — Za sina nič pitja

Recepti, kaj narediti, da se bo rodil sin ali hči, so različni, od tistih, ki jih je oblikovala ljudska pamet skozi stoletja, kdove po kakšnih in čigavih izkušnjah, do povsem znanstveno podkrepljenih nasvetov. Pustimo tokrat ob strani nasvete, kot je spočenjanje bodočega otroka s škornji na nogah, in raje poglejmo, kaj so o tej temi povedali novega avstralski in škotski znanstveniki.

Na osnovi številnih statističnih podatkov so prišli do spoznanja, da alkohol, naj ga bodoči oče pogosto uživa ali pa ima z njim zgolj veliko opravka, spodbuja bolj rojstvo hčera kot sinov. Moški, ki precej pijejo, in barmani imajo za 10 odstotkov manj sinov kot drugi moški. Alkohol v organizmu zmanjšuje količino moškega hormona testosterona, kar vpliva na razmerje med kromosomi x in y, ki določajo otrokov spol.

A ne samo alkohol, podobno vpliva na organizem tudi stres. Poskusni piloti in drugi delavci, ki opravljajo nevarne in zahtevne poklice, imajo prav tako v povprečju več hčera kot sinov.

Za tiste, ki torej hočejo sinove, velja, da se morajo odreči alkoholu in živeti kar najmirnejše in tiho življenje. Krokarije in stresa polno življenje pa bo očete takih navad in obnašanja nagradilo s hčerami.

NAGRADNA KRIŽANKA 30

DL	DEL RIBJEGA TELESA	PRISTAŠ LUTROVEGA NAUKA	LAPONSKO JEZERO	MOSES EDWIN	SPIS	SESTAVIL J. UDIR	TEŽA POSODE	GOJIŠČE RIB	STAVBA
NARAŠČANJE GLADINE MOR. VODE						MANJŠE NASELJE			
ZAGOZDA						NAPEV/ RESE NA KLASU			
OČE				MALHA/ POLOŽAJ V JOGI					
RELIGIJA/ PREBIVALKA TORINA					FR. PISATELJICA (GEORGE) TRST				
							IBIDEM/ ŠKOFOVSKA KAPA		
			ZDRAVILNA RASTLINA/ ZVEZDA V ORLU						
								MLINSKI ŽLEB	PREHOD DNEVA V NOČ
						MERA ZA GLASNOST/AVT. OZNAKA ZAJEČARA			
				IZNAJDBE/ SIMON JENKO					
		KDOR KAJ IŠČE							
		ŽELEZOV OKSID				DALM. Ž. IME			

DL	VRSTA POLŽA	SL. NARODNA JED/ EDINICE										
SHAKESPEAROV BAJESLOVNI KRALJ					NORV. POLARNI RAZISKOVALEC							
J. AM. POGORJE					DRŽ. PRORAČUN/ ANGL. M. IME							
MOLITEV OB ZORI												
NAPAD												
FR. FILOZOF (ERNEST)												

Je zdravilen »spomin« v vodi?

Francoski raziskovalci so opravili poskuse, ki potrjujejo pravilnost starodavne homeopatije — Popolnoma novi pogledi na snov — Preverjanje že teče

Razmišljanja, kako in zakaj nastane bolezen, kakšna je njena prava narava, so pripeljala do različnih razumevanj bolezenskih procesov. Med njimi je gotovo posebej zanimiva dokaj čudna, a v novejšem času vse bolj uveljavljajoča se doktrina, po kateri se pri zdravljenju bolezenskih znamenj uporabljajo prav majhni odmerki snovi, ki sicer pri zdravih ljudeh izzovejo podobno bolezensko sliko. Se pravi, da so močne razredčine rudninskih, rastlinskih in organskih snovi, celo izločkov bolnikov samih, lahko pravo zdravilo za bolezen.

To zatrjuje homeopatska medicina oziroma homeopatija, ki je dandanes še vedno sporna, kot je bila v času njene prenove in ponovne uveljavitve pred 200 leti. Takrat je Samuel Hahnemann obnovil in razvil stara medicinska pojmovanja, katerih začetki segajo vse do Hipokrata. Moderni oče homeopatije je na sebi in na prostovoljcih eksperimentiral z večjim številom snovi ter ugotovil, da vsaka od njih povzroča določena bolezenska znamenja, ki jh je katalogiziral. Kadarkoli je pri bolnikih opazil iste simptome, jim je dal ustrezno snov, ki je s tem postala zdravilo, v skladu s svojo osnovno zamislijo, da sleherna snov, ki izzove pri zdravem človeku bolezenska znamenja, lahko deluje kot zdravilo pri bolniku, ki ima podobna bolezenska znamenja.

Z nadaljnjimi poskusi in opazovanji je Hahnemann dognal, da je delovanje zdravila tem močnejše, čim manjši so odmerki, in da hkrati izgine tudi strupenost teh snovi. Tako je dobil farmacevtsko podlago za izdelovanje homeopatskih zdravil.

Zdravila so v obliki raztopin, pogosto v nenavadno majhnih količinah. Zdravilo dajejo glede na razredčitev v deset- ali eno-odstotni raztopini, imajo pa različne oblike. Razredčeno snov, tudi do 9 tisočink, dajejo v obliki zrnc, kapljic, praška, tabletk, svečk, ampul za injekcije in napitkov. Priprava homeopatskih zdravil zahteva veliko pazljivost zaradi izjemnih razredčitev, vendar jih je zelo težko kontrolirati, v velikih razredčitvah celo nemogoče, saj se sled aktivne snovi skoraj povsem izgubi.

Je homeopatija sploh resna medicinska znanost? Na to vprašanje ni bilo ustreznega in argumentiranega odgovora, kar pa njenega širjenja ni preprečilo. Zanimanje za homeopatijo je zadnja leta v stalnem porastu. Raste tako količina homeopatskih zdravil kot število zdravnikov, ki jih predpisujejo. V ZDA, kjer vodijo natančne statistične podatke o prodaji zdravil, so lani zabeležili, da kar milijon ljudi uporablja homeopatska zdravila.

Najnovejše znanstvene raziskave, ki so jih opravili v Franciji, Italiji, Izraelu in v Kanadi, so prinesla pomembna odkritja, ki omogočajo znanstveno razlago homeopatskih načel.

Raziskovalci na pariški univerzi so pod vodstvom imunologa Jacquesa Benvenista prišli do najbolj presenetljivih potrditev delovanja homeopatskega načela. Krvničke so izpostavili delovanju določenih protitelesc, ki povzročajo določene spremembe v njihovi notranji sestavi. Najbolj presenetljivo je bilo seveda, ko so s poskusi odkrili, da pride do takih povzročenih sprememb tudi takrat, ko krvničke izpostavijo vplivu tako velike razredčine, da v nji ni več mogoče odkriti niti ene same molekule protitelesca. Preprosto jih ni več, pa vendar razredčina deluje, kot da bi bila protitelesca še vedno prisotna, in povzroči v krvničkah enake spremembe.

Ti poskusi znanstvenike puščajo brez besed. Prav te dni naj bi v Parizu zaključili preverjalno raziskavo. Naravoslovna revija Nature je poslala štiri strokovnjake, ki naj bi v Benvenistovem laboratoriju preverili natančnost njegovih izsledkov. Če bodo poskuse francoskih raziskovalcev potrdili, bo to pomenilo, da je treba radikalno spremeniti znanstveno razumevanje snovi.

Benveniste sam poskuša rezultate poskusov razložiti s posebnim, doslej znanosti neznanim pojavom z možnostjo, da ima voda nekakšen »spomin« na snov, ki jo je kdaj vsebovala. Spomin naj bi se oblikoval, kot razmišlja raziskovalec, kot posledica delovanja elektromagnetnih polj molekul v vodi razredčene snovi.

Potrditev Benvenistovih odkritij, če bo do potrditve sploh prišlo, bo velik dan za homeopatijo. Znanost doslej namreč ni mogla potrditi homeopatske doktrine o učinkovitosti nekajstokrat razredčenega zdravila, ko v razredčini z znanstvenimi analizami niso mogli več odkriti snovi, ki naj bi učinkovala kot zdravilo, ali pa je bila snov prisotna samo z nekaj molekulami, kar je za učinkovanje premalo. Benvenistova odkritja pa ponujajo znanstven dokaz, da so mikro doze zdravila lahko učinkovite.

Če verodostojnosti njegovih poskusov ne bodo potrdili, bo homeopatija še naprej sicer cvetela, kot je doslej, vendar pa brez znanstvenega blagoslova.

MiM

Najhitrejša Cvetka na svetu

Do rekorda na 100 metrov ob pomoči vetra? — Potrditev na letošnjih olimpijskih igrah?

Med športnicami, ki zbujajo največ pozornosti pred velikim športnim dogodkom, olimpijskimi igrami v Seulu, je tudi ameriška atletinja, ta trenutek gotovo najhitrejša ženska na svetu Florence Griffith Joyner. Naši ljubitelji atletiki so imeli priložnost spremljati nekaj njenih nastopov preko posrednih in neposrednih televizijskih prenosov in so lahko videli, s kakšno lahkoto, a tudi silovitostjo se črnopolta gazela požene po atletski stezi. Priče so bili tudi sicer nepriznanemu svetovnemu rekordu v teku na 100 metrov, ki ga je dosegla na atletskem tekmovanju v Indianapolisu. Zaradi premočnega vetra ji ga niso priznali. Vsi pa od »Cvetke« pričakujejo ponovitev fantastičnega teka.

Okoli njenega nepriznanega svetovnega rekorda, s katerim bi, povejmo mimogrede, osvojila zlato olimpijsko kolajno med moškimi tekmovalci na 100 m na olimpijskih igrah v Melbournu leta 1956, ni vse jasno. Meritve vetra so bile na različnih delih stadiona različne. Šlo naj bi za navzkrižni veter, ki je na nekaterih delih proge pihal tekmovalkam v hrbet, na drugih pa v prsi. Upoštevaje vse učinke vetra, bi morali pravzaprav pomoč vetra izključiti, saj je bil skupni vektor ničeln.

Najbolj presenetljiv je pri atletinji njen nenadni vzpon. Tako rekoč preko noči je 28-letna pesnica in pisateljica otroške literature v vsem sijaju zacvetela na atletskih stezah. Sama pravi, da je bila zelo počasna učenka. »Nekateri se razvijajo v štirih letih, jaz sem jih potrebovala dvajset,« je povedala radovednim novinarjem.

Izšla je iz številčno velike družine, v kateri je bilo kar enajst otrok. Po njenih lastnih besedah je imela zelo srečno otroštvo, čeprav so včasih jedli ovsen močnik za zajtrk, kosilo in večerjo. Prve njene tekme so bile v teku v vrečah; tedaj je bila stara sedem let. Tekmovala je v teku tudi kot dijakinja, kot študentka na koledžu.

Študija zaradi denarnih težav ni končala, prišla pa je v roke trenerju Bobu Kerseeju, ki je obrusil njene naravne sposobnosti s tekaško tehniko in naredil iz nje prvovrstno atletinjo, ki bo, kot trdijo poznavalci, odnesla z letošnjih poletnih olimpijskih iger dve zlati medalji.

Gasilci z neba

Letalo Canadair CL - 215 nadomesti 300 gasilcev

O dolgem vročem poletju sanjajo turistični delavci vzdolž sredozemske obale od Gibraltarja pa do Bospora. Takih sanj pa ne delijo z njimi tisti, ki morajo skrbeti za nadzor, preprečevanje in gašenje požarov na tem področju. Žanje je tako poletje prava mora. Izsušeno grmičje, gozdovi brez trohice vlage se ob najmanjši iskrici vnamejo in v trenutku razrasejo v pravi pekel, ki ga veter hitro širi naprej. Uničenje je popolno. V ognju izginjajo gozdovi, travne površine, ne ustavijo ga naselja, ceste, avtomobili, ljudje. Na pogorišču ostane uničena tudi vrhnja, rodovitna plast zemlje, ki je v Sredozemlju tako dragocena. Že prvo večje deževje jo lahko izplakne v reko ali morje.

Tudi letos prihajajo poročila o silnih požarih na severnoameriški celini, ki se širijo tja do Aljaske, o požarih v južnem delu Italije, in s strahom pričakujemo, kdaj bodo prišla prva poročila o požarih v naši Dalmaciji. Razmere za to so letos naravnost idealne.

Od silnih požarov pred nekaj leti, ki so divjali na Kitajskem in v Franciji, pa se je človek že marsikaj naučil. Predvsem tega, da se ognjenemu divjanju, ki mu pomaga še močan veter, skoraj ni moč upreti z zemlje. Edini način za uspešno kontrolo in gašenje je poseg iz zraka. V ta namen so nekatere države, zlasti ZDA, Kanada, in Avstralija, v Evropi pa predvsem Francija, močno okrepile zračne nadzorne in gasilne službe. V pripravljenosti imajo večje število gasilnih letal, med katerimi zavzema častno mesto canadair CL-215.

Ob sredozemski francoski obali je več baz za gašenje gozdnih požarov. Leta 1986 so piloti doživeli svoj ognjeni krst, in to pred očmi številnih kopalcev in turistov v znanih letoviščih.

V neposredni bližini kopališč so se spuščala na morsko gladino velika dvomotorna letala, drsela po vodni površini, polnila svoje vodne rezervoarje in se z oglušujočim rohnenjem zopet dvigala pod nebo ter izginjala za bližnjim hribovjem, kjer se je dvigal dim. Požar je divjal v neposredni bližini in piloti niso mogli pokazati razumevanja za mir in počitek razvajenih turistov, požar je preveč resna stvar.

Letala, ki so jih videli turisti, so za sedaj najbolj učinkovit pripomoček za gašenje gozdnih požarov, zlasti tam, kjer je v bližini kak večji vodni bazen, večje jezero, reka ali morje. Letalo canadair CL-215 je kot nalašč za take razmere. Res da mu dva propelerska motorja ne omogočata večje hitrosti kot 280 km na uro, zato pa z vodne površine v nekaj sekundah napolni tanke in opravi delo 300 gasilcev in v veliko krajšem času. Vodo lahko spušča nad ogenj tudi z višine borih 30 metrov ob hitrosti 180 km na uro. Eskadrilja takih letal lahko strne zelo učinkovito verigo, ki je najbolj udarna takrat, kadar požar ni oddaljen od vodnega vira več kot 37 km. Za doseganje boljših rezultatov pri gašenju uporabljajo tudi razne dodatke,

T. J.

Vir: Ill. vetenskap

svet v številkah 17

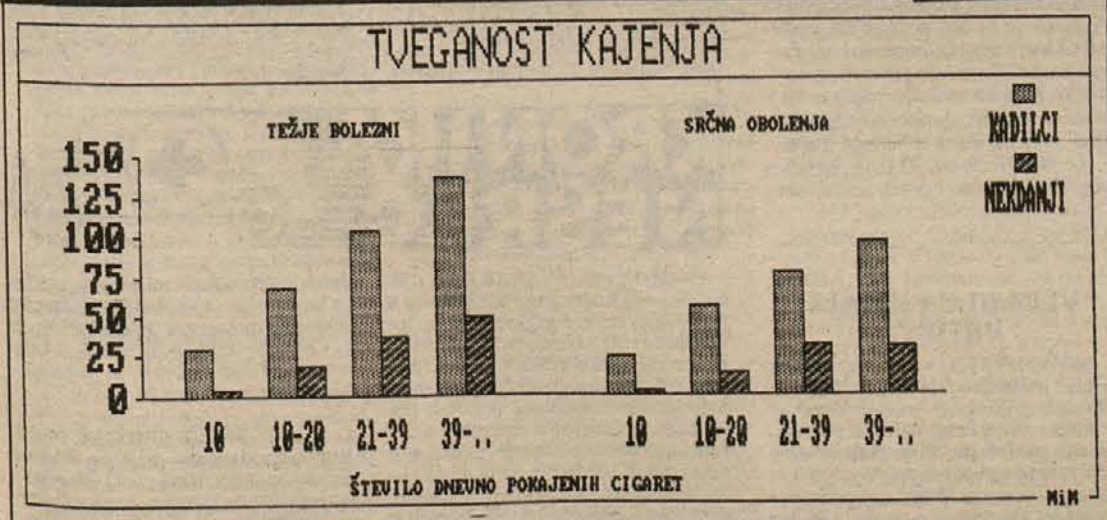

TOBAK KRAJŠA ŽIVLJENJE — Podatki, ki so jih zbrali v ameriškem centru za kontrolo bolezni o škodljivosti kajenja, so prav zgovorni. Izračunali so odstotek tveganosti prezgodnje smrti zaradi različnih bolezni, od pljučnega raka do srčnožilnih obolenj, pri kadilcih in nekdanjih kadilcih v primerjavi z nekadilci. Na grafu je ta tveganost lepo razvidna iz višine posameznih stolpcev. Tveganost se seveda veča s številom dnevno pokajenih cigaret. Pri hudih kadilcih, ki pokade dve ali več kot dve škatlici cigaret dnevno, je stopnja rizika izjemno visoko, presenetljivo pa je, da je opazno visoka tudi pri nekdanjih kadilcih. Tobak torej škoduje še tudi potem, ko se mu kadilec odreče in premaga nikotinsko zasvojenost. Posebej je prikazana tveganost za vse težje bolezni skupaj in posebej samo za srčna obolenja.

Lojze Cestnik: MOČ USODE 1

Tisto leto se je zima kmalu poslovila. Zaveli so topli južni vetrovi in narava se je kmalu odela z nežnim zelenjem, s tisočerimi cvetovi, zapeli so krilati pevci in sonce je toplo zasijalo izpod globokega, sinjega neba. Vse se je prebudilo, oživelo, polja, gozdovi, travniki, reka, potoki. Zadrhtelo je v brstenju življenja. Pomlad, čas ljubezni! Tudi v Zagrebu, kjer sem bil takrat v štabu Četrte armade telefonist, se je razcvetela pomlad.

In tisto lepo pomlad sva se z Baruško prvič srečala. Takoj je naredila name močan vtis, ki se je potem ,ko sem zvedel za njeno življenjsko zgodbo, še poglobil.

Baruška je bila doma iz zelenega Zagorja. Kot najstnica je izgubila očeta in sama se je morala prebijati skozi življenje. Nič ji ni bilo prizanesenega in nič podarjenega. S pridnostjo in sposobnostjo svojih rok se je uveljavljala. In to jo je oblikovalo v zrelo žensko trdnega značaja in prisrčne pristnosti. Tudi za svoj videz je poskrbela, ne da bi pri tem izgubila naravnost in skromnost.

V nedeljo popoldan je bilo, ko smo se zbrali na zabavi v gostilni Kod malog Jožeka. Pri omizju nasproti mene je med svojimi prijatelji sedela ona, Baruška, sijoča v svoji brhki lepoti. Najini pogledi so se večkrat srečali. Vsakič je povesila svoje temne oči, da so jih goste trepalnice ljubko zasenčile, pa jih potem s sramežljivim nasmeškom na licu spet uprla vame. Čutil sem, da ni ostala ravnodušna do mene, kot tudi jaz nisem do nje. Prevzela me je in vznemirila. Srednje visoka vitka postava, a žensko polna, me je pritegnila s prvinsko strastjo.

Med plesom mi je obljubila, da jo lahko pospremim domov, vendar samo do vhodnih vrat. Bil sem prijetno in nekoliko tudi neprijetno presenečen, ker je tako hitro pristala. Jaz sem ostal bolj boječ. Na poti sem jo boječe vprašal, če se bova še kaj videla. Nekaj časa je molčala, potem pa mi je povedala svojo telefonsko številko, češ naj jo pokličem, pa se bova domenila, kako in kaj. S stiskom roke sva si zaželela lahko noč.

Najina nadaljnja srečanja so potekala v parku Taškanec na Rokovem perivoju.

POTA IN STRANPOTA

§

dežurni poročajo

GOREL AVTOMOBIL — Peter Berus iz Židnje vasi se je 28. julija ob 5.50 peljal z osebnim avtom skozi Novo mesto in pri križišču blizu Ljubljanske banke zaslišal glasove mimoidočih, da mu gori avtomobil. Urno je ustavil, pri gašenju pa so mu priskočili na pomoč uslužbenci Ljubljanske banke in Zavarovalne skupnosti Triglav. Škode je za 50 tisočakov.

IZZIVAL K PRETEPU — Novomeški miličniki so v ponedeljek, 1. avgusta, ob 2. uri pridržali do iztreznitve 34-letnega Ignaca Brajdiča iz romskega naselja Žabjek. Možakar je na veselici v Dolenjih Kamencah prisotne izzival k pretepu, zmenil pa se ni niti za opozorilo miličnikov, ki so ga napotili domov.

VLOM V VIKEND — V noči na 31. julij je nekdo vlomil v zidanici na Prapreški gori pri Žužemberku, last Dušana Jarca iz Trebnjega in Vere Boc iz Ljubljane. Neznanec je v obeh primerih razbil okenska stekla in polkna ter se v zidanicah do sitega najedel in napil. Skupne škode je za okoli 220 tisočakov.

PRETEPAL ŽENO — Trebanjski miličniki so 30. julija okoli 3. ure pridržali do iztreznitve 46-letnega Alojza Modica s Trebelnega. Možakar je že dalj časa hodil vinjen domov in pretepal ženo ter otroke. Tako je bilo tudi ta večer, ko se je spravil nad ženo, jo pretepal in ji grozil.

S TRDIM PREDMETOM V BRADO — 29. julija zvečer se je 22-letni Franc Bašelj iz Šmarjeških Toplic s prijatelji zadrževal na Hudem, nekaj po 20. uri pa je med njim in tremi Romi, ki so prišli mimo, prišlo do prepira. Eden od Romov je zatem Bašluja s trdim predmetom treščil v brado in mu jo zlomil. Po pomoči nudeni, v novomeški bolnici, so Bašluja prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

HLOD PADEL NA DELAVCA

KRŠKO — V tovarni TCP Djuro Salaj v Krškem je 46-letni Franc Savnik 27. julija okoli 17.40 z mobilnim dvigalom dovažal hlodovino do žage. Med opravilom je dvigalo za hip ustavil in izstopil, prav takrat pa je strojnik pognal žago. Nesreča je hotela, da je iz višine 2,8 metra na Savnika padel hlod in ga huje poškodoval. Zdravi se v ljubljanskem Kliničnem centru.

So gradnjo izsilile grožnje?

Vložena obtožnica zoper udeležence v novomeški gradbeni aferi, ki se je pričela s sestankom na kandijskem vrtu — »Če Pionir ne bi pristal na ponujeno ceno, bi bil v prihodnosti ob nekatera naročila«

LJUBLJANA, NOVO MESTO — Po več kot leto dni trajajoči negotovosti in dvomih je sedaj vendarle jasno: udeleženci razvpite novomeške gradbene afere bodo morali sesti na zatožno klop sodišča, ne ve se le, katerega: ali novomeškega, ljubljanskega ali nemara celo kakšnega drugega. Te dni je namreč namestnica temeljnega javnega tožilca iz Ljubljane Jožica Boljte-Brus na novomeško sodišče naslovila kar 37 tipkanih strani dolgo obtožnico zoper 56-letnega Mihaela Jalovca, direktorja Pionirjevega tozda Gradbeni sektor, 39-letnega Jožeta Preskarja, zaposlenega prav tako pri Pioniriju, 40-letnega Božidarja Zajca, bivšega direktorja novomeške Iskre-Tenel, 38-letnega Boštjana Kovačiča, bivšega predsednika SO Novo mesto, 54-letnega Štefana Ščapa, prav tako iz novomeške Iskre, ter 52-letnega Roberta Zupančiča, 28-letnega Jožeta Udovča in 36-letnega Antona Graberskega (vsi zaposleni v novomeškem Pionirju). In česa obtožnica bremeni osmerico? Jalovec je obtožen grabeža, zlorabe položaja ter ponareditve ali uničenja poslovnih listin; prav tako je teh kaznivih dejanj obtožen Jože Preskar; Zajc in Kovačič bosta morala na zatožno klop zaradi očitanega napeljevanja h grabežu, enako tudi Štefan Ščap, medtem ko je Zupančič obtožen nevestnega gospodarjenja, Udovč zlorabe položaja in Graberski ponareditve ali uničenja poslovnih listin.

Pravzaprav je od časov, ko so bili časopisi polni novic o dogajanjih v Novem mestu, gradnji zasebnih stanovanjskih hiš Zajcu in Kovačiču, vloženi kazenski ovadbi novomeških kriminalistov in ugotovitvah celjskega sodnega izvedenca inž. Dušana Maligoja, moč zapisati le malo novega. Ljubljanska tožilka je namreč, potem ko so ji s sklepom višjega tožilstva dodelili zajeten spis, s katerim se je že nekaj časa predtem temeljito ukvarjal njen novomeški kolega Niko Bricelj, domala v celoti pritegnila ugotovitvam, do katerih so prišli uslužbenci novomeške UNZ. Po vsestranskem tehtanju se je tožilka odločila, da izvedenskega mnenja iz celjskega Razvojnega centra ni moč jemati kot objektivno, saj je v njem vrsta spornih in nerazčiščenih postavk, pa najsi gre za količine uporabljenega materiala ali cene, zato se je pri sestavi obtožnice in izračunu protipravno pridobljene premoženjske koristi v celoti oprla na docela verodostojno gradbeno knjigo ter Pionirjev izračun opravljenih del. Tožilka je na podlagi tega prišla do izračuna, da je vrednost opravljenih del na posamezni stanovanjski hiši na dan, ko sta Zajc in Kovačič s Pionirjem podpisala pogodbo o gradnji, znašala 19,072.157 din. To pomeni, da sta Zajc in Kovačič ob upoštevanju plačila dogovorjene cene 5 milijonov din za hišo in nato še plačila nekaterih dodatno naročenih del v znesku 1,527.056 din pridobila vsak po 12,545.140 din protipravno pridobljene premoženjske koristi.

Verjetno ni potrebno posebej zapisati, da so vsi obtoženi med preiskavo svoj delež krivde zanikali, čeprav so prav nekatere njihove izjave tiste, ki v dobršni meri potrjujejo navedbe obtožnice. Sicer pa pomeni uradni začetek tako imenovane novomeške gradbene afere 31. julij 1986, ko so se na vrtu hotela Kandija dobili Božidar Zajc, Boštjan Kovačič, Mihael Jalovec, Jože Preskar in Štefan Ščap. Kot je v preiskavi pojasnil slednji, ga je približno 15 dni pred omenjenim sestankom poklical k sebi njegov direktor Zajc, ga obvestil, da namerava graditi družinsko stanovanjsko hišo in ga tudi poprosil, naj prevzame nadzorstvo nad gradnjo. Pri tem mu je izročil projekt z veljavnim gradbenim dovoljenjem, omenil pa mu tudi, da bo poleg njega zidal še Kovačič in da bodo dela tekla vzporedno. Ščap je zato navezal stike z direktorjem Pionirjevega tozda Gradbeni sektor, Mihaelom Jalovcem, vse podrobnosti pa so prepustili sestanku v Kandiji. Kot je v svojem obširnem zagovoru pojasnil Mihael Jalovec, je na ceno 5 milijonov dinarjev pristal, ker so nanj posredno pritiskali Zajc, Kovačič in Ščap, vendar je po tihem le računal, da kakšna posebej velika škoda za Pionir s tem ne bo nastala. Da želita Zajc in Kovačič graditi hiši, je vedel že pred sestankom na Kandijskem vrtu, saj ga je o tem obvestil Ščap, ko mu je naročil, naj pripravi izvleček potrebnega materiala s cenami. Slednjega je naredil Preskar in skupaj sta nato odšla na dogovorjeni sestanek z Zajcem, Kovačičem in Ščapom. Zanimiv je ob tem tisti del Jalovčevega zagovora, v katerem pojasnjuje nadaljnja dogajanja v Kandiji. Ko sta s Preskarjem ostali trojici ob mizi pojasnila, da je naračunane vrednosti materiala v eni stanovanjski hiši za 360 starih milijonov in da je k temu potrebno prišteti še delo, kar vse naj bi vsoto povišalo na še zmeraj več kot skromnih 530 do 600 starih milijonov, so Zajc, Kovačič in Ščap planili, rekoč, da se pogovarjajo le o znesku 5 milijonov dinarjev, sicer iz kupčije ne bo nič. Ne naključno je beseda ob tem nanesla na Iskrine investicije, zamudo Pionirja pri delih za Iskro na Cikavi, izgradnjo avtoceste, s čimer so mu, kot je povedal Jalovec, vzbudili občutek, »da ne bo dobro, če odkloni ponujeno vsoto 5 milijonov dinarjev«. Med večurnim pogovorom je bilo Jalovcu in Preskarju jasno predočeno tudi — tako vsaj pravi obtožnica — da se bodo v primeru uspešno sklenjenega dogovora (ta pa je bil seveda cena 5 milijonov dinarjev za gradnjo ene stanovanjske hiše do 3. gradbene faze z nekaterimi dodatnimi deli — op. p.) strpno pogovarjali o penalih zaradi Pionirjeve zamude pri gradnji na Cikavi. Preskar in Jalovec naj bi na podlagi vsega tega spoznala, da ne za poslovno sodelovanje Pionirja z Iskro, kot tudi ne za prihodnja naročila del Pionirja v Novem mestu (avtocesta) ne bi bilo dobro, če posel odklonita. Vse ostalo je bolj ali manj znano, tudi to, da so bili dogovorjenemu znesku 5 milijonov dinarjev prirejeni vsi ostali podatki o poteku gradnje obeh hiš. Tako je, denimo, Anton Graberski kot vodja gradbišč v papirje zavestno vnašal manjše količine porabljenega materiala in manj opravljenega dela. Nekaj primerov: za Zajčevo hišo je navedel, da je bilo opravljenih zemeljskih del za 202.668 din, čeprav je bil dejanski znesek 1,002.755 din, nadalje je navedel, da je vrednost betonskih in armiranobetonskih del 1.547.976 din, čeprav je bilo del dejansko za 3,196.061 din, velik razkorak je bil pri opravljenih zidarskih delih. Graberski je napisal, da je bila njihova vrednost na Zajčevi hiši 1,211.275 din, čeprav je dejansko šlo za šestkrat večji znesek (7,724.466 din).

• Kot smo na kratko že poročali, je bil zahtevek ljubljanske tožilke Jožice Boljte-Brus za dopolnitev preiskave z novim izvedenskim mnenjem v Novem mestu zavrnjen, zato bo na vse nejasnosti in očitke o neobjektivnosti izračunov Razvojnega centra iz Celja morala odgovoriti glavna obravnava. Tudi za ceno nove izvedenske analize.

Veliko tega je še moč našteti, vsi navedeni dokazi pa po mnenju ljubljanske tožilke dajejo dovolj osnov, da se omenjena osmerica znajde pred sodiščem. Pred katerim, bo odločilo Višje sodišče v Ljubjani. Kajti kot je v ponedeljek povedal predsednik novomeškega temeljnega sodišča Janez Gartnar, so prejeto obtožnico že poslali nazaj v Ljubljano s pripombo, naj za sojenje določijo drugo sodišče, da ne bo spet govor o morebitni pristranosti in podleganju pritiskom in raznim vplivom, za katerimi naj bi se skrival nič več in nič manj kot politični obračun v Novem mestu.

BOJAN BUDJA

Družina umrla v razbitinah

V hudi prometni nezgodi pri Prilipah v četrtek ponoči ugasnila štiri življenja — Zaradi utrujenosti v levo

PRILIPE — V četrtek, 28. julija ob 01.45, se je na magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom pri vasi Prilipe dogodila huda prometna nesreča, s katero se je pričela rekordna krvava bera dolenjskih cest prejšnjega tedna. V hudem trčenju, ki mu je botrovala utrujenost, so v razbitinah osebnega avtomobila ugasnila življenja štiričlanske družine naših rojakov, sicer kanadskih državljanov, ki so prišli na obisk v Jugoslavijo.

18-letni Ilija-Glen Golubović se je z osebnim avtomobilom, ki so si ga dan poprej sposodili v Frankfurtu, peljal tistega dne v domovino, utrujenost pa je bila kriva, da je pri Prilipah prišlo do tragičnega dogodka. Ilija je namreč na ravnem delu ceste, na katerem je vrisana bela prekinjena črta, zapeljal na levi prometni pas, po katerem je v tistem trenutku pripeljal naspoti voznik tovornega avtomobila, 20-letni Aleš Koprivnik iz Cerkelj. Silovitega trčenja ni bilo moč preprečiti, osebni avtomobil je pri tem odbilo preko desne travnate bankine po tri metre visokem nasipu, medtem ko je tovornjak, ki je bil naložen s sadjem, odbilo na travnik. Posledice so bile strašne: voznik Ilija Golubović, 15-letna Liz Golubović in 37-letna Marica Golubović so bili mrtvi na kraju nesreče, medtem ko je v brežiški bolnišnici ranam podlegel 46-letni Zdravko Golubović, poškodovan pa je bil voznik tovornjaka Aleš Koprivnik. Vse do 6.40 je bil promet na dolenjski magistrali zaprt in je potekal po obvoznici, materialno škodo na vozilih in uničenem tovoru pa so ocenili na blizu 70 milijonov dinarjev. Ob tem velja dodati še, da je izpadli tovor poškodoval tudi avtomobil Zoltana Nadja, zdomca iz Palilule, ki je vozil za tovornjakom.

VOZNICA PODLEGLA POŠKODBAM

BREŽICE — Po lokalni cesti iz Globokega proti Brežicam se je minuli petek, 29. julija, ob 19. uri peljala z osebnim avtomobilom 61-letna Borka Zajc iz Brežic. Na križišču s Titovo cesto ni upoštevala stop znaka in izsilila prednost avtomobilistu Branku Šetincu iz Brezine. Prišlo je do močnega trčenja, v katerem se je Zajčeva hudo ranila in je 31. julija v zagrebški bolnišnici poškodbam podlegla.

OTROCI ZANETILI POŽAR

DEDNA VAS — 25. julija dopoldne je prišlo na gospodarskem poslopju Slavice Kostanjšek v Dedni vasi do požara, ki je povzročil za 3 milijone din škode. Z ognjem so ob pomoči vaščanov opravili gasilci iz Pišec, Globokega in Bizeljskega, požar pa je verjetno zanetila otroška igra z vžigalicami.

ASFALTIRANI MOSTOVI

OSILNICA — Pred kratkim so delavci Cestnega podjetja Novo mesto asfaltirali mostove in dostope do njih na odseku ceste Mirtoviči—Osilnica—Zamost. Sicer pa je bila ta cesta asfaltirana lani. Nekateri odseki skozi naselja (na primer Ribjek) pa so bili asfaltirani že prej in zdaj asfalt že razpada.

OSUMLJEN ŠTEVILNH VLOMOV

BOŠTANJ — Neznani vlomilec, ki je dalj časa obiskoval zidanice, vikende in hiše na območju Boštanja, Sevnice in Krmelja, je naposled za zapahi. 23. julija so namreč sevniški miličniki prijeli 34-letnega Antona Solceta, za katerega je preiskovalni sodnik že odredil pripor. Po doslej zbranih podatkih naj bi bil vlomil v zidanico Alojza Androjne, Albina Novšaka in Antona Šerbca v Apneniku, v zidanico in počitniško prikolico Maksa Petelinca v Jablanici, v hišo Pavleta Lesjaka v Mladetičih pri Krmelju, počitniški dom Aero celuloze iz Medvod na Pokljuki, bržkone pa ima na vesti še več podobnih dejanj. Preiskava o tem teče.

POSTANITE ČLAN AVTO-MOTO DRUŠTVA!

ČRNOMELJ — Članstvo v Avtomoto društvu Bela krajina močno upada. Konec preteklega leta je imelo društvo 1.106 članov, sedaj pa le še 725. Pri AMD pravijo, da je razlogov za to gotovo več, za pravi vzrok pa bi lahko točno vedeli, če bi naredili anketo med bivšimi člani. Zato je AMD poslalo po Beli krajini kar 2.500 vabil morebitnim članom društva, v katerih poudarja, da imajo člani AMD vrsto ugodnosti. Omogočajo jim brezplačni prevoz poškodovanega vozila, 10-odst. popust pri kasko zavarovanju, usluge službe Pomoč—informacije, kreditno pismo za potovanje v tujino, Motorevijo in še kaj.

S topim delom sekire umoril ženo

Tragedija v hiši Rehbergerjevih v Turopolju

ŠENTJERNEJ — 26. julija, nekaj po deveti uri, se je na oddelku milice v Šentjerneju oglasil 52-letni Tomaž Rehberger iz Turopolja 29 pri Šentjerneju. Možakar je miličnikom povedal, da je tisto jutro s sekiro večkrat udaril svojo 41-letno ženo Martino.

Med Rehbergejevima že nekaj zadnjih dni ni bilo vse v redu, zakonca sta se prepirala, vzrok pa je bila ljubosumnost. Tega jutra je Tomaž odšel v kurilnico in tam pobral sekiro, s katero se je nato vrnil v otroško sobo, kjer je spala žena Martina. Tam jo je s topim delom sekire trikrat udaril po glavi, po dejanju pa je stanovanje zaklenil in odšel na oddelek milice. Martino so nemudoma prepeljali v novomeško bolnišnico, vendar zanjo ni bilo več rešitve, okoli 12.20 je hudim poškodbam podlegla. Preiskovalni sodnik novomeškega temeljnega sodišča je zoper Rehbergerja odredil pripor.

PADLA Z MOTORJEM

GORNJI LENART — 29. julija okoli 18. ure sta se po lokalni cesti med Vrbino in Gornjim Lenartom na kolesu z motorjem peljala 16-letna Nataša H. iz G. Lenarta in 12-letna Bojana J. iz Ribnega. Nataša je vozila prehitro in po sredi ceste, zato je trčila v osebni avto Jožeta Gorenca iz G. Lenarta. Bojana se je pri padcu hudo ranila in se zdravi v brežiški bolnišnici.

OB TRAKTOR

TREBNJE — 28. julija okoli 17. ure se je 55-letni Stane Gabrijel iz Rodin s traktorjem pripeljal do mesnice na Rimski cesti v Trebnjem. Ko se je okoli 19.30 vrnil po vozilo, je opazil prazno parkirišče; s traktorjem se je odpeljal nekdo drug. Kdo, poizvedujejo miličniki. Gabrijel je zaradi tatvine vsaj začasno ob 5 milijonov dinarjev.

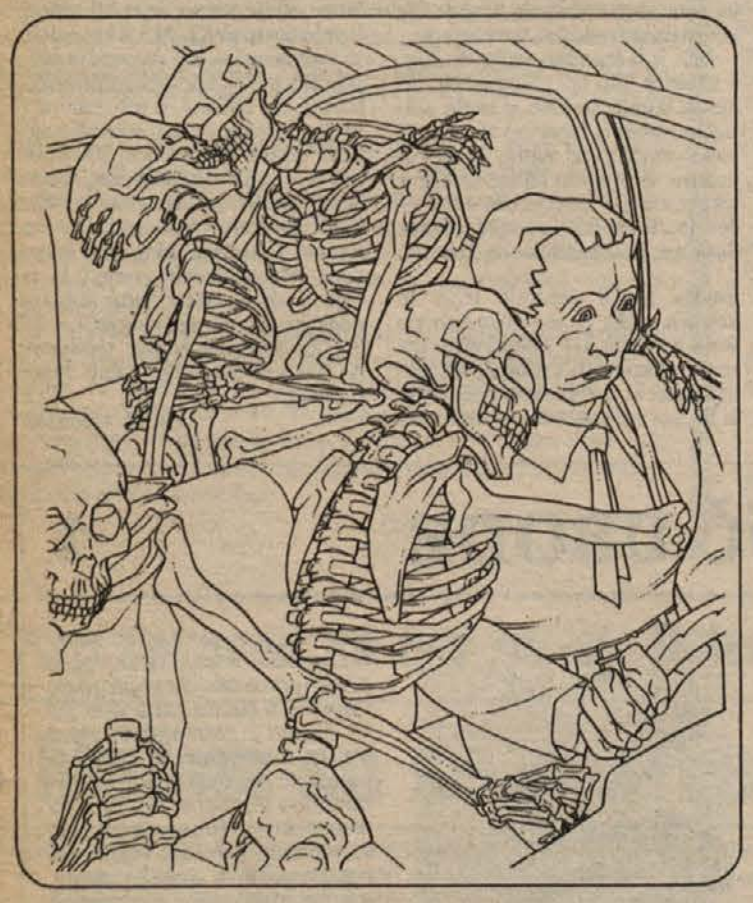

V sobi zalotila tatu

Preštevanje plena usodno za 15-letnega I. B.

LOKVE PRI ČRNOMLJU — Črnomaljski miličniki so bili 28. julija obveščeni o primeru velike tatvine, do katere je prišlo v hiši Latifa Muratovića na Lokvah pri Črnomlju.

51-letna Daniela Brezar je tiste dni, ker svojo hišo popravlja, živela pri zetu Muratoviću. Tam se je tiste dni v večernih urah oglasil 15-letni I. B. in se pri Muratoviću zadrževal vse do 23. ure. Dovolj časa je imel medtem, da je opazil precej polno denarnico Brezovarjeve. Po odhodu je zato počakal, da so vsi v hiši zaspali, nato pa je k oknu sobe, v kateri je spala Brezarjeva, prislonil lestev in po njej splezal v stanovanje. Iz žepa predpasnika je Brezarjevi vzel denarnico, v kateri je bilo kar 800 tisočakov gotovine. Mladenič je očitno hotel kar na licu mesta preveriti, kolikšen je njegov plen, kar pa je bilo usodno. Med preštevanjem denarja se je namreč Brezarjeva prebudila in pričela klicati na pomoč. I. B. je zato denar vrnil, zadržal pa je zase 170 tisočakov. Nato se je vrnil iz sobe po isti poti, po kateri je vanjo tudi prišel.

S prijateljevega pogreba v smrt

Vas Sela pri Dolenjskih Toplicah zavita v molk in žalost — V dveh nesrečah ugasnila štiri mlada življenja — Obakrat kriva prehitra vožnja

GRADIŠČE, RUMANJA VAS — Zagotovo doslej na Dolenjskem še ni bilo tako črnega konca tedna. Potem, ko na drugem mestu pišemo o moriji na dolenjski magistrali pri Prilipah, moramo pričeto zgodbo nadaljevati z dvema nič manj tragičnima nesrečama, ki sta samo s Sel pri Dolenjskih Toplicah pobrali tri mlada življenja.

V četrtek okoli 23. ure se je po lokalni cesti od Vavte vasi do Dolenjskih Toplic peljal z osebnim avtomobilom P 126 19-letni Sašo Avguštin iz Dobrovega, v vozilu pa je imel tudi 16-letnega sopotnika Boštjana Pustavrha s Sel pri Dolenjskih Toplicah. Zaradi prehitre vožnje je Avguština v dolgem in slabo preglednem desnem ovinku pri Gradišču zaneslo na levo stran ceste, po kateri je prav takrat s tovornjakom pripeljal 43-letni Niko Brodarič iz Novega mesta. Slednji se je sicer umikal, a silovitega čelnega trčenja ni mogel preprečiti. Osebnemu avtomobilu je dobesedno odtrgalo levo polovico s streho vred, vozilo pa je odbilo po 7 metrov visokem nasipu, da je obstalo ob drevesu. Voznik in sopotnik sta pri tem padla iz avta in obležala v potoku Sušica. Sašo Avguštin je hudim poškodbam podlegel na kraju nesreče, medtem ko je Pustavrh umrl kmalu po prevozu v novomeško bolnišnico. Laže ranjen je bil v nezgodi tudi Brodaričev sopotnik, 42-letni Mirko Kuzma iz Novega mesta.

Le dva dni zatem, 30. julija, pa se je s pogreba v pravkar opisani nesreči umrlega prijatelja vračal 22-letni Jože Erjavec s Sel pri Dolenjskih Toplicah. 22.30 je bilo ura, ko se je z avtomobilom R-5 peljal po lokalni cesti iz Straže proti Dolenjskim Toplicam, v avtomobilu pa so bili še 22-letni Božidar Tomažin, prav tako s Sel pri Dolenjskih Toplicah, 31-letni Franc Avguštin iz Podturna in 18-letni Anton Tomšič s Sel. V dvojnem ovinku v Rumanji vasi je zaradi prevelike hitrosti Erjavca ob sekanju ceste zaneslo na levo travnato bankino, po njej je nato vozil še kakšnih 40 metrov in naposled trčil v drevo, od koder je vozilo odbilo ob rob ceste. V silovitem trčenju sta bila voznik Erjavec in sopotnik Tomažin na mestu mrtva, Avguštin in Tomšič pa sta bila hudo poškodovana. Oba so prepeljali v novomeško bolnišnico na zdravljenje. Nesmiselno je ob takšnih tragedijah omenjati materialno škodo, vendar dodajmo, da je te bilo v vsaki nesreči za 15 milijonov dinarjev.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• 40-letni Marjan Švajger iz Črnomlja se je namenil dopust preživeti ob domači Kolpi in je tudi v ta namen pri Fučkovcih postavil svojo počitniško prikolico. Naključje pa je hotelo, da se je za dopust v taisti prikolici odločil še nekdo. Kdo, skušajo sedaj ugotoviti miličniki, kajti neznanec je mimogrede odnesel s seboj še dva kuhinjska in lovski nož, nekaj krožnikov, žganja, soka, rdeče pese in kruha.

• Za poletni dopust se je dokaj solidno založil tudi nepridiprav, ki je v drugi polovici julija obiskal vikend Ljubljančana Draga Babiča v Križu. S seboj je odnesel kopalke, fen za sušenje las, električni brivski aparat, moško srajco in nekaj cigaret.

• Vse kaže, da se nekdo pripravlja na odprtje samostojne obrti za ogrevalno in toplovodno napeljavo. V te namene si je že nabral nekaj osnovnih sredstev. Tako je iz delovišča v novi hali tovarne zdravil Krka zmaknil dva reducirna ventila s pištolo in dva gorilca za obločno varjenje, vse last zasebnega obrtnika Draga Trebca iz Ljubljane, ter nekaj orodja, last ljubljanske IMP. Škoda je preko milijon dinarjev.

VLOMILCA KMALU PRIJETA

NOVO MESTO — 26. julija nekaj čez polnoč je Marija Mežnaršič iz Žabje vasi obvestila miličnike, da je neznanec vlomil v prostore KZ v Žabji vasi in da prav takrat teče proti mestu. Možje postave so bili urni in so po zaslugi prijave storilca prijeli; šlo je za 21-letnega Matevža M. iz Novega mesta, za katerega se je izkazalo, da ima na vesti še nekaj dejanj, med drugim je s pomočniki vlomil tudi v Hadlovo vilo. Isto noč ob 22.50 pa je Silvestra Ajdišek, vratarica internega oddelka bolnišnice, obvestila miličnike, da nekdo vlamlja v kiosk na Šmihelski cesti. Tudi tokrat so bili možje postave uspešni in so prijeli 38-letnega Franca T. iz Novega mesta.

KRONIKA NESREČ

PREHITEVAL V ŠKARJE — 38-letni Simeon Krstev iz okolice Strumice se je 30. julija ob 4.15 peljal z osebnim avtomobilom iz Ljubljane proti Zagrebu. V Beli cerkvi je pričel prehitevati vozilo pred seboj, ko sta mu nasproti eden za drugim z osebnima avtomobiloma pripeljala 33-letni Džuro Labuhar iz Križevcev in 35-letni Ivica Bočar iz Županje. Slednji se je sicer umikal, vendar sta vozili navzlic temu bočno trčili, nato pa je Krstev še silovito treščil v Labuharjevo vozilo. Slednji in sopotnica, 7-letna hčerka Lavdija, sta bila hudo ranjena, Krstev in 11-letna Valentina Hrandek pa laže. Vsi se zdravijo v novomeški bolnišnici, materialne škode pa je za 20 milijonov dinarjev.

IZSILIL PREDNOST — 27. julija ob 8.30 se je 54-letni Jožef Matko iz Črnomlja peljal z osebnim avtom proti križišču Kolodvorske ulice in ulice Pod lipo. Tam je, ko je zavijal v levo, izsilil prednost pred 69-letnim motoristom Jožefom Petricem iz Črnomlja. Prišlo je do trčenja, v katerem se je Petric ranil in so ga prepeljali v novomeško bolnišnico.

Z AVTOM ČEZ BRESKVE — 19-letni zahodnonemški državljan Richard Friedel se je 28. julija ob 02.50 peljal z osebnim avtomobilom po magistralni cesti skozi Prilipe, kjer se je malo prej pripetila prometna nezgoda in je bilo po cesti razsutih več lesenih zabojev z breskvami. Friedel zaradi prevelike hitrosti ni utegnil pravi čas ustaviti svoje vozilo, pač pa je zapeljal preko razsutega tovora in silovito trčil v betonsko ograjo podvoza. Voznik se je v nezgodi hudo poškodoval, materialne škode pa je za 3 milijone dinarjev.

Na startu šestnajst prvakov

14. avgusta na Stadionu Matije Gubca v Krškem doslej največja speedway prireditev pri nas — Za pokal evropskih državnih zmagovalcev

KRŠKO — Za organizatorje doslej v Jugoslaviji največje speedway prireditve, tekmovanja državnih prvakov šestnajstih evropskih držav za spominski pokal Johnniea Hoskinsa, ki bo 14. avgusta na Stadionu Matije Gubca v Krškem, so že napočili dnevi odštevanja. Krčani se na prireditev že dovolj dolgo in temeljito pripravljajo — to je navsezadnje potrdila tudi četrtkova večerna tiskovna konferenca, ki jo je vodil predsednik častnega odbora Miran Potrč, predsednik skupščine SRS — kajti s tem dogodkom želijo počastiti tudi 40-letnico AMD Krško in tri desetletja speedwaya v tem kraju.

Najbolj zanimivo ob vsem tem je nemara, da je pobuda za ustanovitev tovrstnega tekmovanja prišla prav iz vrst krških športnih delavcev in leta 1985 je mednarodna motociklistična organizacija FIM idejo tudi sprejela. Tega leta je krško AMD priglasilo tudi svojo kandidaturo za organizacijo ene od prihodnjih dirk, lanskega avgusta pa je prišlo tako težko pričakovano obvestilo jugoslovanske AMZ, da je letošnja tekma zaupana Krškemu. Prvo tekmovanje evropskih prvakov v speedwayu je bilo tako predlani v čeških Pardubicah, lani so najboljši speedwayisti stare celine tekmovali v madžarskem Miškolcu, za Krškim pa so v prihodnjem letu na vrsti Avstrijci. Dodajmo ob tem, da se je lani tekmovanje poimenovalo po očetu tega

• Krški Stadion Matije Gubca je za prireditev 14. avgusta doživel nekaj sprememb: zvišana je zaščitna ograja, razširjena tekmovalna steza in dopolnjene signalne naprave.

športa Johnnieu Hoskinsu, ki je speedway iz Avstralije leta 1928 preselil na evropska tla in v Angliji prvič predstavil tovrstno tekmovanje.

Krčanom in vsem, ki se bodo v nedeljo, 14. avgusta, od 15. ure naprej znašli na Stadionu Matije Gubca, se obeta zares vrhunska prireditev, kakršni na naših tleh zanesljivo zlepa ne bomo več priča. Na startu bodo državni prvaki v speedwayu iz Sovjetske zveze, Finske, Poljske, Nizozemske, Norveške, Madžarske, Velike Britanije, Danske, Zahodne Nemčije, Češkoslovaške, Bolgarije, Avstrije, Italije, Švedske in Jugoslavije. Med njimi omenimo le angleža Kelvina Tatuma pa predstavnika ČSSR Antonina Kaspera, Madžara Zlotana Adorjana, zahodnega Nemca Gerda Rissa pa Poljaka Romana Jankowskega, da ne naštevamo ostalih.

Pokrovitelj tekme je TCP Djuro Salaj iz Krškega, častni pa, kot smo že zapisali, skupščina SRS; pokrovitelja ima tudi sleherni predstavnik nastopajočih držav. Dodajmo ob tem, da so se v Krškem res temeljito pripravili na prireditev, ki ne bo sestavljena le iz sobotnega treninga — ta se bo pričel ob 14.30 uri — in nedeljske tekme, pač pa bo poskrbljeno še za veliko drugega. Tako bo v soboto, 13. avgusta, od 10. do 20. ure v vinski kleti krškega Agrokombinata kulinarična razstava aktiva kmečkih žena in degustacija vin, tega dne pa od 10. ure naprej na stadionu bogata gostinska ponudba, ki bo dosegla vrhunec po

• Na sporedu bo kar 20 voženj s po štirimi tekmovalci, posebna poslastica pa je prihranjena za konec. Dvanajst najboljših se bo prvič v uradni konkurenci na kakem tekmovanju pri nas pomerilo v dveh vožnjah s po šestimi dirkači, prvi trije iz obeh nastopov pa nato še v finalni vožnji, ki bo tudi za dva kroga daljša.

končanem treningu s prirditvijo »Krški poletni večer«, pečenjem vola na ražnju in nastopi narodno-zabavnih ansamblov. Prav tako bodo tega dne trgovine v Krškem odprte do poznega večera.

B. B.

POKROVITELJ SKUPŠČINA SRS — Četrtkove tiskovne konference v krškem hotelu Sremič se je udeležil tudi predstavnik pokrovitelja, predsednik skupščine SRS Miran Potrč, ki je med drugim dejal: »Veseli me, da je prav Krško, ki je zibelka našega speedwaya, dobilo priložnost organizirati takšno dirko. Zagotovo bom zraven tudi 14. avgusta, kajti za ta šport sem se navduševal že v Mariboru.« Ob Miranu Potrču (v sredini) sta še Edo Komočar, neutrudni predsednik AMD Krško (na posnetku levo) in Zoran Šoln (desno), predsednik SO Krško. (Foto: B. B.)

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 5. VIII.

15.55 — 00.00 TELETEKST
16.10 TEDNIK, ponovitev
17.25 POLETNA NOČ, ponovitev nadaljevank
18.35 OLIVER TWIST, 3. del nadaljevanke
19.05 RISANKA
19.30 DNEVNIK
19.59 ZRCALO TEDNA
20.20 CAGNEY IN LACEY, 6. del nanizanke
21.05 NA KRILIH VETRA: KRALJEVINA TONGA, 5. del dokumentarne serije
21.55 DNEVNIK
22.10 POLETNA NOČ

SUŽNJA ISAURA, 13. del nadaljevanke
INFORMATIVNA ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
0.00 PISMA MRTVEGA ČLOVEKA, sovjetski film
1.25 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

17.00 Balkansko mladinsko prvenstvo v plavanju — 18.30 Turizmu pomaga lastna glava — 18.50 Alpski večer 88 — 19.30 Dnevnik — 20.00 Narodna glasba — 20.50 Poročila — 20.55 Dokumentarna serija — 21.40 En avtor, en film — 22.00 Minuli dnevi (španski film)

TV ZAGREB

8.30 Kocka, kocka, kockica — 9.00 Orkester se oblači — 9.30 Medvedgrad — 10.00 Poletno dopoldne — 12.05 Poletno popoldne — 15.30 Poročila — 15.40 Zmagoslavje evropske civilizacije — 16.30 Risanke — 16.50 Program plus (ponovitev) — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV koledar — 19.30 Dnevnik — 20.00 Nezgodni center (nanizanka) — 20.55 »Varošarije« (zabavna serija) — 21.55 Dnevnik — 22.15 Po deseti (kulturni magazin) — 23.15 Informativna oddaja za goste iz tujine — 23.20 Program plus — 1.00 Poročila

SOBOTA, 6. VIII.

17.30 — 00.00 TELETEKST
17.45 VIDEO STRANI
18.00 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
18.05 RADOVEDNI TAČEK
18.15 MIŠKOLIN
18.25 POLETNA NOČ, ponovitev nadaljevanke
19.05 RISANKA
19.30 DNEVNIK
19.59 NAŠ UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3x3
20.30 VEČER Z AGATHO CHRISTIE: UMOR V TREH DEJANJIH, ameriški film
22.05 DNEVNIK
22.20 POLETNA NOČ

SUŠNJA ISAURA, 14. del nadaljevanke
INFORMATIVNA ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
ROŽNATA NANIZANKA, 6. del
1.20 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

15.25 Jugoslavija, dober dan — 15.55 Tamburaši (ponovitev 1. dela nadaljevanke) — 17.00 Nogomet Rad:CZ — 19.00 Dokumentarna oddaja ob dnevu rudarjev — 19.30 Dnevnik — 20.00 Glasbeni večer — 21.30 Poročila — 21.35 Napoved časa: Modrost in denar (3. del) — 22.05 Športna sobota — 22.25 Balkansko mladinsko prvenstvo v plavanju

TV ZAGREB

8.10 Glasbena oddaja — 8.40 Lolek in Bolek — 10.20 Program plus (ponovitev) — 12.00 Daljna obzorja (dok. serija) — 12.45 Atol Aldabra (dok. film) — 13.30 Velika nagrada (romunski mladinski film) — 15.10 Oda mladosti — 16.10 Narodna glasba — 16.40 Sedem TV dni — 17.25 Poročila — 17.30 TV koledar — 17.40 Dallas — 18.30 Prisrčno vaši — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Noč hrabrosti (ameriški film) — 21.40 Dnevnik — 21.55 Informativna oddaja za goste iz tujine — 22.00 Glasbena oddaja — 22.45 Igrani film — 00.15 Poročila

NEDELJA, 7. VIII.

9.05 — 13.15 — 16.15 — 23.20 TELETEKST
9.20 VIDEO STRANI
9.30 ŽIV ŽAV
10.20 OLIVER TWIST, ponovitev 3. dela nadaljevanke
10.50 CAGNEY IN LACEY, ponovitev nanizanke
11.35 ALPSKI VEČER, 7. oddaja
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 VIDEO STRANI
16.30 VIDEO STRANI
16.45 ŠEFI, 2. del ameriške nadaljevanke
17.35 KRI IZ SARKOFAGA, ameriški film
19.05 RISANKA
19.30 DNEVNIK
20.05 VEČERNI ZVONOVI, 1. del nadaljevanke TV Beograd
21.10 ZDRAVO
22.40 REPORTAŽA S PLAVANJA KAVELJC KORENINA
23.00 INFORMATIVNA ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
23.05 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

8.55 Poročila — 9.00 Danes za jutri in Žrtvovani (ameriški film) — 14.10 Formula 1 za VN Madžarske — 17.00 Balkansko mladinsko prvenstvo v plavanju — 18.30 Športno zabavno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.00 Po letu 2000 — 20.45 Mali koncert — 21.00 Poročila — 21.05 Rock glasbeniki otroci

PONEDELJEK, 8. VIII.

16.35 — 1.10 TELETEKST
16.50 VIDEO STRANI
17.05 NAŠ UTRIP, ponovitev
17.20 ZRCALO TEDNA, ponovitev
17.30 POLETNA NOČ, ponovitev nadaljevanke
18.15 RADOVEDNI TAČEK
18.35 MALA NADA, 9. del
19.05 RISANKA
19.30 DNEVNIK
20.05 JOE WILSON, 6., zadnji del nadaljevanke
20.55 GNEZDA KOŽOKRILCEV, nemški kratki film
21.45 DNEVNIK
22.00 POLETNA NOČ
SUŽNJA ISAURA, 15. del nadaljevanke
INFORM. ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
TUDI TAKŠNI SE RODIJO

DRUGA TV MREŽA

18.30 Beograjski TV program — 19.30 Dnevnik — 20.00 Svet danes — 20.45 Poročila — 20.50 Mali koncert — 21.10 Alternative 4 (poljska nadaljevanka) — 22.00 Revolucija, ki traja — 22.45 Pol ure z akademijo dramske umetnosti — 23.20 Kronika Dubrovniških poletnih prireditev

TOREK, 9. VIII.

17.05 — 0.55 TELETEKST
17.20 VIDEO STRANI
17.35 POLETNA NOČ, ponovitev nadaljevank
18.45 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
18.50 SREČANJE S SLIKARJEM
19.05 RISANKA
19.30 DNEVNIK
20.05 ŠPADIJER, NEKO ŽIVLJENJE, drama TV Novi Sad
21.50 DNEVNIK
22.05 POLETNA NOČ
SUŽNJA ISAURA, 16. del
INFORM. ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
NENAVADNE ZGODBE, 10. del
0.45 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

19.00 Druga godba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Jugoslovanske zborovske slovesnosti — 20.45 Žrebanje lota — 20.50 Zabavni torek — 22.20 Oddaja iz kulture

SREDA, 10. VIII.

16.10 — 1.05 TELETEKST
17.15 VIDEO STRANI
17.30 POLETNA NOČ, ponovitev nadaljevank
18.40 ZMAJČKOV ROJSTNI DAN, 1. del
18.55 MIŠKOLIN
19.05 RISANKA
19.30 DNEVNIK
20.05 NA RIVIERI, ameriški film
21.35 DNEVNIK
21.50 POLETNA NOČ
SUŽNJA ISAURA, 17. del nadaljevanke
INFORM. ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
KNJIGA ŠAL, 5. del
0.55 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

18.30 Beograjski TV program — 19.30 Dnevnik — 20.00 Svet na zaslonu — 20.40 Taborišče Ravensbrueck — 21.25 Umetniški večer

ČETRTEK, 11. VIII.

16.35 — 1.30 TELETEKST
17.10 VIDEO STRANI
17.25 POLETNA NOČ, ponovitev nadaljevank
18.35 ZA MANO, MULCI, 6. del
19.05 RISANKA
19.30 DNEVNIK
20.05 TEDNIK
21.10 PUSTA HIŠA, 5. del nadaljevanke
22.05 DNEVNIK
22.20 POLETNA NOČ

ZAHVALA

Zapustila nas je naša draga žena, mama, stara mama in tašča

MARIJA KLEPEC

iz Kočevja, Rožna ulica 3

Prisrčna hvala vsem, ki ste pokojni podarili toliko lepega cvetja, nam izrekli sožalje in jo spremili na zadnji poti. Hvala pevskemu zboru z Mirne in gospodu kaplanu za lepo opravljeni obred. Vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V tragični nesreči nas je zapustil naš dragi 28-letni sin, brat, nečak in bratranec

EDI PEČAVAR

iz Nestoplje vasi 1 pri Semiču

V najbolj žalostnem trenutku našega življenja so nam stali ob strani dobri sosedje, sorodniki, prijatelji in znanci. Vsem se najgloblje zahvaljujemo za nesebično pomoč. Posebna zahvala Vrščajevim in Malnaričevim, DO GOK Črnomelj, Dolenjki Črnomelj, mladinski organizaciji, gasilskemu društvu in SZDL Kot — Brezje. Hvala pevcem za ubrano petje ter župniku za lepo opravljeni obred ter vsem, ki so v tako velikem številu poslovili od našega dragega Edija, mu podarili cvetje in nas s sožalji in govori tolažili doma in pri odprtem grobu.

Žalujoči: vsi njegovi, tudi v Kaliforniji in Kanadi

Papež zmagal na Veliki nagradi Kranja

KRANJ — Letošnja že 21. kolesarska mednarodna dirka za Veliko nagrado Kranja je prinesla novomeškim kolesarjem velik uspeh. V izredno močni konkurenci preko 100 kolesarjev iz Avstrije, Zahodne Nemčije, Madžarske in Jugoslavije je člansko preizkušnjo dobil Sandi Papež, nič manj pa ne razveseljuje tudi 6. mesto vojaka Srečka Glivarja, ki je odlično formo potrdil že pred dnevi, ko je postal skupni zmagovalec dirke Po poteh Avnoja, katere so se udeležili vsi jugoslovanski reprezentanti.

Kranjski kolesarski dnevi so bili razdeljeni v dva dela. Sobota je minila v znaku osmega mednarodnega večernega kriterija na krožni, 600 metrov dolgi progi. Poglejmo dosežke dolenjskih kolesarjev. Pri pionirjih B je Krčan Grmšek zasedel 3. mesto, medtem ko je med pionirji A zmagal Krčan Gimpelj; pri starejših mladincih je Eržen (Krka) zasedel drugo, Metličan Puš pa 3. mesto. Kot že rečeno, je največ zanimanja veljalo nedeljski cestni dirki za 21. Veliko nagrado Kranja. Pri pionirjih A je zmagal Krčan Jordan, 2. je bil Gimpelj (Krka), med mlajšimi mladinci je bil Novomeščan Štangelj tretji, medtem ko je preizkušnjo starejših mladincev dobil Madžar Nagy, drugi pa je bil Eržen (Krka). Člani so se pomerili na 130 kilometrov dolgi progi, z veliko prednostjo kar minute in dveh sekund je prvi privozil v cilj Sandi Papež, za njim pa vsi ostali z jugoslovanskimi in avstrijskimi reprezentanti na čelu.

USPEŠNO PO KANADI

TORONTO — V soboto se je zaključila mednarodna etapna kolesarska dirka, na kateri je nastopilo 120 tekmovalcev iz sedmih držav, med njimi tudi Jugoslavije, katere barvo brani druga postava KD Krka. V skupnem seštevku je zmagal Avstralec Stewart, najboljši Novomeščan je Robič na 24. mestu, medtem ko je Božič zasedel 32. mesto. V nedeljo se je novomeško zastopstvo udeležilo še 37 kilometrov dolge kriterijske dirke v Torontu, na kateri je sodelovalo 130 kolesrjev iz 11 držav, Božič in Robič pa sta pristala med 20. in 30. mestom. Novomeški kolesarji se vračajo danes domov.

VELIK KRANJČEV USPEH

VELIKOVEC — Krčan Kranjec je minuli vikend dosegel še enega svojih velikih letošnjih uspehov: v skupnem seštevku 4 etape dolge mednarodne mladinske dirke v avstrijskem Velikovcu je namreč prepričljivo zmagal, medtem ko je bil Novomeščan Fink 12., Metličana Omerzel in Janjac pa 19. oziroma 29. Dodajmo, da je bil v prvi etapi Kranjec drugi, v naslednji etapi se je v kriterijski vožnji najbolje odrezal Fink s petim mestom, v vožnji na kronometer je bil Kranjec 5., Fink 12., Omerzel 20. in Janjac 31., medtem ko je bil v zadnji etapi Kranjec tretji, to pa mu je zadostovalo tudi za skupno zmago.

TURNIR V MALEM NOGOMETU

VINIČA PRI ŠMARJETI — NK Vinica pri Šmarjeti organizira v nedeljo, 14. avgusta, na igrišču pod Vrhom pri Škocjanu turnir v malem nogometu za prehodni organizatorjev pokal. Slednjega brani ekipa iz Krke. Najboljše ekipe čakajo pokali, prvouvrščeno pa še pečen odojek.

šport

NERAZDRUŽLJIVA PRIJATELJA — Vsako popoldne je Draga Lesa in Ikarja moč srečati na šentjernejskem hipodromu, na srečo tudi rezultati njunega trdnega dela niso izostali. Za konec uspešne sezone si želita izboljšati še državni rekord za triletnike, kar za Ikarja nikakor ni nedosegljivo.

Letos še državni rekord?

Izredno uspešna sezona Draga Lesa in Ikarja — Jutri na prvo mednarodno preizkušnjo na Dunaj

ŠENTJERNEJ — Le kdo ne pozna Draga Lesa! Poskusil se je — in to več kot uspešno — kot vodja in trener plavalcev novomeškega kluba za podvodne aktivnosti, sedaj je zagrizel na povsem drugem področju. Že nekaj let je, kar se je docela posvetil konjem, bolje rečeno konju. S svojim triletnim Ikarjem sta postala nerazdružljiva prijatelja, ni ga dneva, ko ne bi skupaj prebila vsaj nekaj ur. Včasih se te ure podaljšajo v dneve, kot bo te dni, ko bo Ikar prvič prestopil jugoslovansko mejo. Udeležila se bosta namreč velike kasaške prireditve v Badnu pri Dunaju in za Draga in Ikarja bo to mednarodni krst.

»Vse do 21. avgusta ni pri nas na sporedu nobenih tekem in če hočem konju obdržati formo in navade, morava tekmovati. Tekma na Dunaju mi bo prišla kar prav, da vidim, koliko zmoreva v takšni konkurenci, seveda pa kakšnega posebnega rezultata ne gre pričakovati,« pravi Drago Les. Ikar ima letos za seboj že osem startov in zares izreden izkupiček. Kar trikrat je zmagal (v Zagrebu, Ljutomeru in Ljubljani), trikrat je bil drugi (Zagreb, Šentjernej, Krško), enkrat — in to v Šentjerneju — tretji, enkrat pa je bil diskvalificiran. Še bolj kot ti dosežki pa razveseljuje rezultat, ki ga je pred dnevi dosegel v Ljubljani. Postavil je namreč kilometrski čas 1:20,7, to pa je rezultat, ki ga v tem času ni dosegel še noben triletnik v Jugoslaviji. Nič čudnega, če ima Čarli, kot prijatelji kličeja Draga Lesa, za letos še višje cilje.

»Nič lepšega ne bi bilo, kot letošnjo uspešno sezono zaključiti z državnim rekordom za triletnike, ki sedaj znaša 1:20,3. Že v Ljubljani sem bil blizu temu času, do konca sezone pa je še dovolj časa, da rezultat dosežem. Poleg dunajske tekme je 21. avgusta v Radgoni dirka za republiško prvenstvo, teden dni kasneje dirka za pokal Alpe—Jadran v Šentjerneju in za konec 4. septembra še preizkušnja za pokal maršala Tita na Brdu.«

Vsi ti rezultati pa pomenijo še več, če dodamo, da Drago Les domala sam skrbi za vse pri konju. Planira treninge, vadi, kuje konja, zbira in išče denar in pokrovitelje za svoje nastope. Slednje je zagotovo najtežje, čeprav je Ikar prav gotovo konj, o katerem bomo še veliko slišali.

B. B.

TRETJA DOPOLNJENA IZDAJA KNJIGE UMIRANJE NA OBROKE IGORJA TORKARJA

LEA MENCINGER

Neznosna počasnost umiranja sramote

Ni razlike med človeškimi družbami v tem, da od časa do časa delajo poleg umnih stvari tudi neumne, poleg pravičnih tudi krivične, razlika je v tem, da ene imajo dovolj nravstvene moči, da neumnost in krivico, ki je bila storjena, včasih celo z dobrimi nameni, popravijo ali vsaj skušajo popraviti, medtem ko druge te nravstvene moči nimajo, je napisal Matej Bor v pismu, ki je kot uvod objavljeno v drugi izdaji knjige Umiranje na obroke Igorja Torkarja. Pravzaprav ni nič narobe, če v izteku osemdesetih let pri nas razčiščujemo krivice, ki sta jih partija in družba zakrivili nad življenjem skupine dachauskih taboriščnikov: rehabilitacija, knjiga Torkarja, rehabilitiranega obsojenca, pobuda za postavitev spominskega obeležja usmrčenim obsojencem, komisija, ki razčiščuje to, česar doslej nismo vedeli... V jeseni bodo v Mestnem gledališču ljubljanskem postavili na oder dramo Dachauski procesi... Tako nekako je videti, kot bi se bolni tvor na sicer zdravem telesu razpočil, rana pa se čisti. In prav je tako. K temu bo svoje prispevala tudi nova, tretja izdaja knjige Umiranje na obroke, ki bo v teh dneh izšla pri Cankarjevi založbi oziroma v Svetu knjige; knjiga prinaša vrsto novih dopolnil — nekatere odstavke z dovoljenjem avtorja tudi objavljamo.

Igor Torkar, krivice ki so se vam zgodile v življenju, ne nosite zapisane na obrazu. Kdor se pogovarja z vami, nima občutka, da bi vas krivice tega sveta strle. Ohranili ste v sebi trdno jerdo, ki ga težave ne načno. Niste taki kot junak iz vaše knjige Umiranje na obroke, ki ga na koncu stre.

»Res, v knjigi junaka stre skrajna žalost, bolečina, toda to ni živčno moralni osebni propad, ubila ga je družba. Nekateri ljudje so pač taki kot mimoze, dihneš vanje, pa že povesijo liste. Jaz pa sem rojen Kraševec - trmast po mami Vipavki in trden po očetu Kraševcu in to križanje krvi pač lahko da le nekaj trmastega, trdnega. Trma, upornost, to so moje lastnosti - če imam prav, imam pač prav in na tem vztrajam, pa če bi šli konji čezme. Saj poznate tisto, če srečaš Kraševca in gada: gada pusti, ubij Kraševca. Nekaj bo že na tem. Ta moja trma mi je pomagala tudi pri zaslišanjih - iz zapisnikov preiskave je videti, da nisem nikoli ničesar priznal, kar so nas obtoževali v dahauskih procesih.«

V knjigi bralca vse do zadnje strani nenehno vznemirja kup vprašanj, najboj pa ZAKAJ? Kaj se je takrat v letih 1948 - 1952 hotelo dokazati, zakaj so morali biti obsojeni nedolžni ljudje, nekateri so bili tudi usmrčeni. Na ta ZAKAJ v knjigi ne odgovarjate povsem določno.

»Zato, ker je na tako vprašanje težko najti odgovor. Več okoliščin je potrebnih za tak pravni zločin, ki se je zgodil pri nas: razlogi so bili vsekakor **politični,** verjetno je zraven še kaj osebnih poračunov, manipulacij z ljudmi, nekaj večno nerazložljive igre različnih obveščevalnih služb. In če zraven prištejemo še nekatere karakterne lastnosti nekaterih izvrševalcev, ki v vojnih razmerah razvijajo nekatere svoje patološke lastnosti, se pač zgodi to, kar se je. Kasneje, ko smo bili po krivem obsojeni 'bledo' rehabilitirani in smo iskali odgovore na ta ZAKAJ, smo dobivali različne odgovore. Po vojni s svežo mlado revolucijo, je bilo obilo živčnosti, strahu, če bo obstala in takšno preganjanje 'sovražnika' naj bi jo pomagalo obdržati. Toda nekateri so res verjeli, da se je gestapo vrinil med nas taboriščnike v Dachauu. Podobne procese poznamo iz stalinizma, pri nas smo pač del te politike enostavno kopirali. Le da je tako politiko v Sovjetski zvezi z glavo plačalo toliko in toliko milijonov ljudi.«

Takrat se je verjelo, da porevolucionarno obdobje ne bi moglo obstajati brez žrtev?

»Očitno, na tak način se je revolucija zavarovala.»

In vi oziroma vaši grobovi naj bi bili nekakšni 'piloti' v zemlji za trdnejšo rast nove revolucionarne družbe?

»Čas prej ali slej vedno pokaže, kdo se je motil. Šlo je za uporabo metode strahu, strah je bil kot vezivo za ohranjanje nove smeri. Enostavno so bili ali hoteli biti bolj stalinistični od Stalina. Tudi to je del odgovora na ZAKAJ.«

Obsojenci dahauskih procesov ste bili rehabilitirani. Je bila rehabilitacija popolna in sploh taka, kot bi morala biti?

»Rekel bi takole: nekatere rehabilitacijske poteze so bile narejene; toda to dejanska in popolna rehabilitacija še ni. Res pa se zdaj kaže, da hoče sedanja - poudarjam - sedanja partijska in vodilna skupina politikov v Sloveniji krivico popraviti. Dovolj pošteno se trudi, da bi popravila ta hudi pravi zločin iz preteklosti. Še nekaj drugega mislim, čeprav bo morda kdo rekel - glej ga oportunista: menim, da doslej nobena partija (republiška) v Jugoslaviji ni šla tako daleč v priznavanju napak in grehov preteklosti, kot je to naredilo sedanje partijsko vodstvo v Sloveniji.«

Se pravi, da podobne krivice, ki so se dogajale ljudem ne le v Sloveniji v tistem času, še 'mirujejo'?

»Tako je. So še kar tiho; tudi o nekaterih današnjih krivicah.«

Koliko pa se je doslej v Sloveniji zadeva premaknila?

» V novi tretji izdaji knjige bo objavljen predlog Milana Medena, člana CK ZKS, ki je na konferenci ZKS marca letos predlagal postavitev spominskega obeležja nedolžnim žrtvam dahauskih procesov Konferenca je predlog sprejela in arhitekt Vlasto Kopač je že dobil nalogo za osnutke spominskega obeležja. Zame je to vsekakor pomembna poteza. V dopolnjeni izdaji knjige objavljam tudi anketo, v kateri sem spraševal znane ljudi ali so bili lagerski procesi stalinistični ali ne. V tej anketi, sta dva anketiranca - Ljubo Jakše in Milan Apih - takšno obeležje zahtevala že pred štirimi leti. (anketa namreč v prvi izdaji knjige ni smela iziti). No, zdaj pa je član cekaja predlagal isto. Upam, da bo obeležje res postavljeno.«

Po pravici najbrž tako vi kot tudi ostali pričakujete še nove poteze za dokončno rehabilitacijo in vse, kar sodi k njej. Kdo bi moral to dokončati, partija, družba?

»Obe, da bi bili računi poravnani. Komisija, ki jo je imenoval slovenski kongres ZK ima nalogo, da do konca razišče zadevo. Delo komisije bo, upam vsaj, dalo tudi nekaj novega, dodanega k večnemu ZAKAJ, ki mene in ostale muči vsa ta desetletja. Kolikor vem, bo publikacija o delu komisije izšla v kratkem. Nekaj izvlečkov iz poročila pa je bilo že pred kakim letom objavlenih v Delu. Kolikor vem, se prav zdaj komisija ukvarja z nekaterimi dokumenti, ki doslej niso bili na voljo. Skratka, marsikaj se bo razčistilo, kar doslej še nismo vedeli.«

Ali to pomeni, da bo končno tudi znano, kje so grobovi obsojenih na ustrelitev, kar že vsa leta najbolj muči njihove svojce?

»Tudi to je še ena nerazjasnjena stvar. Možnosti so, toda večina tistih ljudi, ki so to vedeli, zdaj že niti ne živi več. Morda sta živa še eden ali dva, ki sta bila takrat prisotna.«

Ali o tem ne obstajajo dokumenti?

»So ali pa niso. Ob justifikaciji mora biti prisoten tudi javni tožilec, to je povsod uveljavljeno zakonsko določilo, ne samo v našem pravu. Toda Krivic, ki je bil takrat tožilec, je povedal, da pri usmrtitvah ni bil zraven in da ne ve za grobove. Sam sicer mislim, da je kaj malo upanja, da bi ugotovili pravo mesto. Govori se sicer, da so pokopani v skupnem grobišču na Žalah. Tudi obeležje naj bi bilo na Žalah, vsaj prvotno je bilo tako zamišljeno. Nekateri prizadeti nasprotujejo, ne verjamejo, da so njihovi pokojni tam. Zato bo obeležje verjetno kje drugje, ne vem kje. Sam sem sicer predlagal, da bi bilo lahko ob kemičnem institutu, saj je bilo med obsojenci šest inženirjev kemije in en profesor. Razumeti je treba svojce: hoteli bi prižgati svečko v spomin svojim, pa nimajo kje. Še okupator, ko je med vojno streljal talce, je ravnal drugače. Sicer ne bi po vojni vedeli za grob Toneta Tomšiča in ga ne bi mogli prepeljati v grobnico herojev.«

Kaj pa ostale beneficije, ki vam obsojencem pripadajo po rehabilitaciji - odškodnina, povrnitev osebnih dohodkov, pokojnine itd.?

»Pred dvema letoma smo se mi rehabilitirani pogovarjali s predstavnikom ustrezne institucije. Po ustavi nam sicer pripada odškodnina za umazano čast, fizično trpljenje, duševne bolečine, za trpljenje družine itd. Vendar tega nočemo. Zahtevali smo le revalorizirane plače za mesece zapora in kasnejše brezposelnosti. Prostovoljno pa smo se odpovedali vsemu drugemu. Z denarjem pač ni mogoče vsega poplačati: s tem pa smo se izognili za nas žaljivemu barantanju, do katerega bi zagotovo prišlo. Odločili smo se tudi, da zahtevamo valorizirane plače za vse enako, čeprav, jasno, takrat vsi nismo imeli enakih plač. Sam sem bil takrat generalni direktor kemične industrije Slovenije, rang pomočnika ministra torej, drugi obsojenec Ramo Dervišević, na primer pa je imel nekaj malega, zaprt pa je bil dvakrat dlje Toda dobil naj bi nekajkrat manj valorizirane plače od mene: zato smo sklenili, vsem enako. Predlagali smo že kar smešno majhno vsoto - 4,5 milijona starih din za mesec. Pa še to so nam znižali za milijon. Za primerjavo - v tistem letu je imela snažilka v Metalki 6,5 milijona din plače.«

Pa ste to obsojeni tudi dobili?

»Smo. Vdove so dobile vsaka še po dva milijona starih din povišane pokojnine in enkratno odškodnino, jaz temu pravim žepnino - za smrt v višini 60 milijonov.«

Toda pomembneje kot pravična odškodnina za vse hudo, je najbrž za vas kaj drugega?

»Zame je najpomembnejše, da se danes hoče vsa ta zadeva do dna raziskati, da komisija dela, da se dviguje tančica s te zadeve in da se bo enkrat zadeva predstavila v podobi, kakršna je v resnici bila. Zame je na primer pomembno tudi to, da lahko danes v Delu izide pismo bralca tega in tega, ki piše, da bodo dahauski procesi razjasnjeni šele takrat, ko bomo prebrali tudi imena vseh, ki so jih zakrivili. To je zame dokaz odločenosti sedanje politike oziroma nosilcev politike, ki nočejo več naprej prenašati grehov, ki so jih zakrivile starejše vodilne strukture.«

To kažejo, namreč odločenost, tudi drugi dogodki...

»... na primer izdaja spominov Staneta Kavčiča. Jaz bi že rekel, da knjiga prej nikakor ne bi mogla iziti, zdaj pa je lahko.«

V kratkem bo izšla tretja dopolnjena izdaja Umiranja na obroke. Je vaša knjiga literarni dokument, ali je to tudi del vaše katarze, ker ste bili pač udeleženec. Je knjiga način vašega očiščenja usedlin, ki jih zapuste tako velike krivice?

»Vsakdo nosi v sebi tako ali drugačno nesrečo kot nekakšnega ježa. Ta te sili, da moraš o tem spregovoriti, moraš se razelektriti. To je neke vrste katarza, ki odreši hudih muk in najhujšega zapora, ki sem ga spoznal - zapora po zaporu... Ko so me izpustili iz zapora, je namreč zapor zame obstajal še kaki dve leti in pol. Vse je bežalo od mene, nihče me ni hotel poznati. Na prste ene roke bi preštel prijatelje, ki se niso izognili srečanju. Tak 'zapor'je hujši od dejanskega. Da se takega zapora rešiš, je -vsaj zame - rešitev napisati knigo.«

Toda knjiga pač ni le sredstvo, da se pisatelj razelektri?

»Seveda ne, knjiga mora prinesti tudi stvarne podatke, dejstva. Zato sem uporabil moderen prijem pisanja romana, kar pa, vsaj mislim, je kritika še vse premalo opazila. Prepletam dokument, spomine in seveda literarni del. Četudi se sliši malo domišljavo - zdaj, ko sem knjigo znova prebiral in pisal dopolnitve, mislim, da je tak pristop do pisanja dobil preizkušnjo časa, kot se reče.

Se vam zdi, da je tudi knjiga pomagala premakniti stvari?

»Najbrž je. Vsaj radi bi, da bi jih.«

Ali lahko rečete - krivica še traja?

»Na meni samem? Ne. «

V knjigi ne omenjate pravih imen vaših 'izvrševalcev'.

»Ne, knjiga je brez imen tožilca, zaslišev alcev in drugih. Saj jih pri nas določen krog pozna, drugod po Jugoslaviji, ker je bila knjiga prevedena, seveda ne, pa tudi s pravimi imeni jim ne bi povedala veliko več. Za dahauske procese pač ni bil odgovoren le en posameznik, dva ali trije. Ves sistem je bil kriv. Če ne bi bil takrat ravno Krivic tožilec, bi bil pač nekdo drug, to stvari ne bi spremenilo...«

Ali se za to temnejšo plat naše zgodovine zanimajo tudi mladi, ali njim knjiga kaj pove?

»Bil sem presenečen. Ko je knjiga izšla, so me mladi vabili na taka in drugačna srečanja, na literarne večere, v društva. Spraševali so, če je bilo vse to res, je bilo kaj takega sploh mogoče. Odgovarjal sem jim z mislimi Erazma Rotterdamskega: najbolj se je treba bati fanatizma. Če ideja postane ideologija in dobi oblast, takrat je konec. Svet pa bo znosen, če bo na njem vladala pravičnost.«

Se vam zdi, da se kaj takega - namreč procesi - pri nas ne bi moglo več ponoviti?

»Mislim, da ne. Spremembe, ki se napovedujejo in ki so že tu, kažejo, da se spreminja praksa socializma, nakazuje se potreba po **spreminjanju teorije.** Do tega v socializmu ne bo več prišlo. Vsaj jaz sem pri tem skeptični optimist.«

Igor Torkar, ali živite težko?

» Ne, ne opotekam se pod bremenom preteklega. Sem za demokratični, humani socializem. Pa vendar me včasih pograbi žalost, včasih pa tudi jeza. Imam pač kraševski petardasti značaj - zaradi te naše monološke družbe. Postati bi morali dialoška družba. Sicer pa - jaz sem pisatelj in pisatelj ne more dajati receptov. Pisatelj je samodiagnostik, zdravila naj pišejo drugi.«

Slike: F. Perdan

Opravičujem se, če bom šel nekoliko izven okvirjev te točke dnevnega reda. Včasih sem v dilemi, da ne bi izpadlo tako, da nekaj pišem kot novinar, drugače pa govorim na sejah CK ZKS. Rad bi govoril in delal samo tisto, kar mislim, kar vem, kar verjamem.

Seveda se v celoti pridružujem sklepu 10. kongresa ZKS, da storimo vse, kar je danes sploh še v naši moči in odpravimo, ali vsaj ublažimo, posledice, ki so nastale po teh procesih. Tu med nami je nekaj zgodovinarjev, nekaj pravnikov, ki veliko bolje od mene veste, kako je s temi rečmi, kako to narediti. Enostavno ne vidim drugega mesta, da povem, kar se mi zdi, da moram. Lahko bi napisal članek, vendar se mi zdi bolje, da to povem tu, na naši seji: zavzemam se namreč, da s primernim obeležjem — ne vem, kaj naj rečem drugega, ker besede so šibke — omogočimo svojcem dostojno počastitev spomina na njihove drage. Mislim, da ne more biti nobena rehabilitacija izvedena do konca, če svojci nimajo vseh civilizacijskih možnosti, da se kulturi spomina primerno spomnijo svojih svojcev. Res sem v dilemi, ni mi jasno, kje naj sprožim to vprašanje, ne vem, kje je takšna komisija, ki bi bila pristojna za takšne vloge, prošnje, zahteve, zavzemanja... Zato predlagam to tu, na naši seji, v našem času, da se zavzemamo, da se tudi to vprašanje uredi skladno s človeško, kulturno in civilizacijsko »normo«.

Avtorizirana razprava na seji CK ZKS, 1988, marec

Milan Meden

LJUBAN JAKŠE (nekdanji funkcionar Tanjuga, star partijec):

»Naši lagerski procesi v letih 1948-1952 so bili kopije stalinističnih procesov. Potrebno je, da jih osvetlimo z vseh zornih kotov in situacij. Kljub temu dahauski procesi nimajo mnogo olajševalnih okolnosti. Vzhodnoevropske države je osvobodila Rdeča armada in jih je podvrgla realnosti sovjetske stalinistične države. Mi,Slovenci,smo Slovenijo osvobodili sami s svojo narodnoosvobodilno borbo brez direktne tuje pomoči. Zato je še posebej težje razumljivo, da so nečloveške, strašne stalinistične metode pri zasliševanjih in na sodnih obravnavah našle plodna tla tudi pri nas. Za popolno rehabilitacijo žrtev lagerskih procesov, med katerimi so bili tudi moji dobri prijatelji in stari, že predvojni partijski soborci, ne bi bilo preveč, če bi jim postavili obeležje v obliki spomenika nekje v Ljubljani, kjer so te žrtve mučili, obsodili in nekatere tudi ustrelili. To je dolg naše generacije, katerega ne smemo prepustiti naslednjim generacijam.«

IVAN POTRČ (književnik, akademik):

»Če naj povem, kakšne so bile moje misli o naših lagerskih procesih, moram podčrtati, kako smo že takrat govorili, da so ti procesi nastajali predvsem zato, da bi dokazali Stalinu, kako smo pri nas opravili s takoimenovanimi gestapovci ali angleškimi špijoni. V kaj takega ni mogel nihče verjeti, a še posebej nismo mogli verjeti mi, ki smo tudi sami bili v koncentracijskih taboriščih. Zato je ostala v nas tesnoba, ki ni in ne bo nikoli izginila - ostala bo ta tesnoba kot grenka bolečina naše revolucije«

MILAN APIH (upokojeni visoki oficir UDBE, publicist, avtor Bilečanke):

»Dosledno odgovoriti na zastavljeno vprašanje, ki je lahko samo retorično, ne bi imelo pravega pomena, razen če bi se v odgovoru, ki je nasploh edino možen, iskalo nekakšno opravičilo za do zdaj največjo sramoto, ki smo jo Slovenci doživeli v svoji zgodovini. Če se postavimo v vlogo sodnika ali zgodovinarja, kar je v tem primeru isto, ni dovolj, če se vprašamo, koga si je zločinec vzel za zgled, temveč se moramo vprašati, kakšni so bili njegovi lastni razlogi oziroma zakaj je dopustil, da so ga »zapeljali«. To je vprašanje, ki zahteva posebno in poglobljeno študijo. V zvezi s tem sem se spomnil besed, ki bi mogle biti vsaj delen ali posreden odgovor. Bilo je to v zaporu v Sremski Mitrovici, takrat ko smo študirali zadnje poglavje zgodovine VKP (b), ki govori o »likvidaciji ostankov buharinsko—trockističnih špijonov, saboterjev in izdajalcev domovine«, čeprav smo že prej budno spremljali vse dotakratne procese. Takrat je nekdo, eden redkih, ki je sumil v objektivnost teh procesov, polglasno rekel: »Če bi mi zdaj prevzeli to miselnost, se lahko samo vprašamo ali ne bomo tudi mi, ko bomo prišli na oblast in bomo imeli na svoji strani policijo, vojsko in sodnijo, prirejali stalinističnih procesov?«

Drugo implicitno vprašanje bi se torej glasilo: kaj smo doslej ukrenili, da bi to našo sramoto, katere ne bomo mogli nikoli izbrisati, vsaj ublažili? To pomeni najprej kako daleč smo prišči v bitki proti ideologiji zločina nad svobodo in dostojanstvom človeka. In drugič, ali smo ukrenili vse, kar je potrebno, da popravimo vsaj to, kaj je mogoče popraviti? To je predvsem popolna rehabilitacija vseh žrtev, se pravi, z vsemi materialnimi, psihičnimi in političnimi konsekvencami tako za žrtve kakor tudi za vse neposredne krivce, iniciatorje in izvrševalce, ki so s svojimi dejanji kršili naše zakone. Odgovor je jasen. Če bi zato moral kdo oditi s politične scene, bi to samo pomagalo pozabiti te grehe.«

dr. LJUBO BAVCON (univerzitetni profesor, teoretik kazenskega prava):

Dahauske procese je mogoče označiti kot stalinistične predvsem glede na njihove zunanje karakteristike, kot so: tipične konstrukcije obtožnic, metode, s katerimi so bila pridobljena »priznanja« obtoženih, režija procesa in ne nazadnje izrečene surove kazni, ki so bile tudi izvršene. Vendar—pravi smisel procesa kljub povedanim oznakam ostaja nejasen. Objektivna politična in kazensko pravna analiza originalnih in vseh dokumentov bi morali dati odgovor na to vprašanje. «

(iz ankete, ki jo je Igor Torkar pripravil že za prvo izdajo knjige, a bo lahko objavljena šele zdaj v tretji izdaji)

(Iz Gorenjskega glasa)

Nekoč VP 3234, danes turistična destinacija

Goli otok — natanko 39 let potem

Enodnevni obisk Golega otoka (od 30 do 50 tisočakov, za tujce 73 mark), z ogledom kaznilnice, nakupom spominkov, hrano, pijačo in čistim morjem ● Turistična preobrazba Golega, v kateri ni prostora za sramotno obdobje

Poslali so me na Goli otok! Na srečo pa le za en dan. Kot turista. Devetega julija 1988. Točno 39 let zatem. Kajti 9. julija 1949. leta je povsem goli Goli otok v Kvarnerskem zalivu, blizu Senja, nenaseljen, brez vode in ene same zgradbe, pričakal prve informbirojevce. Bili so iz Črne Gore. Njim so sledili Slovenci. Nadaljevanje poznamo, kolikor ga pač poznamo . . .

Devetintrideset let po tej prvi naselitvi Golega otoka, pet milj oddaljenega od obale, velikega 4,7 kvadratnega kilometra, naselitvi, ki jo zgodovina že imenuje »sramota povojne socialistične Jugoslavije«, je začel opatijski Kvarner ekspres, v sodelovanju s hrvaškim sekretariatom za pravosodje in javno upravo ter KPD Golim otokom, na najbolj sramotni in žalostni jugoslovanski otok, poln neoznačenih in anonimnih grobov, voditi turiste. Goli otok, ki po zaslugi »pridnih« zaporniških rok ni več gol, s čudovitimi plažami in zanimivo pa dokaj obsežno infrastrukturo (že brez rešetk), je postal nov »turistični cilj« severnega Jadrana.

Golega otoka nismo obiskali s prvo skupino sedemdesetih novinarjev. Izbrali smo simbolični datum 9. julij, točno »39 let potem« in se s skupino pravih turistov z Reke odpeljali z avtobusom Kvarner ekspresa do poldrugo uro oddaljenega Jurjeva, nato pa z zaporniškim trajektom, ladjo za prevoz vode in zapornikov, do Golega otoka. Tako je nastal zapis izleta na Goli otok, kot ga lahko doživi vsak med nami (če plača od 30 do 50 tisočakov). Zapis tega, kar vidiš, slišiš, pa tudi — občutiš.

V Ljubljani, poslovalnici Kvarner ekspresa, se ni bilo možno prijaviti za izlet na Goli otok. »Goli otok bukirajo v Opatiji in na Reki. Saj bi tudi mi, če bi bil velik interes,« je povedal vodja poslovalnice. Očitno se ne pulijo preveč za pošiljanje ljudi na ogled informbirojevskega zapora. Še posebej po prvih zapisih v časopisih, ki so bili vsi po vrsti negativno nastrojeni. »Turistični cinizem« je bil enotno obsojen. »Raje spustimo nanj mino, da bo konec te naše sramote,« ni bil osamljen predlog.

Avtobus, ki pelje z Reke, ni bil poln. Nobenega tujca, ob dveh Večerovih reporterjih še dva Ljubljančana, ki sta se za izlet prav tako prijavila direktno v reški centrali. Sicer pa večinoma domačini, z Reke, iz Crikvenice, bližnjih krajev. Pravih turistov zelo malo.

● Goli na kratko

Ko je hrvaški Sabor lani julija sprejel sklep, da se KPD Goli otok z 31. decembrom 1988. leta ukine, je prišlo do ideje, da bi otok turistično izkoristili. Da ne bi propadel tako kot sosednji Sv. Grgur, kjer je bila prav tako kaznilnica (ženska), vendar so vsi objekti po njeni ukinitvi 1953. leta propadli.

Goli otok je bil »odprt« 1949. leta. Takrat se je imenoval Vojna pošta 3234. Njegovi prvi »naseljenci« so bili tudi prvi graditelji leta 1953 se je VP 3234 preimenoval v KPD Rab. Še naprej so bili na Golem le politični zaporniki. Do 1957. leta, ko so nanj začeli voziti tudi druge obssojence. 1959. leta Goli otok dobi nove prebivalce, mlajše polnoletnike, kaznjence med 18. in 23. letom, iz vse Jugoslavije. 1969. leta postane KPD Goli otok le kaznilnica za mlajše polnoletnike iz Hrvaške.

● Bo Goli postal sindikalni dom za paznike?

V Jurjevem, turistični vasici ob jadranski magistrali, nas že čaka trajekt Jurjevo. V sivo belih barvah, z zvezdo na dimniku, s posadko v snežno belih uniformah, varnostnikom v modri uniformi, zelo podobni miličniški, s pištolo za pasom. Nihče nas ne preišče, pregleda, niti prešteje. Trajekt Jurjevo je nekoč prevažal kaznjence, predvsem pa je namenjen prevozu vode. Na Golem otoku imajo vodovod, toda nimajo vodnih virov. S trajektom prepeljejo na otok vsako kapljico.

Na ladji je tudi bife, udoben, z mrzlimi pijačami, nič kaj kaznjenski. Pivo po dva tisočaka. Toda natakar nima drobiža. »Boste že plačali, ko se bomo vrnili . . .« Kar oddahnem si. Torej se bomo z Golega res vrnili!

K mizi prisede po miličniško opravljen varnostnik. Zgovoren fant, vidi se, da dela na pustem otoku, kjer ni ravno veliko priložnosti za pogovor. »Spremljam trajekt, takšni so predpisi. Sedem dni delam, sedem dni sem doma. Ko se navadiš, je kar fino. Vsak dan se kopam, sončim, delo sedaj, ko ni več zapornikov, ni težko. Dopust si pa vzamem pozimi, saj imam morja poleti dovolj,« se zasmeji že v začetku julija čokoladno obarvani paznik z Golega.

Kako pa je s turizmom? »Mislim, da se nam ne bo splačalo. Stroški so previsoki, pa tudi zanimanja še ni pretiranega. Otok smo nameravali prodati, toda na Rabu nimajo denarja. Mislim, da bomo naredili svoj počitniški dom. Saj objekti so že vsi, morje je čisto, obala lepa.«

Peljemo se mimo Golega. Proti obali je ves gol, na morski strani pa se že vidijo drevesa, bor, lovor, smokve, oleander, kaktusi, rožmarin, primorski hrast.

Najprej visoka pečina, 220 metrov visoka, najvišji vrh Golega. Koliko ljudi se je v obupu z nje pognalo na skale in v valove? Nato prvo pristanišče. Koliko bastinad je videlo? Koliko zaporniških konvojev so pričakali kordoni psihično ubitih kaznjencev, ki so pretepali prišleke? Vidijo se ostanki bunkerjev in stražarskih hišic? Koliko pobegov je bilo na Golem? Kolikim je uspelo? (Lani so pobegnili — preplavali — trije, dva so ujeli v Velebitu, enega v Trstu).

Tabla v štirih jezikih. Prepovedano pristajanje. Ne smeš bližje od 300 metrov. Otok še ni povsem odprt. Njegov turizem je še »omejen«.

Drugo pristanišče, lepo urejeno, na desni strani je velik gostinski objekt, v luki nas že pričakujejo. Kioski s spominki, prodajalke so brhke paznice iz KPD Slavonska Požega, prodajalci pa kaznjenci z Golega. V belih srajcah in črnih metuljčkih! Spominki iz lesa, vrči, kavne skodelice, krožniki, na vseh piše Goli otok. Za spomin, turistom, ne kaznjencem. Ponudijo nam slivovko. Takšnega sprejema nisi deležen v nobeni drugi jadranski »turistični destinaciji«.

»Dobrodošli na Golem otoku,« piše v štirih jezikih. Enodnevni izlet za tujce stane 73 mark. Čakajo nas avtobusi, novi, nabavili so jih za turizem. Prejšnji »obiskovalci« so hodili peš. Za vodnika nam je — upravnik KPD Goli otok!

»Maja letos smo objekte usposobili za turizem. Odprli smo otok, da ljudje pridejo, vidijo, jedo, pijejo, kupujejo, se okopajo. Da vržemo črni pečat z Golega otoka!«

Upravnik Vorkapić je na Golem šele zadnjih deset let. Kaj se je dogajalo prej, ne ve . . . Ne ve, zakaj je otok dobil »črni pečat«.

»Na otoku je trenutno še okrog 50 zapornikov, natakarjev, kuharjev, pomožnega osebja . . . Vsi skupaj se bomo potrudili, da vam bo bivanje na Golem čim prijetnejše. Ostanite čim dlje, okopajte se v našem čistem morju.«

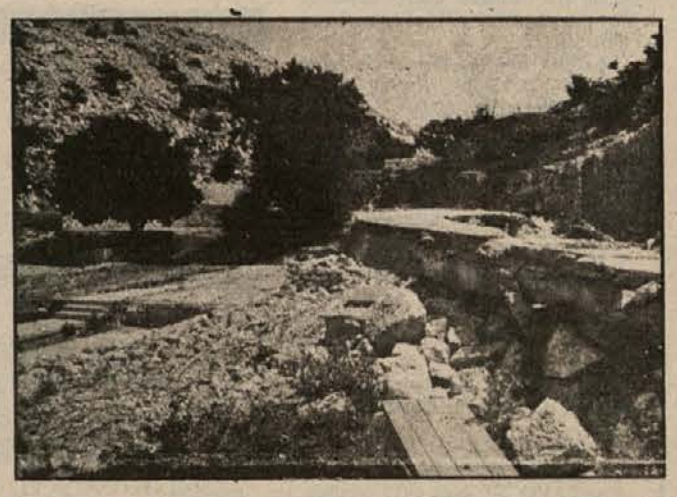

Od informbirojevskega obdobja 49—59 so na Golem otoku ostale le ruševine.

● IB je izbrisan iz spomina in zemlje Golega

Nato se začne ogled kaznilniških objektov. Poldrugo uro časa nam dajo. Prvi objekt: pošta. Tudi prvi zidani objekt na otoku. Če ne štejemo avstroogrskih kasarn, ki so bile na Golem že davno prej. Nato so pošto spremenili v zgradbo za obiske, kaznjenci so jo imenovali seks soba ali golobnjak. Kaznjenci A (pridni) so lahko dobili obisk dvakrat mesečno, B (slabši) enkrat, C (najslabši) pa . . . A vse to velja po letu 1959!

Tovarniške hale so prazne, obrat za obdelavo metala (ukinili so ga 1985. leta), za obdelavo lesa (stole in mize so pod imenom Velebit izvažali po vsem svetu — obrat so ukinili lani) in obdelavo kamenja (edini v Jugoslaviji so izdelovali teraco ploščice, 1,7 milijona kosov letno). Vse stroje so poslali v druge jugoslovanske kaznilnice, del opreme pa bodo prodali na javni dražbi na Reki. Tudi na stenah ni več nobenih sledov o delavskih mukah. Le sledi nogometnih navijačev.

Odpeljemo se do sprejemnega centra. Tudi ta je zrasel po letu 1959. Nato pa do oddelka za povečan nadzor. Do samic. Do famoznega oddelka 102. Nekaj samic so še pustili za turiste. S prebeljenimi stenami, z brušenimi lesenimi posteljami. Le napis o Artukoviću se še da prebrati. Ta ni nevaren . . . Rešetk je le za vzorec. Dvorišče za sprehode. Uredili so veceje za turiste. Vse je v marmorju!

Soba za dnevno bivanje zapornikov. S televizorjem, resda le črnobelim. Toda v restavraciji imajo tudi barvnega. Upravnik pove, da dobivajo časopise z vseh jugoslovanskih področij.

Kaznjenske sobe, osem postelj, ob vsaki železna omara-blagajna. Kot v kasarni. Na hodniku je v odprti omari zložena uniforma. Naj turisti vidijo, kako so lepo oblečeni.

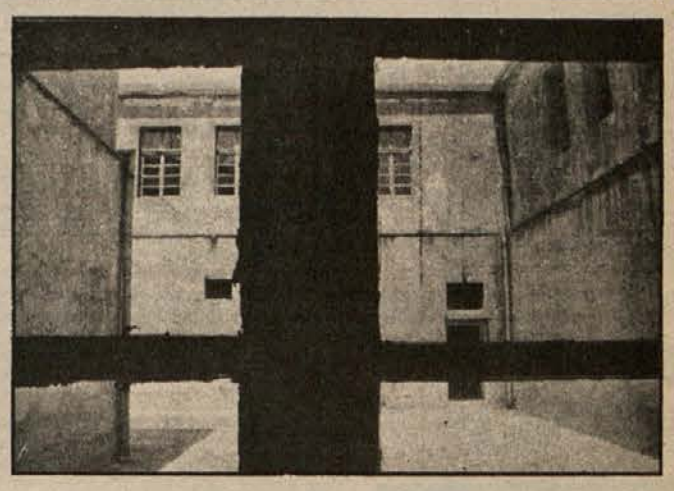

Ponekod so še rešetke — kot turistična zanimivost.

Zunaj so igrišča, namizni tenis, mali nogomet, odbojka, košarka. Lani je bil koncert, Oliver Dragojević, Neda Ukraden, Suzana Mančić.

Lani, predlani, pred petimi, desetimi leti . . . Nič pa ne zvemo o tem, kako je bilo med 1949. in 1959. letom. Tisto obdobje je zbrisano iz spomina in z zemlje Golega otoka. Niti ostankov ni več. Na srečo nas vodnik Ivica popelje višje v hrib, nad kinodvorano, ki je baje bila tam že v času informbiroja. Kakšne filme so v njej gledali kaznjenci, na Golem danes ne vedo več.

Majhna dolina med kamenjem, široka petdeset metrov, nekaj sto metrov v hrib. Kamniti platoji, na njih so bile barake. Naenkrat je bilo na Golem tudi po 7000 zapornikov! V teh barakah, na tem malem prostoru, med tem kamenjem, brez vode. Dvajset kamnolomov je bilo v tistih časih na otoku! Kamni in skale s kupa na kup . . .

Danes so med temi ruševinami, nemimi pomniki sramotne jugoslovanske povojne zgodovine, ovce. Pasejo se med ostanki bunkerjev. Vsakih 50 metrov je bil eden. Na treh koncih otoka pa so bili trije veliki bunkerji, v vsakem prostor za vod vojakov. Za vsak primer, če bi sovjetske podmornice morda prišle na pomoč Stalinovim navijačem . . .

Zakaj lahko gledamo le ostanke? Zakaj nam razkazujejo kaznilnico, ki je stara deset, petnajst let, ki je takšna kot vsaka druga kaznilnica v Jugoslaviji in na svetu? Zakaj mižimo in si mažemo oči. Sramote z Golega ne moremo sprati s prikazovanjem neprave zgodovine! Bila je priložnost, če so se že odločili, da Goli otok odprejo turistom, če so že hoteli, da objekti ne bi propadli, potem bi vsaj priznali pravo resnico. Zakaj iz Golega otoka ne naredimo simbola nekega časa, ki je za nami, ki smo ga prešli, premagali, ki se ne bo nikoli več ponovil, ker tega ne bomo dovolili? Saj nas bodo tudi takšni simboli svarili.

● Najlepša jadranska restavracija

Ogleda je konec, kličejo nas h kosilu. Še prej pa na hitrico ogled razstave umetniških del kaznjencev iz jugoslovanskih zaporov. Razstava je tudi prodajna, naiva od 50 do 500 tisočakov.

Pazniki so se imenitno prelevili v turistične delavce. Upravnik je v kratkih hlačah, dobro se znajde v vlogi vodnika. Povsod so stojnice s spominki, ob njih pa lične okrogle mize s senčniki. Točijo eksport karlovačko pivo. Baje ga imajo le na Golem . . .

Postrežejo nam z zaporniškim kruhom. Gorak je še. Kosilo je zelo dobro, na terasi nad morjem, v senci, s postrežbo, ki bi si jo želel vsak hotel kategorije A. Nobenih brazgotin nimajo natakarji; zelo elegantni so v svoji opravi in zelo profesionalni pri svojem delu. Malo je tako lepih in dobrih restavracij ob Jadranu. Kaj naj si turisti po vsem tem mislijo drugega kot: »Ljudje, pa saj ta Goli otok ni noben bavbav, saj to je prima stvar!«

Prima stvar, toda za koga. Za turizem, ki si obeta zaslužek? Za turiste, ki imajo radi malo mešano: ogled znamenitosti, dobro hrano, spominke in lepo morje? Za sistem, ki se s tem izogiba priznavanju svojih napak?

UROŠ MENCINGER
Posnetki: VIOLETA ŠOBER

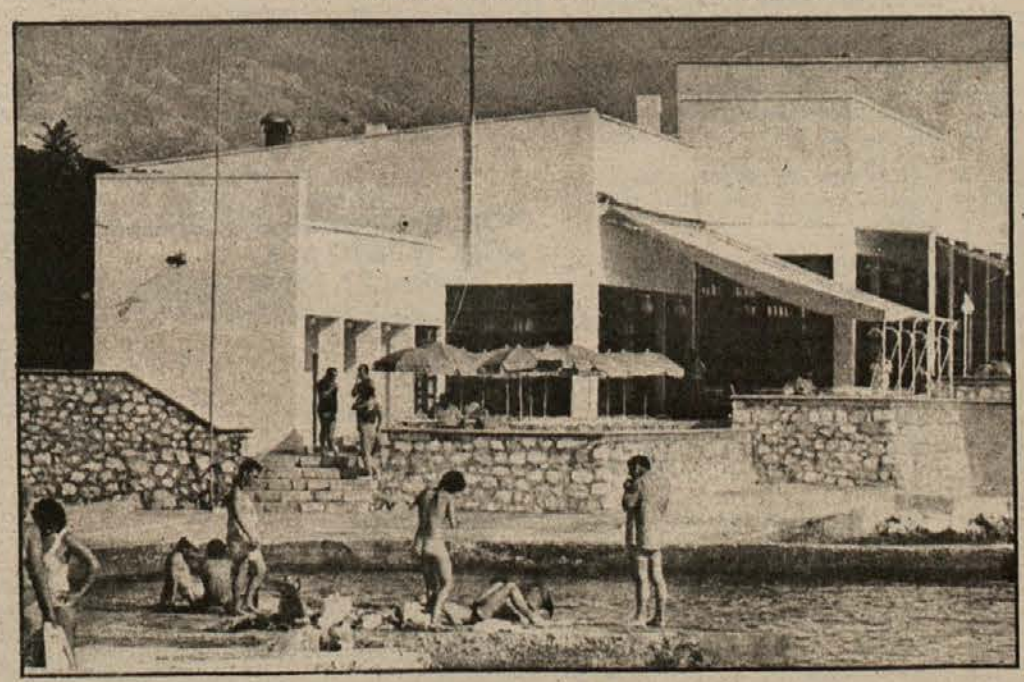

Turizem na Golem otoku. So bili tu nekoč kaznjenci?

(Iz Večera)

Alcatraz ni v ponos

AMERIČANI IN NJIHOV (BIVŠI) KAZNILNIŠKI OTOK

Pred leti sem imel med daljšim bivanjem v ZDA priložnost obiskati razvpiti Alcatraz, kaznilnico na otočku pred San Franciscom, ki je od srede šestdesetih let, potem ko so jo ukinili, na voljo za turistične oglede. Po mrakobnih zgradbah tega velikega jetniškega kompleksa nas je vodil bivši kaznjenec, ki se je ›prekvalificiral‹ v odličnega in zanimivega razlagalca alcatraške preteklosti. Človek je navsezadnje imel kaj povedati: kalifornijska državna jetnišnica, kot se je Alcatraz uradno imenoval, je bila ›drugi dom‹ najslavnejšim ameriškim zločincem z Alom Caponejem na čelu; ironija pa je, da je po svetu postala znana predvsem po zaslugi enega svojih najmirnejših jetnikov, ›ptičarja iz Alcatraza‹, o katerem je bil posnet tudi znani film.

A celo Američani, ki jim je biznis čez vse, so sprva omahovali, ali naj zapor odprejo za javnost, ker so mnogi menili, da bi bila sramota služiti denar ›s prodajanjem kriminala‹. Poslovna žilica je sicer na koncu prevladala, a ša zdaj je do Alcatraza kot turistične atrakcije v deželi čutiti precej zadržanosti. Ko sem se tedaj o tem pogovarjal s svojimi kalifornijskimi gostitelji, so menili, da je ›vse skupaj sicer zanimivo videti‹, da pa se Amerika ne bi smela preveč ponašati niti s tem, kako je z jetniki v Alcatrazu ravnala, še manj pa z dejstvom, da je tak svoj kaznilniški otok za najhujše kriminalce sploh potrebovala.

Aktualna misel tudi za naš kaznilniški otok.

MILAN PREDAN

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR — KINO — SLUŽBO IŠČE — SLUŽBO DOBI — STANOVANJA — MOTORNA VOZILA — KMETIJSKI STROJI — PRODAM — KUPIM — POSEST — ŽENITNE PONUDBE — RAZNO — OBVESTILA — PREKLICI — ČESTITKE — ZAHVALE

tedenski koledar

Četrtek, 11. avusta — Jasna
Petek, 12. avgusta — Klara
Sobota, 13. avgusta — Lilijana
Nedelja, 14. avgusta — Anastazija
Ponedeljek, 15. avgusta — Marija
Torek, 16. avgusta — Rok
Sreda, 17. avgusta — Radivoj

LUNINE MENE

12. avgusta ob 13.31 — mlaj.

kino

BREŽICE: 5. in 6. 8. (ob 20. uri) angelški zgodovinski film Ime rože. 7. (ob 18. in 20. uri) in 8. 8. (ob 20. uri) italijanski film Tex Viler. 9. in 10. 8. (ob 20. uri) ameriški film Smrt po smrti.

ČRNOMELJ: 5. 8. (ob 21. uri) angleški film Dirka za časom. 7. 8. (ob 19. uri) ameriški film Cocoon ter (ob 21. uri) italijanski film Leteči seks. 9. 8. (ob 21. uri) ameriški film Nezvesto tvoja. 11. 8. ameriški film Petek 13.

KRŠKO: 6. 8. (ob 20. uri) ameriška komedija Smisel življenja M. P. 7. 8. (ob 18. uri) ameriška komedija Rajska oaza ljubezni. 9. 8. (ob 20. uri) ameriški kriminalni film Nočni jastrebi. 10. 8. (ob 18. uri) ameriški avant. film Bombarder. 11. 8. (ob 22. uri) italijanski film Nori seks.

MIRNA PEČ: 5. 8. film Fant iz kluba Flamingo.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 4. 8. (ob 10. uri) ameriški akcijski film Rocky III. 4. (ob 18. in 20. uri) in 7. 8. (ob 20. uri) ameriška erotična komedija Priročnik za seks. 5. in 6. (ob 18. 20. uri) ter 7. 8. (ob 18. uri) ameriška komedija Klošar iz Beverly Hillsa.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 5. do 7. 8. (ob 19. uri) ameriški film Predaja. Od 8. do 10. 8. (ob 19. uri) ameriški film Intervju.

SEVNICA: 4. in 5. 8. (ob 20.uri) ameriški film Poletna ljubimca. 6. in 7. 8. (ob 20. uri) ameriški film Ajkula III. 11. 8. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Ne ubijaj, razen če...

stanovanja

V NOVEM MESTU prodam novo dvosobno stanovanje. Tel. 26-909. (P31-43MO)

motorna vozila

OKENSKE OKVIRE ZA R-4, nove, prodam. Tel. 22-347. Peter Simič, Cesta herojev 34. (P31-57MO)

126 PGL, letnik 1986, prodam. Erika Fink, Obrh 15, Dolenjske Toplice. (P32-1MO)

UGODNO PRODAM sedem let starega FIČKA. Tel. 45-250. (P31-45MO)

KOMBI ZASTAVO 850, letnik 1980, prodam. Tel. 25-887 ali 22-420. (3992-MV-31)

TOMOS AVTOMATIK prodam. Omerzu, Šmarješke Toplice 126. (3995-MV-31)

PEUGEOT 104 prodam za 400 M, 126 P za 220 M, prikolico za osebni avto in motor za čoln. Tel. 24-140. (3995-MV-31)

OPEL REKORD 1700, letnik 1972, prodam. Tel. 67-432. (P31-42MO)

OPEL KADETT, letnik 1976, prodam. Štefan Metelko, Ravno 4, 68274 Raka pri Krškem. (3998-MV-31)

126 P, letnik 1982, registriran do avgusta 1989, in JAWO, letnik 1986, z dodatno opremo, prodam. Tel. 47-488. (P30-36MO)

Z 750, letnik 1977, registriran za celo leto, ugodno prodam. Dušan Može, Dol. Lakovnice 11, Novo mesto. (P31-54MO)

FIAT 126 P, letnik 1982, dobro ohranjen, prodam. Alenka Mušič, Semič 37, tel. 21-727 int. 288, dopoldne. (P31-55MO)

R 4, letnik 1987, obnovljen in registriran do julija 1989, prodam. Tel. (068) 40-105. (P31-56MO)

LADO 1300 S, staro 20 mesecev, rdeče barve, prodam. Tel. 26-242. (4000-MV-31)

FIAT 128, 16 mesecev, 20.000 km, prodam. Tel. 56-106 od ponedeljka dalje, po 20. uri. (4001-MV-31)

APN 6 prodam. Abunar, Črmošnjice 12, tel. 43-759. (4003-MV-31)

MOTOR GILERA, letnik 1987, registriran do maja 1989, prodam ali menjam za avto. Tel. 23-669. (4004-MV-31)

OBRTNIKI! Prodam avto furgon citroen — DAK, letnik 1984, za prevažanje robe. Tel. (068) 26-356. (4006-MV-31)

126 P, letnik 1982, prodam. Tel. (068) 44-668. (4007-MV-31)

Z 750, letnik 1981, registrirano do aprila 1989, prodam po ugodni ceni. Franc Komljanec, Stara Bučka 18, Škocjan. (4009-MV-31)

OPEL KADETT, letnik 1977, prodam. Tel. 75-642, po 20. uri. (P31-48MO)

126 P, letnik 1979, prodam. Tel. 27-566. (P31-50MO)

MINI 1000, letnik 1974, prodam. Šmihel 35, Novo mesto. Ogled popoldne. (4010-MV-31)

126 P, junij 1987, ugodno prodam. Tel. 49-320. (P31-49MO)

ZASTAVO 750, letnik 1983, prodam. Tel. 42-572. (4011-MV-31)

GOLF DIESEL, letnik 1984, prodam. Jože Fabjan, Žabja vas 41, Novo mesto. (4012-MV-31)

LADO 1200, letnik 1987, prodam. Tel. 44-268. (4013-MV-31)

Z 1300, letnik 1977, registrirano do konca meseca tega leta, prodam za 70 SM. Marjan Kopina, Gor. Kamence 24, Novo mesto. (P31-51MO)

Z 126 P, letnik 1980, prodam. Tel. 26-849. (4014-MV-31)

Z 126 P, letnik 1986, ugodno prodam. Tel. 24-309. (P31-52MO)

NOV TOMOS 4 motor za čoln, še nerazpakiran, prodam. Tel. 72-911. (P31-53MO)

MINI 1000, letnik 1970, prodam. Tel. (068) 42-188. (3967-MV-31)

JETTA LS, original, nemški, letnik 1981, prevoženih 63.000 km, prodam. Tel. 33-308. (3968-MV-31)

PRODAM TOMOS AVTOMATIK, nov, nevožen, po trgovinski ceni, ter tomos 15 SLC, letnik 1983, registriran. Tel. (068) 49-323 od 17. do 20. ure. (P31-18MO)

ŠKODO 120 L, letnik 1979, ugodno prodam. Tel. 47-392. (P31-20MO)

ŠKODO 110 R, letnik 1978, prodam. Slavko Marenče, K Roku 70, Novo mesto. (3971-MV-31)

LADO, letnik 1987, prodam ali menjam za cenejši avto. Ucman, Črmošnjice 48. (3969-MV-31)

GOLF DIESEL, letnik 1983, ugodno prodam. Tel. 20-548. (3972-MV-31)

ZASTAVO 750, letnik 1980, prodam. Anton Zadnik, Dol. Kamence 21, Novo mesto. (3974-MV-31)

Z 850, letnik 1983, prodam. Darko Lekše, Dolga Raka 3, Raka. (3976-MV-31)

GOLF DIESEL, letnik 1983, prodam. Tel. 60-039, dopoldne. (3983-MV-31)

126 P, letnik 1979, prodam. Tel. 42-330. (P31-33MO)

AVTOMATIK, AM3 nov, prodam. Tel. 43-718. (P31-34MO)

GOLF DIESEL ES paket, letnik 1984, zelo ohranjen, prodam. Prevoženih 53.000 km. Tel. 20-435 po 12. uri. (3984-MV-31)

Z 750, letnik 11/80, prodam. Muhič, Petane 5, Novo mesto, tel. 86-181. (3984-MV-31)

OPEL KADETT 1600 D, prevoženih 32.000 km, prodam. Tel. 21-582 po 20. uri. (3977-MV-31)

R 4 GTL, letnik 1986, prodam. Martin Malerič, Vojna vas 16, Črnomelj, tel. 51-437. (ček-MV-31)

WARTBURG, letnik 1979, registriran do maja 1989, ugodno prodam. Jakša, Gaber 3, Semič, tel. 56-329. (P31-25MO)

TOMOS APN 6, povsem nov, ugodno prodam. Tel. (068) 21-046 od 16. do 20. ure. (P31-24MO)

126 P, letnik 1980, in Z 101, letnik 1976, oba registrirana do julija 1989, prodam. Špehar, Mali Slatnik 12, Novo mesto, tel. 27-445. (P31-26MO)

OPEL KADETT LS 1,3, letnik 85/8, 16.000 km, rdeč, petero vrat, prodam ali zamenjam po dogovoru. Tel. 85-118. (P31-29MO)

Z 750 LE, julij 1985, 32.000 km, garažirano, prodam za 4,2 M. Tel. (068) 21-645. (P31-28MO)

ZASTAVO 750 in žago za obrez in razrez lesa prodam. Tel. 76-078. (3981-MV-31)

ASKONO 1,6, letnik 1983, prodam. Tel. 52-333 popoldne. (3986-MV-31)

WARTBURG, letnik 1978, registriran do februarja, dobro ohranjen, ugodno prodam. Franc Zupančič, Imenje 2, Šentjernej. (P31-31MO)

APN 6 ter komplet spojlerje za golfa ugodno prodam. Tel. 25-633. (3987-MV-31)

ŠKODO 120 LS, staro pet let, prodam. Tel. (068) 22-109. (3964-MV-31)

OSEBNI AVTO VW 1303 modre barve, letnik 1976, prodam. Vse ostale informacije dobite pri Preskarju, Gumberk 13, Otočec. (ček-MV-31)

JAWO 350, letnik 1987, opremljeno z NS opremo, ugodno prodam. Tel. 45-231. (P31-13MO)

NOV MOTOR BT 50 (prevoženih 40 km) in aluminijasta platišča (feltne) za jugo, malo rabljene, prodam. Jože Smole, Mej vrti 3, Novo mesto. (3965-MV-31)

126 P, letnik 1977, registriran do aprila 1989, prodam. Tel. 44-109. (P31-16MO)

GOLF DIESEL, letnik 1984, prodam. Tel. 65-725. (P31-17MO)

MZ ETZ 250, letnik 1987, prodam. Tel. 69-246. (P31-1MO)

GOLF, letnik 1978, prevoženih 63.000 km, prodam. Marija Zupančič, Martinja vas 12, 68212 Velika Loka. (3951-MV-31)

ŠKODO 100 L, letnik 1975, dobro ohranjeno, garažirano, registrirano do aprila 1989, ugodno prodam. Tel. (068) 75-502. (P31-6MO)

KARAMBOLIRANO Z 101 confort, letnik 1980, prevoženih 76.000 km, prodam najboljšemu ponudniku. Matija Meserko, Krmelj 88, tel. 44-321, dopoldne. (P31-7MO)

FIAT 126 P, letnik 1983, ohranjen, prodam. Ogled po 14. uri. Kroflin, Cesta herojev 24, stanovanje 14, Novo mesto. (3889-MV-31)

TOMOS BT 50 prodam. Tel. 22-283, dopoldne. (3955-MV-31)

Z 101 prodam po ugodni ceni. Tone Brodarič, Griblje 79, Gradac. (3957-MV-31)

PRODAM HONDO CB 900F, letnik 80. Jeršin Janez, Vel. Bučna vas 2.

ZASTAVO 750, letnik 1979, prodam. Alojz Bele, Čadraže 12, Šentjernej. (3982-MV-31)

Z 128 (december 1986, 11.600 km) ugodno prodam. Jenškovec, tel. 60-138. (P31-36MO)

126 P, letnik 1981, dobro ohranjen, prodam zaradi odhoda v JLA. Vili Kastelec, Dol. Težka voda 8/a. (3988-MV-31)

GOLF J, letnik 1978, prodam. Tel. 23-280. (P31-37MO)

CITROEN PALAS, letnik 1978, ugodno prodam. Tel. 24-593 od 20. do 21. ure. (P21-35MO)

AUDI 100 GL, letnik 1976, prodam za 4 M. Tel. 21-912. (3991-MV-31)

BT 50 prodam ali zamenjam za APN 6 z doplačilom. Tel. 21-912. (3991-MV-31)

prodam

RAZSEKANA MEŠANA DRVA in dve toni premoga prodam. Zupan, Velika Loka 57 (žaga). (3961-PR-31)

ŠPORTNI OTROŠKI VOZIČEK Tribuna prodam. Tel. 23-342. (3960-PR-31)

ODDAJAMO suhe smrekove trske. Tel. 28-135. (3970-PR-31)

ČEBELNJAK, 20 AŽ panjev, 9 satov ter vso opremo prodam. Kavšek, Gotna vas, Novo mesto. (3959-PR-31)

NOVO, NERABLJENO SPALNICO prodam. Možnost odplačila na obroke. Tel. 27-356. (P31-10MO)

AVTOMOBILSKO PRIKOLICO (500 kg) prodam. Tel. 52-495. (P31-39MO)

210 m² novoterma za fasado prodam. Tel. 43-886. (P31-21MO)

PRODAM STROJE za izdelavo serijskih del lesne galanterije z neomejenim delom ali menjam za osebni avto. Tel. (068) 45-358 vsak dan. (P31-23MO)

SPALNICO, dobro ohranjeno, prodam. Požun, Šercerjeva 9, Senovo, tel. 79-777. (3978-PR-31)

UGODNO PRODAM otroško posteljico, fotelj—ležišče, dekliško posteljo, zložljiv voziček, nahrbtnik ter plastični bazenček. Tel. 24-267. (P31-38MO)

STIHL-vrtno motorno koso, prodam. Tel. 22-228, popoldne. (3990-PR-31)

POMIVALNO MIZO, električni štedilnik, hladilnik in pralni stroj prodam. Cena po dogovoru. Rudi Jakelj, Ragovska 30, Novo mesto. (3979-PR-31)

AVTO PRIKOLICO in cirkular prodam. Špehar, Mali Slatnik 12, Novo mesto, tel. 27-445. (P31-26MO)

ENOFAZNI HIDROFOR (komplet) prodam za 15 M. Ivan Prah, Gabrje pri Soteski, 68351 Straža, tel. 65-208. (3985-PR-31)

CENTRALNO PEČ TAM TVT special (40 kw) z bojlerjem, skoraj nerabljena, prodam. Muhič, Petane 5, Novo mesto, tel. 86-181. (3984-PR-31)

STAR KOMBINIRAN ŠTEDILNIK prodam. Tel. 21-180. (3996-PR-31)

PEČ za centralno ogrevanje, bojler (150 l), mešalec (150 l) ter plinsko peč, vse novo, prodam. Miroslav Žibert, Lukovec 34, Boštanj. (P31-30MO)

ČRNO-BELI TELEVIZOR, star tri leta, prodam. Tel. (068) 27-626. (P31-27MO)

ENOREDNI pletilni stroj, malo rabljen, znamke VIKTORIA, ugodno prodam. Tel. 77-002. (P31-32MO)

BAGGY 850 TS, dodatno opremljen, in novo zamrzovalno skrinjo (310 litrov) prodam. Tel. 22-798. (3954-PR-31)

ENOFAZNI HIDROFOR prodam. Tel. 24-462. (4014-PR-31)

JADRALNI DESKI D2 in slalom 272 ter jadro prodam. Tel. 71-017. (4015-PR-31)

ŠOTOR INDUPLATI za 5 oseb ugodno prodam. Ogled možen vsak dan po 11. uri na Kurirski poti 12, Novo mesto. (4017-PR-31)

AVTORADIO z zvočniki, vlečno kljuko, prtljažnik za smuči in dve zimski gumi za golf, starejši tip, ugodno prodam. Tel. 42-205. (P31-40MO)

BULDOŽER TG 50, v dobrem stanju, ugodno prodam. Ogled vsak dan na domu. Martin Urek, Ravne pri Zdolah 59, Zdole, tel. (068) 77-311. (P31-44MO)

NAVADNO HARMONIKO melodija be, es, as prodam. Jože Mrak, Vel. Brusnice 46, 68321 Brusnice. (3999-PR-31)

Prodam kozolec topler. Tel. (068) 27-459, od 14.30 do 23 ure. (4025-PR-31)

UGODNO prodam ATX nov, TORI (enduro), star eno leto, TENSAI TV color (36 cm), star eno leto, Gorenje receiver 2x30 W. Tel. 84-455.

NOV BARVNI TELEVIZOR (ekran 45 cm) prodam. Glivar, Potok 45, Straža, tel. 84-659. (3953-PR-31)

GARAŽO v Cankarjevi ulici v Črnomlju ugodno prodam. Tel 55-350. (3947-PR-31)

500 litrov CVIČKA iz Gadove peči ugodno prodam. Tel. 23-152, popoldne. (P31-4MO)

PLETILNI STROJ EMPISAL na kartice, skoraj nov, enoredni, prodam na obroke za 230 SM. Tel. 47-215. (P31-3MO)

kupim

MLADIČA NEMŠKE DOGE z rodovnikom kupim. Kdor ve zanj, naj prosim sporoči na tel. (068) 61-970. (P31-8MO)

V KRŠKEM ali bližnji okolici kupim zazidljivo parcelo. Tel. 72-888 ali 33-044. P31-14MO)

posest

PRODAM GRADBENO PARCELO v Primoštenu — Vadalj. Gradnja je že pričeta. Tel. (059) 83-502. Milan Lučev, Vodice 59211, Lovetova III/2. (P31-22MO)

PARCELO, primerno za gradnjo, pri Mokronogu prodam. Tel. 44-701. (P31-41MO)

ZAZIDLJIVO PARCELO na lepi sončni legi v Sevnici prodam. Bojan, Planinska 64, Sevnica. Ogled v nedeljo. (4019-PO-31)

NA LIBNI pri Krškem prodam parcelo, mrežo, opeko in ostrešje. Tel. 33-960. (P31-46MO)

MANJŠO HIŠO z vinogradom na Goleku pri Krškem prodam. Lahko brez stanovanjske in vinogradniške opreme. Tel. (068) 72-163 ali (061) 553-085. (P31-15MO)

ENOSTANOVANJSKO nedokončano hišo v Rosalnicah pri Metliki prodam. Informacije pri Milanu Nemaniču, Božakovo 30, Metlika. (P31-19MO)

kmetijski stroji

TV 523 s škropilnico, še v garanciji, prodam. Tel. 72-775. (P30-39MO)

NOV TRAKTOR TV prodam 10% ceneje ali zamenjam za osebni avto v isti vrednosti. Jože Mlinarič, Žigarski vrh 42, Sevnica. (P31-5MO)

TRAKTOR IMT 539, nov, s kompresorjem in kabino, prodam. Alojz Kralj, Prevole 19, 68362 Hinje. (3948-KS-31)

TRAKTOR FERGUSON 533 v dobrem stanju prodam. Jože Šalamon, Veliki Podlog 39, Leskovec pri Krškem. (P31-2MO)

TRAKTOR ŠTORE 402 s kabino, prednje vitlo in dvobrazdni plug prodam. Jože Zorko, Sela 21, Raka, tel. (068) 33-759 od 6. do 14. ure ob delavnikih. (P31-11MO)

ENOOSNO TRAKTORSKO prikolico s kiperjem prodam. Kovačič, Goriška vas 12, Mirna peč. (3966-KS-31)

MOTOKULTIVATOR HONDA S 80 s prikolico, plugom in rotacijsko koso prodam. Tel. 42-336. (P31-12MO)

MOTOKULTIVATOR in frezo prodam. Bogo Pavlin, Potov vrh 43, Novo mesto. (3993-KS-31)

TRAKTOR ZETOR 5011, 1700 delovnih ur, prodam. Janez Krhin, Gor. Gradišče 7, 68310 Šentjernej. (3997-KS-31)

KOSILNICO za traktor TV 420 ali 523 prodam. Tel. 47-318. (P31-47MO)

razno

ZLATO ZA ZOBE prodam. Tel. 24-205, zvečer. (P29-27MO)

IŠČEM TESARJA (cimermana), da mi prestavi kozolec iz Škocjana v Dobravo. Hamzagič, Dobrava 41, Škocjan. (3962-RA-31)

IZGUBILE SO SE TRI OVCE. Odšle so v smeri Peščenika. Kdor bi karkoli vedel o njih, naj takoj sporoči na naslov: Tone Hutar, Rožni dol 8, 68333 Semič. (3999-RA-31)

NUDIM INSTRUKCIJE iz angleškega jezika za osnovne in srednje šole. Tel. 27-551. (3989-RA-31)

preklici

MARJANA BAN, Pod Trško goro 10, Novo mesto, opozarjam FANI KUKMAN, Zagrebška 3, Novo mesto, naj prekliče lažne in žaljive besede, ki jih je govorila 27. 7. 1988 o moji mami, o meni in moji družini, sicer jo bom sodno preganjala. (3958-PK-31)

obvestila

STRANKE OBVEŠČAMO, da prodajamo kokoši nesnice za nadaljnjo rejo ali za zakol. Jože Pršina, Gregorčičeva 5, Dolenjske Toplice, tel. 65-203. (3975-OB-31)

JARČICE — RJAVE NESNICE bodo v prodaji od 7. AVGUSTA dalje. Istočasno zbiramo naročila do 8. AVGUSTA pri KZ Metlika. Jože Jeršin, Račje selo, Trebnje, tel. 44-389. (4016-OB-31)

LJUBITELJI DOBRE KAPLJICE, gostinci, gasilci, za vaše veselice enkratna priložnost! Zelo kvalitetno belo vino iz Plješivice prodajam po 800 din liter. Večjo količino od 1000 litrov tudi sam dostavim. Zvonimir TOMAC, D. Reka 5, Jastrebarsko (za vinsko kletjo prva ulica levo). (3945-OB-30)

MALTIT® z aerantom
hitro in enostavno do kvalitetne malte

novo

Malta, pripravljena s hidravličnim vezivom Maltit®, ki vsebuje aerant, zagotavlja odlično obdelovalnost in oprijemljivost, povečano plastičnost, večjo mehansko odpornost, odpornost ometa proti zmrzovanju in obstojnost barvnih dodatkov.

Informacije in prodaja
Služba prodaje cementa in trgovina na drobno,
Anhovo, tel. (065) 51-030

®SALONIT ANHOVO
industrija gradbenega materiala, anhovo

MLADINSKA KNJIGA
TOZD ZALOŽBA
LJUBLJANA, TITOVA 3

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

ZALOŽNIŠKEGA POVERJENIKA—ZASTOPNIKA

po šolah in VVO na območju naslednjih občin: Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Brežice, Krško, Sevnica, Hrastnik, Trbovlje

Pogoji:
— višja strokovna izobrazba pedagoške ali druge ustrezne smeri
— zaželene delovne izkušnje na pedagoškem področju
— veselje do prodaje knjig, izpit B kategorije in po možnosti lastno prevozno sredstvo
— zaželeno stanovanje na območju navedenih občin
— nastop dela 1. 9. 1988.

Dela in naloge se združujejo za nedoločen čas, s trimesečnim poskusnim delom.
Kandidate vabimo, da pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: MLADINSKA KNJIGA-TOZD ZALOŽBA, Kadrovska služba, Ljubljana, Titova 3.
O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po sklepu komisije.

378/31

POKLICNA GASILSKA ENOTA
NOVO MESTO p. o.,
C. herojev 27, Novo mesto

Delavski svet Poklicne gasilske enote Novo mesto

razpisuje
prosta dela in naloge

ČISTILKE — SERVIRKE

Pogoji:
— končana osnovna šola
— 1 mesec delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavljenem razpisu na naslov: Poklicna gasilska enota Novo mesto, Cesta herojev 27, 68000 Novo mesto — za razpis.
Kandidate bomo o izidu razpisa obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju vlog.

382/31

DOLENJSKI LIST

Izdaja: DIC, tozd Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJI: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje.
SKUPŠČINA Dolenjskega lista je organ upravljanja tozda. Predsednik: Nace Štamcar.
ČASOPISNI SVET je organ družbenega vpliva na programsko zasnovo in uredniško politiko. Predsednik: Anton Štefanič.
UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey in Ivan Zoran.
TEKOČI RAČUN pri SDK Novo mesto: 52100-603-30624. Devizni račun: 52100-620-970-257300-128-4405/9 (LB — Temeljna dolenjska banka Novo mesto).
IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 800 din, naročnina za 2. polletje 18.000 din; za delovne in družbene organizacije 56.000 din na leto; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (oziroma druga valuta v tej vrednosti) na leto.
OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 13.000 din, na prvi ali zadnji strani 26.000 din; za razpise, licitacije ipd. 14.000 din. Mali oglasi do deset besed 8.000 din, vsaka nadaljnja beseda 800 din.
NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200 in 23-610, naročniška služba in mali oglasi 24-006. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozd Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

PREDNOSTNI VRSTNI RED UPRAVIČENCEV ZA DODELITEV SOLIDARNOSTNIH STANOVANJ V OBČINI KRŠKO

Upoštevajoč vloge in kriterije za dodelitev solidarnostnih stanovanj pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Krško in na predlog odbora za solidarnost v stanovanjskem gospodarstvu skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Krško, je zbor uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Krško na seji dne 28. 7. 1988 sprejel

SKLEP

o objavi prednostnega vrstnega reda upravičencev za dodelitev solidarnostnih stanovanj v občini Krško

Zap. št.	Priimek in ime	Naslov	Št. točk	Št. druž. članov	Ustanova
1.	Pinoza Zvonka	Bohoričeva 2 Krško	725	3	OŠ Krško
2.	Jurman Franc	Mrtvice 51	720	1	upokoj.
3.	Kavčič Julijana	Vrh 14, Raka	720	2	upokoj.
4.	Arnšek Frančiška	D. Leskovec 22	715	3	Imperial
5.	Levstik Marica	Senuše 18	710	2	Labod
6.	Šinkovec Marjan	Trška gora 24	690	3	Pionir
7.	Rihter Jože	Gozdna pot 21, Leskovec	685	3	Metalna
8.	Ogorevc Jožica	Trebež 6c	685	3	Labod
9.	Bizjak Marija	Veniše 13, Leskovec	685	3	Preskrba
10.	Dornik Jožica	Pod pristavo 7	675	4	Agrokombinat
11.	Oberč Sibilija	Smečice 3, Krško	645	4	GP H. Ajdovec
12.	Strajnar Jožica	Ljubljanska 21, Kostanj.	645	5	OŠ Kostanjevica
13.	Vargec Djurdja	CKŽ 23, Krško	625	2	»Volk«
14.	Gorišek Marija	D. Brezovica 18	625	2	Iskra
15.	Šoba Franc	Ul. 11. novembra 30, Lesk.	620	4	Celuloza
16.	Salmič Zorica	Radulje 13, Bučka	610	2	Celuloza
17.	Močivnik Andrej	CKO 1, Senovo	605	3	NE
18.	Remuš Angela	Jablance 2, Kostanjevica	605	2	Lipa
19.	Povhe Marija	Planina 17, Raka	600	1	upokoj.
20.	Livio Rajko	Rozmanova 11, Krško	600	3	Bor
21.	Glavan Milica	Pot na Polšco 31, Krško	595	3	Celuloza
22.	Žibert Avgust	CKO 14, Senovo	590	5	Metalna
23.	Zagrajšek Rozika	Brod 21, Podbočje	585	2	»Kerin«
24.	Omerzel Vida	Kidričeva 2, Krško	580	3	Sigmat
25.	Lipar Alenka	Rostoharjeva 22, Krško	580	4	UNZ
26.	Rajšel Tanja	Zasavska 22, Brestanica	580	2	»Bodor«
27.	Gunčar Stanka	Čretež 10, Krško	575	2	Bor
28.	Gorenc Marija	Velika vas 1a	570	2	Inplet
29.	Kilar Alojz	Grajska pot 20	555	4	PTT
30.	Planinc Miran	Stari grad 38	555	4	Celuloza
31.	Mrgole Marija	Papirniška 13a, Krško	545	4	OŠ Krško
32.	Pečnik Dušan	Nikole Tesle 4, Krško	545	3	Kovinarska
33.	Majetič Ivan	C. 4. julija 66, Krško	535	4	Pionir
34.	Bizjak Zdenka	Ob potoku 11a, Krško	530	3	Agrokombinat
35.	Ivanuša Magda	Kvedrova 9, Krško	525	2	Bor
36.	Mujakič Fadil	Gubčeva 11, Krško	520	4	Pionir
37.	Gošek Mirko	Veliki Kamen 36	520	2	Sigmat
38.	Kozole Martin	Veliki Podlog 1	520	3	Kostak
39.	Omerzel Dragica	Kratka pot 4, Krško	515	4	Lisca
40.	Beuc Jurij	Kostanjek 26	505	3	Sigmat
41.	Rihl Biserka	Velika vas 14	500	1	Kostak
42.	Mak Julijana	Č. 1. maja 11, Senovo	495	3	TES
43.	Mlakar Jožica	Žadovinek 2	490	3	Bor
44.	Kostanjevec Martin	Titova 112, Senovo	480	3	Metalna
45.	Petrovič Jožefa	Delavka 5, Senovo	475	1	upokoj.
46.	Požun Miroslav	CKO 8, Senovo	475	3	Kostak
47.	Burger Štefko	Titova 110, Senovo	475	5	Celuloza
48.	Grilc Anica	Gržeča vas 9	470	2	Zdrav. dom
49.	Vidrih Tomaž	Pot na b. breg 4	470	3	Kovinarska
50.	Kavčič Marija	CKO 8, Senovo	465	3	Stilles
51.	Vojtkovszky Matjaž	CKO 1a, Senovo	460	3	Agrokombinat
52.	Sekulič Marjana	Gubčeva 9, Krško	455	4	Kostak
53.	Mahne Irena	Ul. talcev 7, Kostanjevica	455	3	Iskra
54.	Kokalj Marjeta	C. 4. julija 60a, Krško	450	4	Zdrav. dom
55.	Tkalec Radovan	Humekova 30, Krško	445	3	Pionir
56.	Soldat Miroslav	C. 4. julija 66, Krško	445	4	Pionir
57.	Podgorčevič Fata	Sremiška 16, Krško	435	2	Kostak
58.	Gorenc Darko	Titova 91, Senovo	430	2	Metalna
59.	Hodžić Sadik	CKO 10, Senovo	410	4	Kostak
60.	Kukavica Dursuma	Delavska 4, Krško	410	4	VVO Krško
61.	Govekar Terezija	C. 1. maja 16, Senovo	400	4	upokoj.
62.	Medvešek Fanika	Armeško 26, Brestanica	395	3	Kostak
63.	Kumalić Adevija	C. 4. julija 18, Krško	390	6	Kostak
64.	Zupančič Suzana	S. Žagarja 2, Leskovec	370	1	OŠ Leskovec
65.	Ahmatović Hilmija	C. 4. julija 66, Krško	360	4	Pionir
66.	Žižek Milan	Titova 110, Senovo	360	4	Sigmat
67.	Bjekovič Brankica	Cankarjeva 3a, Krško	320	2	Celuloza
68.	Molan Bojan	Trebež 11b	310	4	Celuloza
69.	Samirič Ive	CKO 1, Senovo	310	3	Celuloza
70.	Bogolin Marinka	CKŽ 53, Krško	310	4	Slovenija avto
71.	Levičar Vekoslav	Šoferska 5, Krško	295	3	Celuloza
72.	Urbanč Branko	Papirniška 13, Krško	255	3	Celuloza

Stanovanja se bodo dodeljevala po prednostnem vrstnem redu v skladu v površinskimi normativi, določenimi v 7. in 8. členu pravilnika o pogojih in merilih za dodeljevanje solidarnostnih stanovanj. Upravičenci, ki so uvrščeni na prednostni vrstni red, imajo pravico ugovora na uvrstitev, ki ga posredujejo skupščini SSS občine Krško v roku 15 dni po objavi prednostnega vrstnega reda. Prosilci, ki niso uvrščeni na prednostni vrstni red, se lahko na to pritožijo v 15 dneh po objavi prednostnega vrstnega reda na skupščino SSS občine Krško.

Zbor uporabnikov skupščine
Samoupravne stanovanjske skupnosti
občine Krško
381/31

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je nepričakovano zapustil dragi ata, stari ata in pradedek

JOŽE ŠTUPAR

z Vinkovega Vrha pri Dvoru

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, društvu ZZB in upokojencev Dvor, Domu starejših občanov Novo mesto, Novolesu Straža, pevskemu zboru Žužemberk, tov. Mirku Reparju za poslovilne besede in gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Vsem, ki ste pokojniku poklonili cvetje, nam pomagali, izrekli sožalje in pospremili pokojnega na njegovi zadnji poti, iskrena hvala!

V tihi žalosti: vsi njegovi

Nihče ne ve, kako boli srce,
ko tebe, ljubi sinek Rado, ni.
V mojem domu mi spomin na tebe
vsak dan bolj živi,
saj zlato srce, kot si ga imel ti,
malo kje še živi.
Le zakaj je ravno tebe dragi Rado
smrt izbrala si?

V SPOMIN

10. avgusta minevata dve žalostni leti, odkar si me zapustil, dragi sine

RADO ŠKEDELJ

z Rateža

Hvala vsem, ki se mojega ljubega sina še spominjate in obiskujete njegov prerani grob.

Žalujoča neutolažljiva mama

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj nas je po težki bolezni za vedno zapustil

IVAN MAJER

iz Dolnjega Križa pri Žužemberku

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, pisno ali ustno izrazili sožalje, darovali cvetje in spremili pokojnega na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo župniku in pevcem iz Žužemberka, vsem sorodnikom in znancem, nečakinji Maji za poslovilne besede, posebej še sosedom, ki so priskočili na pomoč ali kakorkoli pomagali v težkih trenutkih.

Žalujoči: bratje Albin, Jože in Franci z družino, sestre Dani, Roti, Marija in Slavka z družino ter nečakinja Mira z družino

---

V SPOMIN

30. julija je minilo 10 let od smrti našega dragega očeta, tasta in starega očeta

JANEZA ZOFIČA

iz Podgračenega 7

Zahvaljujemo se vsem, ki se ga še spominjate, mu prižigate lučke in obiskujete njegov zadnji dom.

Vsi njegovi

V SPOMIN

5. avgusta bo minilo žalostno leto, odkar je umrl naš ljubljeni mož, ata, brat, dedek in pradedek

KAREL ŠKUFCA

Lazarjev ata iz Ratja

VSI NJEGOVI

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, brata, starega očeta, tasta in strica

JOŽETA ŠOBRA

iz Ragovske ul. 2

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, za poslovilne besede, podarjeno cvetje, izrečeno sožalje in vso ostalo pomoč, ki ste nam jo nudili v najtežjih trenutkih.

Žalujoči: vsi njegovi

Vsi bodo dosegli svoj cilj,
le jaz ga ne bom dosegel;
ko v življenje hotel sem stopiti,
usoda kruta ustavila je moj korak.

ZAHVALA

Nenadoma nas je mnogo prezgodaj v komaj 20. letu tragično zapustil ljubljeni sin, vnuk, nečak in bratranec

SAŠO AVGUŠTIN

iz Podturna pri Dol. Toplicah,
miličnik PM Nova Gorica — OM Dobrovo

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z nami, izrekli sožalje, darovali cvetje in našega Saša v tako velikem številu pospremili na njegovi mnogo prerani zadnji poti. Posebna hvala ICONZ Tacen, sošolcem 4. d razreda, PM Nova Gorica — OM Dobrovo in UNZ Nova Gorica, mladincem iz Podturna, kolektivu Novoles Straža-TOZD TDP in TSP in vsem, ki so z nami delili najtežje ure žalosti. Iskrena hvala komandirju OM Dobrovo tov. Srečku Remžgarju za ganljive besede slovesa pred domačo hišo, sosedom Fink in Troha za vso pomoč, pevcem iz Žužemberka ter g. kaplanu za opravljeni obred. Vsem skupaj in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala.

V globoki žalosti: VSI NJEGOVI

Najlepša so leta ti cvetela,
ko usoda kruta ti življenje je
vzela.
V domu mojem je praznina,
a v srcu maminem neizmerna bolečina.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi mojega najdražjega in nepozabnega sina, brata, bratranca in nečaka

BOŠTJANA PUSTAVRHA

iz Sel pri Dolenjskih Toplicah

Iskreno se zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki so v mojih najtežjih trenutkih sočustvovali z mano in podarili toliko lepega cvetja in vencev. Lepa hvala njegovim sošolcem in prijateljem, pevcem iz Žužemberka, govorniku Slavku Turku za poslovilne besede, gospodu kaplanu za spremstvo in gospodu župniku za tople besede slovesa. Prisrčna hvala Tini Černič, Jelki Dular in Viktorju Ferku za nesebično pomoč. Vsem skupaj iskrena hvala, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Neutolažljiva mamica, brata Franci in Darko z družinama, strici, tete in drugo sorodstvo.

Portret tega tedna

JOŽE SMOLE

Leon Štukelj, zadnji dolenjski olimpijec, je po dolgih desetletjih čakanja vendarle dobil naslednika. Sandi Papež in Jože Smole, kolesarja novomeške Krke, bosta čez poldrugi mesec v daljnem korejskem Šeulu, gostitelju letnih olimpijskih iger, branila jugoslovanske barve.

Jože pravi, da mu ni uspelo izračunati, koliko tisočev prevoženih kilometrov na kolesu je bilo potrebnih za ta največji povojni dosežek dolenjskega športa, prepričan pa je, da jih je bilo samo letos že prek 20 tisoč. »Dolgo smo čakali na to odločitev, zadnje leto ni bilo dirke, da bi na startu ne razmišljal tudi o olimpiadi, kajti vsaka tekma je bila kvalifikacija zase. Vedno znova se je bilo potrebno potrjevati, če je lahko odpadel Jure Pavlič, bi meni to storili še veliko prej. Dobro se je izteklo. In če smo prej razmišljali, kdo bo šel in ali bomo sploh šli na olimpijske igre, sedaj razmišljamo o tem, kaj lahko dosežemo v Seulu.«

Smole bo na olimpiadi skoraj zanesljivo nastopil v ekipni vožnji skupaj s Papežem, Bončo in Šebenikom, tudi sam pravi, da mu dirke na čas, tempo, kot pravijo kolesarji, bolj ustrezajo, kot posamične preizkušnje in pogosto menjavanje ritma. »Velik uspeh bi bil že, če bi se uvrstili med deset najboljših ekip. Če nam bo vse šlo na roke, kajti tudi kolesar mora imeti svoj dan za dober dosežek, je ta rezultat dosegljiv. Te dni smo imeli v Kranju primerjalni test z avstrijsko reprezentanco, ki je na zadnjem svetovnem prvenstvu osvojila bronasto medaljo, in neustrezno opremljeni za njimi zaostali vsega 20 sekund, pri tem pa smo dosegli poprečno hitrost kar 52 kilometrov na uro. Kaj pa bo v posamični vožnji, je nemogoče napovedati.«

Jože je redko doma, letos bi te dni lahko preštel na prste. Tega se je v desetih letih, kar kolesari, navadil, enako tudi njegovi. Na dirkalno kolo je prvič sedel skupaj s sosedom, kot pionirček pa se je prvič poskusil na dirki v Dolu. Padel je že kmalu po startu, solzan se je zaklel, da bo tistim, ki so ga prevrnili, že pokazal. Besedo je držal. Naslednje leto je na taisti progi v Dolu prvič okusil slast zmage. Tega okusa se je Smole potem kar navadil. Bil je v vrhu med starejšimi mladinci, pri članih ima tri naslove državnega prvaka v ekipni vožnji, lani je bil drugi na dirki Po Jugoslaviji in prav tako drugi na dirki Alpe Adria, zmagal je na močni tekmi v Zahodni Nemčiji in kdove kaj bi lahko še našteli. Pokalov in priznanj je za celo sobo.

»Trdo je treba garati za kaj takega, na srečo mi gredo pri novomeškem Cestnem podjetju, kjer sem zaposlen, zelo na roke. Za vrhunsko kolesarstvo skozi leto ni počitka, dnevi so si bolj ali manj enaki: ob sedmih telovadba, zajtrk, nato trening do 12. ure, počitek pa spet trening. Ni dneva — izjema je seveda zima — da ne bi na dan prevozil vsaj 100 kilometrov. Zadnjica in noge se tega navadijo, brez kolesa sedaj ne bi mogel živeti. Ta šport navsezadnje prinese tudi marsikaj lepega, veselega. Pa naj gre za korakanje na zmagovalne stopnice ali kaj takega, kar se je pripetilo pred dnevi na dirki po poteh Avnoja v Bosni, ko je na cesto med kolesrje pritekla ovca in prevrnila pol skupine, drugikrat pa so se morali sodniki truditi s kravo, ki nikakor ni hotela zapustiti ceste, po kateri je potekala dirka.«

BOJAN BUDJA

Tobak nevarno ogroža zdravje

Prof. dr. Bojan Fortič o cigareti kot zlu in nasladi — Zaščititi nekadilce

SEVNICA — Nevarnost, ki grozi kadilcem cigaret, je odvisna od količine pokajenega tobaka in trajanja kajenja. Nevarnost, ki jo povzroča kajenje, je odvisna od tega, koliko tobakovega dima vdihavamo. Dejstvo je, da je opustitev kajenje vedno koristna, saj je kajenje v vzročni zvezi z nastankom nekaterih obolenj, zlasti s pljučnim rakom.

To so le nekatera dejstva, na katera opozarja prof. dr. Bojan Fortič z Inštituta za pljučne bolezni in tuberkulozo na Golniku, ki je nedavno predaval o škodljivosti kajenja poldrugi stotinji nekadilcev in kadilcev v Sevnici. Dr. Fortič je dobro izkoristil povabilo Društva nekadilcev Sevnica in Zveze društev nekadilcev Slovenije, saj zna prepričljivo pripovedovati, kakor tudi poljudno in zanimivo pisati, kar je znova dokazal v knjižici Cigareta — naslada in zlo, ki jo je založil in izdal Rdeči križ Slovenije.

NENAVADEN GROZD — Ko je Alojz Novak z Rateža v svoji zidanici na Tolstem vrhu odprl vrata prostora, ki ga sicer uporablja le za shranjevanje orodja, ga je čakal kaj nenavaden prizor: z lesenega stropa je viselo na stotine netopirjev z mladiči. »Kot bi viseli grozdi s trt, ki smo jih včasih spravljali v zidanico za paberkovanje,« je izjavil presenečeni lastnik zidanice. »Pustil jih bom, naj prebivajo tukaj, saj so koristne živali, prostor pa tako ali tako poredkoma uporabljam,« je še dejal, ko je poklical našega fotoreporterja, ki pa je lahko zabeležil le nekaj primerkov nenavadnih gostov. Ostali so se ob nenadnem vdoru svetlobe razpršili.

O tem, da je nikotin v tobakovem dimu glavni vzrok srčnega infarkta, saj je pri kadilcih nevarnost infarkta šestkrat večja kot pri nekadilcih, je že nekaj časa dokazano. In prav tako je znano, da matere oz. nosečnice s kajenjem ne zastrupljajo le sebe, ampak tudi otroke in celo zarodek. Razne študije so dokazale, da so otroci staršev—kadilcev bolj dovzetni za pljučne bolezni

Prof. dr. Bojan Fortič: »Če bi kadilci vedeli, kakšno je umiranje od pljučnega raka, bi se tobaku zdavnaj odpovedali!«

kakor otroci nekadilcev. Najmanj, kar bi morali pri nas doseči, tudi s kazensko prisilo, je, da kadilci ne bi več tako nesramno terorizirali nekadilcev v delovnih prostorih, v javnih prometnih sredstvih, pa tudi v zdravstvenih ustanovah.

V neki študiji so namreč ugotovili, da nekadilec ob kadilcu, ki pokadi dve škatlici cigaret na dan, dejansko inhalira isto količino tobakovega dima, kot če bi sam pokadil tri cigarete. V prostoru s 45 kubičnimi metri prostornine se pri pokaditvi dveh zavojčkov cigaret poveča količina ogljikovega monoksida v nekadilčevi krvi do 4 odstotke. Zmerno količino nikotina so odkrili v krvi in urinu nekadilcev, ki so bili izpostavljeni cigaretnemu dimu. Najnovejše raziskave dokazujejo, da zaradi »pasivnega kajenja« tudi nekadilci obolevajo za posledicami tobakovega dima. Celo med takšnimi pasivnimi kadilci je več obolenj za pljučnim rakom kot pa med kadilci, ki žive in delajo v onesnaženem okolju. Prisiljenost k sokajenju škoduje zlasti astmatikom, posebno ogroženi pa so srčni bolniki.

P. PERC

●

KAČA V HIŠI

BLATE — V hiši Jožeta Hočevarja v Blatah v ribniški občini so imeli pred kratkim nenavaden obisk. V veži pred kuninjskimi vrati so opazili nad meter dolgo kačo in jo seveda pobili. Malo kasneje so na cesti pred hišo, le kakih 5 m od tam, opazili še drugo in tudi to pokončali. Izkazalo pa se je, da sta bili kači ne posebno nevarna goža. Gož ni strupen, pravijo pa, da le boleče ugrizne.

●

LISICA LEŽALA NA PRAGU HIŠE

RAKITNICA — Na predpražniku pred vhodom v hišo Mirka Vidervola v Rakitnici v ribniški občini je 25. julija ležala lisica. Domača hči Darja je mislila, da tam počiva pritepen pes, in jo je odgnala. Lisica pa se je znova vrnila. Ko so prišli še drugi, so ugotovili, da je lisica. Zaradi njenega obnašanja so upravičeno sumili, da je stekla, zato jo je soseda Janez Vidervol ustrelil, nato pa so jo predali veterinarski postaji v Ribnici, od koder so jo poslali v analizo v Ljubljano.

●

S PUŠKO NAD STANOVALKO

ŽABJEK — 28. julija zvečer se je 31-letni Elko Brajdič z osebnim avtomobilom vozil po romskem naselju Žabjek in skozi okno vrgel v Sonjo in Natašo Brajdič steklenico piva. To je zanetilo prepir v naselju, še posebej med Elkom in 46-letno Nado Brajdič. Rom je zato po prerekanju odšel domov in se čez čas vrnil s puško v roki. Kakih 30 metrov od barake, kjer so stale Romkinje, je nameril proti Nadi in ustrelil. Krogla je na srečo zgrešila cilj.

Šilcu zelo omililo kazen

Lahko opravlja poklic, kjer razpolaga z družbenim premoženjem

KOČEVJE — Poročali smo, da je bil dipl. pravnik Franc Šilc 28. januarja letos pred sodiščem v Kočevju obsojen na 8 mesecev zapora in prepoved opravljanja poklica, dejavnosti in dolžnosti, s katerim je povezano samostojno razpolaganje z družbenim premoženjem za dobo dveh let. Na pritožbo njegovega zagovornika je Višje sodišče upoštevalo nekatere olajševalne okoliščine, kazen zelo omililo in je zdaj kaznovan z denarno kaznijo 500.000 din.

Franc Šilc, bivši direktor Itasa Kočevje in vodja splošne kadrovske službe pri LIK Kočevje, zdaj vodja splošne kadrovske službe pri Instalaciji Ljubljana (v Ljubljani tudi stanuje), se je pred sodiščem v Kočevju zagovarjal zaradi zlorabe položaja in pravic odgovorne osebe, in sicer za dvoje kaznivih dejanj, da si je nameraval prisvojiti denar, ki sta ga dva delavca LIK prejela kot odškodnino za nesrečo pri delu. Za obe dejanji je sojenje potekalo ločeno, na zadnjem sojenju pa mu je bila v Kočevju prisojena enotna kazen 8 mesecev zapora.

J. P.

Vojko in Sonja Horvat

Nič več mirna Mirna gora

Vrata planinskega doma je na stežaj odprl Vojko Horvat

MIRNA GORA — Planinski dom na Mirni gori je bil od letošnjega novega leta zaprt, 1. junija pa mu je znova na stežaj odprl vrata Vojko Horvat iz Črnomlja. S tem, ko je za najmanj 5 let vzel v najem edini planinski dom v Beli krajini, je rešil velikih skrbi njegovega lastnika, črnomaljsko planinsko društvo, ki mu je bil zadnje čase dom v samo nadlogo.

Vojko je prekaljen gostinec, saj je zadnjih 10 let delal v novomeškem Metropolu. Prav zaradi nenehne napetosti v službi pa si je, čeprav vesele narave, zaželel, da bi se lahko v miru bolj posvetil gostom. »Tukaj, na več kot 1.000 metrih nadmorske višine, so tudi ljudje drugačni kot v dolini. So bolj veseli, sproščeni, nikamor se jim ne mudi,« pravi o svojih gostih Horvat, ki mu nikoli ne zmanjka prijaznih besed in nasmeha za planince, ki prihajajo na Mirno goro bodisi peš ali z avtomobilom po na novo urejeni cesti. V njegovem domu so vedno dobrodošli, tudi ponoči, če je potrebno.

Vojko ima poleg gostinske tudi hotelirsko šolo, tako da lahko pripravlja tudi hrano. Ob koncu tedna, ko je več ljudi, pa mu iz Črnomlja priskoči na pomoč še žena Sonja. »Potrudil se bom, da bom za goste imel čimveč domače hrane, domače šunke in salame, jeseni koline. 1. avgusta se je začela lovska sezona, tako da bodo na voljo tudi lovske dobrote. Seveda je zaželeno, da se večje skupine, ki nas želijo obiskati, prej najavijo, in sicer kar po telefonu št. 56-330,« pravi Vojko.

M. B.-J.

V KRKI NAŠEL MINO

ŽUŽEMBERK — 27. julija se je oddelku milice v Žužemberku oglasil 13-letni Gorazd Sever iz Žužemberka in povedal, da je dva dni poprej med kopanjem v Krki blizu žužemberškega mostu našel v pesku zakopano mino, ki jo je skril v grmovje. Izkazalo se je, da gre za granato kalibra 45 mm, za katero je že poskrbel pirotehnik.

»MISS DIOR« V AVGUSTU NA OTOČCU

SEVNICA — V mesecu avgustu bo ob petkih in sobotah na terasi restavracije na Otočcu goste spet zabaval ansamel »Miss Dior« iz Sevnice. Številni Novomeščani in drugi obiskovalci Otočca so se že v juniju prijetno zabavali ob zvokih Diorovcev. In ker so gostje ansambel v juliju že pogrešali, naj povemo, da je Miss Dior ta čas med enomesečnim igranjem v Rabcu še obogatil pester repertoar, zato bo na Otočcu gotovo spet prijetno snidenje z diorovci.

Zaupal neznancu

Poučna zgodba

KOČEVJE — Ivan Škufca iz Lopate 4, sicer pa na začasnem delu v tujini, je v nedeljo, 31. julija, ob 14.15 prijavil kočevskim miličnikom, da mu je nekdo ukradel v sobi hotela Pugled v Kočevju 800 DEM (nemških mark) in 100.000 din. Miličniki so storilca odkrili že po dveh urah in pol ter ukradeno vrnili lastniku. Vsa zgodba pa je zanimiva in poučna, zato jo bomo opisali nekoliko podrobneje.

Škufca se je peljal iz Nemčije z vlakom proti domu. Spotoma je spoznal neznanca in se z njim celo spoprijateljil. Povabil ga je s seboj in najela sta skupno sobo v hotelu Pugled. Škufca je kmalu legel, novi prijatelj pa ga je prosil, naj mu posodi oblačila, ker gre na zmenek z nekim dekletom. Škufca mu je oblačila posodil in zaspal, ne da bi bila hotelska vrata zaklenjena. Ko se je dopoldne zbudil, je opazil, da prijatelja ni v sobi, ko pa je potipal še pod blazino, je ugotovil, da tam tudi ni več denarnice z 800 DEM, okoli 100.000 dinarji in vsemi dokumenti.

Miličniki so v nedeljo že ob 16.45, se pravi samo dve uri in pol po prijavi, prijeli v Livoldu 38-letnega D. K. iz Maribora, ki je brez zaposlitve in stalnega bivališča. Pri njem so dobili tudi vse, kar je zmanjkalo Škufci. Oškodovancu so denar in predmete vrnili, storilca so zaradi velike tatvine predali v nadaljnji postopek preiskovalnemu sodniku iz Ljubljane.

J. P.

V barvah je življenje lepše

Komaj 22-letna Danica Rožman že samostojno vodi fotografsko delavnico, ki ima družinsko tradicijo

BREŽICE — Danica Rožman iz Brežic je stara komaj 22 let in že samostojno vodi fotografsko delavnico Baškovič, ki jo je prevzela po očetu. Če ne bi rasla z delom, se ne bi mogla tako hitro osamosvojiti. S fotografijo sta se ukvarjala oče in mati, še prej pa stari oče po materini strani. Metka je predstavnica tretjega rodu, ki si je iz veselja izbrala ta poklic.

Ko je bila v šoli, jo je zamikalo mikroskopsko fotografiranje, vendar ji zdaj ni dosegljivo. Nima ne časa ne opreme zanj. Če bi si hotela kupiti sodobne naprave za tako delo, bi jo to veljalo toliko, kot stane dandanes boljši avto. Z opremo ima tudi sicer težave. Vsak čas se kaj pokvari in mora v popravilo, tako da bi moral biti dan dolg 48, ne 24 ur, da bi brez naglice sledila rokom.

Danica ima zaposleno še eno fotografinjo. Največ dela jima prinašajo amaterji, za katere razvijata filme in izdelujeta slike. Zdaj so to skoraj izključno barvni filmi, črno-beli so prava redkost. V barvah je življenje lepše, zato slikajo tudi vse poroke, imajo pa še to prednost, da lahko naenkrat sprejmejo do 50 ljudi. Sobota je zanje najživahnejši delovni dan prav zaradi porok.

Danica Rožman

Danica se rada preizkuša tudi v črnobeli fotografiji. To so večinoma slike in povečave za muzej. Včasih mora iz majhnih, komaj razpoznavnih fotografij ali tiskov narediti reprodukcije. Čim boljše so, tem bolj je zadovoljna s seboj.

V Brežicah visijo reprodukcije s splavarskimi motivi v gostilni Splavar, v Krškem pri Jurčku.

J. T.

VERDERBER PRIPRAVLJA NOVO KASETO — Ansambel Tonija Verderberja (na fotografiji) iz Starega trga ob Kolpi dobro poznajo ne le v Beli krajini, ampak tudi v dobršnem delu ostale Slovenije. Kako priljubljene so njegove melodije, priča tudi to, da so kaseto, ki so jo posneli pred časom, prodali v nekaj mesecih, in to brez kakršne koli reklame. V tolažbo tistim, ki po trgovinah zaman iščejo Verderberjevo kaseto Vračam se domov, naj povemo, da bo že konec tega meseca izšla druga kaseta tega ansambla z naslovom Vračam se domov II. Na njej bo tudi nekaj najuspešnejših pesmi s prve kasete. Fantje obljubljajo, da bo nova kaseta izšla v večji nakladi kot prva, ki je znašala 3.000 izvodov. (Foto: M. Bezek-Jakše)

TOP LESTVICA DOL. LISTA

studio D — DESET NAJBOLJŠIH

TOP LESTVICA DOL. LISTA

Teden je imela pri žrebanju izmed sodelujočih pri sestavljanju top lestvice največ sreče TAJA ŠPRAJCER iz Novega mesta. Za nagrado bo prejela glasbeno kaseto z zabavno glasbo, ki jo podeljuje pokrovitelj lestvice gostilna in diskoteka KOSOV HRAM (Boris Kranjc) iz Vrhpolja pri Šentjerneju. Na lestvici je ta teden nekaj novosti, predvsem je nanjo prišla izraelska pevka Ofra Haza, ki je postala zelo priljubljena in žanje lepe uspehe tudi na več lestvicah.

Naša lestvica pa je za ta teden takšna:

1. The valley road, BRUCE HORNSBY & THE RANGE
2. Most of all — JODY WATLEY
3. Paradise — SADE
4. Circle in the sand — BELINDA CARLISLE
5. I don't want to live without you — FOREIGNER
6. Don't turn around — ASWAD
7. Who's leaving who — HAZELL DEAN
8. Im nin alu — OFRA HAZA (novost)
9. Chains of love — ERASURE (novost)
10. We all sleep alone — CHER

Predlog Studia D za prihodnjo novost: Tomorrow people — Ziggy Marley.

Predloge za lestvico pošiljajte na naslov: Studio D, pp 103, 68000 Novo mesto. Lestvico lahko poslušate na valovih Studia D, v diskoteki Kosov hram v Vrhpolju ali preberete vsak četrtek v Dolenjskem listu.

Gostilna in discoteka KOSOV HRAM

kozerija

ČUJTE, PREDSEDNIK JE ODSTOPIL

— Ste slišali, kajne? Predsednik je odstopil, me je že navsezgodaj zjutraj prestregla soseda.

— Predsednik repiške vlade? sem se razveselil.

— Piše v časopisih, ja. Odstopil je zaradi nevzdržnega stanja v kulturi.

— Predsednik repiške vlade da je odstopil zaradi slabih razmer v kulturi?

— Kdo pa govori o predsedniku vlade? Odstopil je predsednik kulturne skupnosti Repičeva draga.

— A, ja!

— Nič aja! Gre za resno stvar. V časopisu piše, da je odstopil zaradi pomanjkanja denarja.

— Cvenka ni nikjer dovolj.

— Čakajte, no. Toda v kulturi ga ni niti za plače.

— Že mogoče.

— Predsednik je tudi povedal za časopis, da pri svojem delu ni imel moralne podpore.

— Mislite, da mene božajo v službi?

— Da se nihče ne meni za kulturo, je rekel. Niti tovariš Župan, niti tovariš Rdečnik, niti tovariš Izvršnik ne.

— Imajo pač pomembnejše reči, kot je kultura.

— Kaj bi bilo lahko važnejše? Pa mi povejte.

— Marsikaj. Sicer pa me primer sploh ne zanima. Vesel bi bil le, če bi odstopil predsednik repiške vlade.

— Zdaj bo zavladalo v Repičevi dragi kulturno mrtvilo.

— Mislite?

— Nobenih prireditev ne bo, nikakšnih likovnih razstav, še muzej bo pričel propadati.

— Ste prepričani?

— Brez kulture ni naroda. Brez kulture bomo cepci.

— Potolažite se, soseda. Odstopa predsednika kulturne skupnosti Repičeva draga nihče niti opazil ne bo.

— Kako morete trditi kaj takšnega?

— Neopazno bo šel mimo, kajti predsednik ni tudi pred odstopom ničesar delal.

TONI GAŠPERIČ